

አማርኛ

አንድ መቋመሪያ ቅንቃ
የተማሪ መጽሐፍ

ጥና ክፍል

እማርኛ

እንደ መቃመሪያ ፊንቃ
የተማሪ መጽሐፍ

ይ(3)ኛ ክፍል

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ታምህርና ስራ
አዘጋጅ

ግንታሁን አለሙ አለለው

አዲስ ሌላይ እሱን

ፁናቶ አሰሩ በቁል

ገምጋሚና አርቃኬዎች

መስቀን ደረሰኑ ወ/መድኑን

ትንበት ገርማ ዘይል

ፁስል በተነሱ በቁል

የተሠት ተቆጣጣሪና ገምጋሚ

ጥራሻው አሰሩ ካበደ

አስተባባሪ

ንታቸው ታስማ አጥናኔ

አቀማመጥ እና ሙծል

እንጠጣ ሂሳብ ከፈጸ(TMS)

ወ/ሮ/ማ/ሪ/ክ/ አ.ንዋጥ ትኩረት 2014 ዓ.ም. አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ታ/ቤት ንዑስ፡

ጥናት

ይህን የትምህርት መግለጫ ከዘመኝት ፖሮግራም በከተማኝን በሚያስተምሩ መምሃራን እንዲሁታቸው በማድረግ፡ አስፈላጊውን በሽት በማስቀል እንዲሁም በጥብቅ ፍሰትነት እንዲሆል ለይረጋገት ከፍተኛ መያዥና አስተዳደሪያ ይገኙ ለይረጋገት ለትምህርት በይ ችልድ እቶ ዘላዣ መለቱ ይንዲሁም የዘመኝቱ ሲሆ ቅልና ሲሆ መሆኑን ተረድተው ተከተሉት በመስጠት በሚያጠሙ ቅጻች መኖሩን በመስጠት፣ የአፈጋም ፍደቱን በመከተተል፣ በመገምገም ሁሉም ከነፃኝን ለነበሩ የትምህርት በይ የሚሆኝማንት አበላት የሰራተት ተምህርት ዘርፍ መከተል በይ ችልድ እቶ አድማት ይቻል፡ የትምህርት ተከተሎች ዘርፍ መከተል በይ ችልድ እቶ ዓድማት ጥናት ገበሩ፡ የመምሃራን ልማት ዘርፍ መከተል በይ ችልድ እቶ ስምሳን መለሰ፡ ለትምህርት በይ ችልድ እቶ ማከረብ ው/ይ አበበት ነገስ፡ ለትምህርት በይ የ/በት ችልድ እቶ ስሳይ እናዚለ፡ ለቴክኒክ እማካረብ እቶ ይስታ መርሏስ ለበረከታት አስተዋጽኑ መስጠት ይገባችዋል፡

በመጨረሻም መግለጫ ተቋሞና እስከጠናቀቅ ይረስ የትምህርትበት ፍሰት መምሃራን ለአዘጋጅ መምሃራን ከዘጋጀ በላይ ሲሆ የለም በማለት ፍቃድ በመስጠትና የሚፈል ይገኙ ሲለይፈገቻሁም መስጠትኝን እናቀርበለን፡፡

ማዕመ

፩፪ት	ገዢ
መግቢያ	ii
ምዕራፍ አንድ	1
በና	1
ምዕራፍ ህለት	13
ተርጠትና	13
ምዕራፍ ስስት	25
ተረት	25
ምዕራፍ አራት	36
የኋዕስ አጠቃቀም	36
ምዕራፍ አምስት	47
መንግሥት	47
ምዕራፍ ስደስት	59
ስነ ምግባር	59
ምዕራፍ ስቦት	69
ግብር	69
ምዕራፍ ስምንት	82
ሥራ	82
ምዕራፍ ዘመኝ	96
ባህል	96
ምዕራፍ አሰር	109
ገበያ	109
የቁለት ቁጽ	121
ዋጋ ርሱይቶ	122
የፈዳል ገበያ	124
የኢትዮጵያ ቁጥርዎች	126

መግቢያ

ይህ መጽሐፍ የ3ኛ ክፍል አማርኛ ቅንቁ ለመጀመሪያ ቅንቁነት ለማማሩ ተማሪዎች የተዘጋጀ ነው:: በዚህ መጽሐፍ የማማሩ ተማሪዎች በቅንቁው በበቃት ማዳሙጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መግኑ እንዲቻሉ ለማድረግ ተስፊሉ የተዘጋጀ የመጀመሪያ ቅንቁ ስርዓት ቴምህርት አካል ነው::

መጽሐፍ ለዘጋጀ መካና ያደረገው ተማሪዎች ማዳሙጥ፣ መናገር፣ ማንበብና መግኑ እንዲቻሉ እንዲማማሩ ማለማመዶ ሌይ የተመሳተኝ ነው::

ይህ መጽሐፍ የመጀመሪያ ቅንቁ ስርዓት ቴምህርት እና መርሆ ቴምህርትን መሰረት አድርት የተዘጋጀ ለሆነ የሚከተሉትን መሰረታዊ መርሆዎች አካሂል::

፩. ተማሪዎች ለዕለታዊ በመመልከት ተረቶታዊ ወይም ታረከታዊ በማዳሙጥ የማዳሙጥና የመናገር ክሂልቻውን ያቀበሉ::

፪. ተማሪዎች የሚነበበቸውን ታረከ ወይም ምንባብ በማግባብ በማዳሙጥ ያቀመጥበትን ታረከ ወይም ምንባብ በንግግርም ሆነ በዕሁፍ በግልፅ ቅንቁ መናገርና መግኑ ይጠበቅባቸዋል:: ይህንንም ለማድረግ ይቻሉ በንድ ተከታታይ የመናገርና የመግኑ ተደርጋሚ ለምምድ ማድረግ አለባቸው::

፫. ተማሪዎች ባይመጠትና በነበረት ተሆና ወሰኑ አፈጻጸም ቀለት የሚወከላቸውን ፍቃት በመግኑ በተገበው የቋለት አስቀራር ስርዓት በመጠቀም አረፍተ ነገሮችን ይማራሉ::

፩. ተማሪዎች በተለመዶና በአዳዲስ ቅልት የተመሰረቱ እረፍት
ነገሮችን ማንበብ ይጠበቅባቸዋል::

፪. ተማሪዎች አዳዲስ ቅልትን ለይደምጥና ለይነበ
የአዳዲስ ቅልትን ቅጽ አበረው መማር አለባቸው:: በዘመኑ
የሚያደምጥትንና የሚያነበትን ሂሳብ ይረዳሉ:: የቅልት
እውቀታቸውንም በማሳደግ በንግግርና በዕሁፍ ሂሳባቸውን
በአግባቡ ይገልጻሉ::

፫. ተማሪዎች የተለያዩ ተረቶችን ወይም ታረከቶችን እንዲሆኝ
ለለው ይህጻናትን አንብቤው መረዳት ይችሉ ዘንድ
የአንበብ መረዳት ተግባራትን በተደርጋጾች በመስራት ማቆበር
የጠበቅባቸዋል::

ምናር ለውለዎች

ወደ የተማሪ ወላጊዎች መይም አሳይንቸት ለቻቻዎችን የቻቻቁ
ት-ምህርኑን በአግባቡ ይገነዘብ ዘንድ የመምህራን እና የእርስዎ
ጥምር እንባ ያስፈልጋል፡፡ ስለሆነም ከዚህ በታች የተዘረዘሩት-ትን
ተግባራት ከግንዘብ በማስተካት በበት-ው ወሰጥ ለቻቻዎን ያግኘት፡፡

- ፩. ለልጊዎች የተለያየ ታረከቶችን፡ ታረቶችን...ይንገኘው/ይንበብለቸው፡፡**
- ፪. ለልጊዎች የነገኘውን/ ያነበብለቸውን ታረክ/ ታረት
ልጊዎች መልሰው እንዲታርክ/ እንዲናገሩ
ያበረታታቸው፡፡**
- ፫. በተማሪ መጽሐፍ ሌይ የቀረበት-ትን ምንባበቸና
ተግባራት በየጊዜው እየተከታታለ ያስገኘው፡፡**
- ፬. ለቻቻዎች በራሳቸው ተካላሽነት የተለያየ ድጋፍዎችን
እንዲያዳግሙ፡ እንዲናገሩ፡ እንዲያነበና እንዲወሩ
ያበረታታቸው፡፡**
- ፭. ለቻቻዎች መምህራቸው በበታቸው ተዘጋጀው
በመምጣት በተማሪ እንዲያሳይ የሚሰጣቸውን
ለተግባራዊ ክንውን መተግበራያ የሚሆነ ቅዱቅዎች
በማማሪት የውለዎችን ግዢታዎን ይመጣ፡፡**

አማርኛ
ይና ክፍል

የምርሃና ዕ መና

የምርሃና አሳማውች፡ ከዚህ ትምህርት በንላ ተማሪውች :-

- በእዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት በግብ በቋል
ቋርጻለችሁ፡፡
- የተሰጣችሁን ምንባብ በትክክልናው አገልለዥ
ቋነባለችሁ፡፡
- ከምንባብ ለውጭ ቅለት ትርጉም ትሰጣለችሁ፡፡
- በእራፍተ ነገሮች ያለ አያያዝናን ለይታችሁ
ቋውጣለችሁ ::

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር

የጥርስ ገዢዎች አጠባበቅ

የቅድመ ማዳመጥ ተያቀውች

1. ከሰዕለ ምን ተረዳዋሁ?
2. የጥርስ ገዢዎች አጠባበቅ ምንድን ነው?
3. አንድ ስወ በቀን ወሰኑ በይንስ ስንት ዘዴ ጥርስና መጠሪ አለበት?

ተግባር አንድ፡- አዲሱም መረጃዎች

ሀ. በአዲሱም ሁኔታ ምንባብ መሰረት የሚከተሉትን ተያቀውች
በቃል መለሰ::

1. ቅድመ ስል በአዲሱም ሁኔታ ምንባብ ወሰኑ የተጠቀሰት
ለምች ማንኛ ማን ፍቃው?
2. ተማሪው የሚኖሩበት ከተማ የት ነው?
3. ተማሪው ስንተኞች ከፍል ፍቃው?
4. የአዲሱም ሁኔታ ምንባብ ማስተላለፍ የፈለጋው መለዕከት
ምንድን ነው?

**Δ. ከእዚ በእዳመጣችሁት ምንባብ መሰረት ሁሳዊችሁን በዕሱና
ግለዥ:::**

1. የሻጻፎች ወር ማስታወሻ የሚደንበት ነው?
2. እነዚ የጥርሰ ገዢናውን ከመጠበቅ አካይ ማደረግ
የነበረበትን ተግባራት በሻጻፎች ግለዥ:::

ተግባር ሆኖታ፡-ቍልት

**ሀ. ከዚህ በታች ለተሰጠት ቁልት ምሳሌውን መሰረት በማድረግ
ተመሳሳይ ቅዱቸውን ዘዴ:::**

ምሳሌ፡- ሂደ = ተጊዜ

1. በረሰ
2. ተደርጋሚ
3. በጠና
4. ዓይነ
5. ወላጊ

**ሐ. ከዚህ በታች ለተሰጠት ቁልት ምሳሌውን መሰረት በማድረግ
ተቋራኑ ቅዱቸውን ዘዴ:::**

ምሳሌ፡- ሂደ = መዝ

1. ክበካ
2. ተመሙ
3. ገዢ
4. መዋት
5. ስት

ተግባር ስነት፡ - መሻሻ

**ምሳሌዎን መሰረት በማድረግ በሚከተሉት ቅለት ዓይነት
ነገኝን መሰርቱ፡፡**

- ምሳሌ፡-** 1. ვደኝ፡- መሆመዎች የህና ድደኝ ነው፡፡
2. ተማሪ፡- አምስክም ሌብዘ ተማሪ ፍት፡፡

ከላይ በቀረበት ድደኝ እና ተማሪ በማሳሌት ቅለት ሁለት አይነት
ነገኝን መመሰረት ተቋጻል፡፡ ተማሪዎች እናንተም ከዘመን በታች
በቀረበት ቅለት ዓይነት ለነገኝን መሰርቱ፡፡

1. ቅን	4. ጥርሰ	7. መከራ
2. ስወ	5. መና መበያ	
3. ክፍል	6. ሲከታም	

ከፍል ሁለት፡- ንብብ

የእከበበና የግል ንዑስና

ቅድመ ንብብ ጥያቄዎች፡-

1. ስወን በመመልከት የተገነዘበው ሁለትን ሁኔታ በቋል
ለመምህራኑ ሁኔታ ለከፍል ድደፍቃቃው ሁ. ገለዥ፡፡
2. ካርድና ተነስቶች ሁ. ምንባለ ለለምን የሚያስፈልግ ይመስላቸል?

የኢትዮጵያ የግል ገዢና

በናጂማ ለመሆኑ የኢትዮጵያና የግል ገዢናን መጠበቅ አስፈላጊ ነው፡፡ ስምምነት እንዲያረጋግጣል እስቀድመው ተንቃቁ ለማድረግ አካባቢያችውንና የግል ገዢናችውን በሚገባ መጠበቅ ይኖርባቸዋል፡፡ የኢትዮጵያን ገዢና ለመጠበቅ የኢትዮጵያው ማህበረሰቦ አካባቢዎችን በታሪ ማዕዳት ይጠበቃቁቸል፡፡ በዘመኩ ስምምነት ማህበረሰቦ ከተለያየ ተሳሳይ በሽታዎች ማለትም እንደ ጉንባኝና ወጪ ከመሰሰለት ለጠበቅ ይችላል፡፡

ስምምነት ይመለከቻል?

በእንደ በከተል እያንዳንዱ ስው የግል ገዢናውን በመጠበቅ ማንነቱን መጠበቅ ይችላል፡፡ የግል ገዢና ሲባል ልብዕን በአግባቡ ማጠበቅ በተርጉ አጥበ ማጠበር፤ እጅን በሳሙና በደንብ መታወሻ፤ እቅርን መታወሻ፤ የካልሰና የመማን ገዢና መጠበቅ ወ.ሮ.ተ ያካትታል፡፡ በሌላ በከተል ስምም በኢትዮጵያ በግል ገዢና ጉዳለት ምክንያት ሲታወሙ ልማት ወደ ሂከታም ቤት መሆኑ አለባቸው፡፡ ሂከታም ቤት ሂደው በሽታዎች ከተገኘ በቻላ የሚሰጣቸውን መድሃኒት በአግባቡ መውሰድ ይኖርባቸዋል፡፡ በአጠቃላይ ስምም የኢትዮጵያና የግል ገዢናን መጠበቅና ሲታወሙ መታወሻ መቋርቃዊ ይሰራል፡፡

ተግባር እንደ፡- እንብበ መረዳት

V. የሚከተሉትን ተያቄዎች በምንባቡ መሰረት በቋል መልሰ፡፡

1. ማናጂማ ለመሆኑ ምን ማድረግ ያስፈልጋል ?
2. ስምም ወደ ሂከታም ቤት የሚሂደት ለምንድን ነው ?
3. እንደ ስው ሲታወሙ ምን ማድረግ አለበት ተለለቷሁ ?
4. የኢትዮጵያና የግል ገዢና ማማይጠበቅ ስው ምን ለጠቅመው ይችላል ?
5. እንደ ስው ከከከታም ቤት የሚሰጣውን መድሃኒት በአግባቡ መውሰድ ያለበት ለምንድን ነው ?

ለ. ከዚህ በታች ለቀረበት ጥያቄውን የሚጠበኝ መሰረት በማድረግ
በጽሁፍ ማሳተፍ አስፈላጊ::

1. የምንጠብን ወር ማሳተፍ በሰራት ዓይነት ነገሮች ጉለዥ::
2. የግልና የአካባቢ ጊዜናን አንድነትና ልዩነት በጽሁፍ አብራሪ::
3. የግል ጊዜናን በማግባር እየጠበቅን የአካባቢያችንን ጊዜና
በንጠብቅ የሚከሰት ይመለከታል?

ሐ. በሚከተሉት አረፍተ ነገሮች ወሰጥ ያለትን ክፍት በታች
ከሰንጠረዋው ወሰጥ ተስማሚ ቅለትን በመምረጥ አማራቻቸው ዘሩ::

አክታው ቤት	ስም	የአካባቢውን ጊዜና
መድሃኒት	የግል ጊዜና	በጠና

1. _____ ለመኖር የአካባቢናና የግል ጊዜናን መጠበቅ
ይኖርበናል::
2. ስም ከአክታው ቤት የሚሰጣቸውን _____ በአግባቡ
መውሰድ አለባቸው::
3. _____ እንዲያታሙሙ አስቀድመው የአካባቢያችውንና
የግል ጊዜናቸውን መጠበቅ አለባቸው::
4. እያንዳንዱ ስው የሂሳትን _____ መጠበቅ አለበት::
5. ሁበረተሰቦ በጋራ በመሆን _____ መጠበቅ ይችላል::
ተግባር ሁለት፡- አቀላጥሮ ማንበብ

- ሀ. ተማሪውን ካለው «የአካባቢና የግል ጊዜና» በሚል
የቀረበውን ምንባብ እንደገና ተሸጋ በተሸጋ ይጠማቸውን
ከኩ እድርጋቸው ለመምህራቸውና ለክፍል ጉዳዮችቸው
አንብቤላቸው::

ከፍል ሪሳታ:- ቅለት

ተግባር አንድ:- የቅለት ፍቃ

ሀ. በ «ሀ» ስር ለተዘረዘሩት ቅለት ከ «ለ» ስር ተመሳሳይ
ፍቃቻውን በመምረጥ አሟምና::

ሀ.	ለ.
1. መጠቃት	ሀ. በከሰታቸው
2. ተለላዎ	ለ. መጠቃለ
3. በፍጥነት	ሐ. ተሆማቸ
4. አካም ቤት	መ. ማዕዳት
5. ማጠበ	ወ. የአካምና ተቁም

ለ. በ«ሀ» ስር ለተዘረዘሩት ከ«ለ» ስር ተቁራኒያቸውን
በመምረጥ አሟምና::

ሀ.	ለ.
1. ማህበረሰብ	ሀ. በተናጠል
2. በጀት	ለ. ቅኝኝ
3. በሽተኛ	ሐ. ጥስስብ
4. ጽዑሱ	መ. በጀት
5. በቅድመቻ	ወ. መነሻ

ሐ. ካዚህ በታቸ በቀረበት እረፍት ነገሮች ወሰጥ
የተሰጠረባቸውን ቅለት ምሳሌዎን መሰረት በማድረግ
ደለቸውን አውዳዋሪ ፍቃ በጽሁፍ መልስ::

ምሳሌ:- ሆ. በእከበበና በግል ጽዑሱን ጥፊት ምክንያት
አጭመሙ ልጥነው ወደ አካም ቤት መሸፈ
እለባቸው::

መልስ:- ፈጥነው የሚለው ቅል በኋረፍት ነገር ወሰጥ
የለው አውዳዊ ፍቃቄ ቅሉ የሚል ይሆናል::
ለ. ጥንቃቁ በማድረግ በሽታን መከላከል ይችላል::

መልስ:- መከላከል የሚለው ቅል በኋረፍት ነገር ወሰጥ
የለው አውዳዊ ፍቃቄ መቆጣጠር የሚል ይሆናል::

1. ህባኑት የተመጣበት ምግባር መመገቢ አለበችው::
2. በወጣ በሽታ የተያዘው ስው ያንቀጽውቁዎች::
3. ወ/ሮ ጊዜነት ሁመምኔ ጠናበት::
4. ካልደጂ ጥዋት ጥዋት ሁልጊዜ ተገናኘ ይታጠበል::
5. ሂሳብ ለበት ቁሳቁስ መግዛም ገንዘብ ወጪ አደረገች::

ሙ. ከዚህ በታች በቀረበው ስንጠረዥ ወሰጥ ያለትን ቅልት
በለሰሰት ወይም ባለ አራት ሆኖ መሆናቸውን የ ✓ ቅልከት
በመጠቀም አመልካቸ::

ተ.ቁ	የተሰጠው ቅልት	በለሰሰት ሆኖ ቅልት	በለአራት ሆኖ ቅልት
1	ለበሳ	✓	
2	ለበሳብ		✓
3	ከበሳ		
4	ደብተር		
5	እርሳስ		
6	ተማሪ		
7	ጠረክና		
8	እጠበቀ		

ው. በምሳሌው መሰረት ከዚህ በታች የቀረበትን ቅልት ነጠላ
ወይም በዚ ቁጥር በማለት ለይታቸው ዓይ::

ምሳሌ:-ድብተር - ነጠላ ቁጥር
ተማሪዎች - በዚ ቁጥር

1. ቤት
2. ደመቶች
3. ሌቶች
4. ደግ
5. መከና
6. ተለስሽን
7. በርቱካኖች
8. ወንበር
9. እናቶች
10. መምህር

ከፍል አራት፡- ድጋፍ

ተማሪ አንድ፡- መዝኑ

ሀ. ከዚህ በታች ተዘጋጀው የቀረበትን የደርጋት ቅድም
ተከተሉት እንደገና አስተካከለዋሁ ዓይ::

1. መθዳዲ ቤት ሂደ:::
2. የደንብ ልቦኩዎችን ለበሳ:::
3. እቃቃዎችና ፈቃቃዎችን ታጠበ:::
4. ደብተሬቶችና መሆኑዎችና እርሳና እስከበረታችዎችን ወደ
በርሳቶው ከተቱ:::
5. ወደ ቴጥሮች ቤት ሂደ:::
6. ከእንቅስቃሴዎች ተነስ:::
7. በርሳቶችን ይዘሩ:::

- ለ. የሰይንስ መምህራችሁን ወይም የትምህርት በታችሁን የጠና
ባለሙያ ስለ ከፍና ማይረስ መተላለፈያና መከላከል መንገዶች
ጠይቃችሁ በበደን ይሩችሁ ለመምህራችሁና ለክፍል
ንደሞችችሁ እንብዕለችው::
- ሐ. የአካባቢና የግል ጉዢና አጠባቸውን አሳይቷልኩ ከበተሰጣችሁ
ውይም ከነፃበተዋችችሁ በግል ጠይቃችሁ ይሩችሁ በመምጣት
ለመምህራችሁና ለክፍል ጉዳቶችችሁ እንብዕለችው::

ክፍል አምስት፡- ስዋስው

ተግባር እንድ፡- አያያዝች

ማስታወሻ

አያያዝች ቅልን ከቆል፣ ሁሉምን ከሁሉምና አረፍተ ነገን
ከከረፍተ ነገር የሆኑ የሚያያይዘው የቻው:: አያያዝ ቅልት
ውይም ሁሉምት ከሚባለት መከከል ለምሳሌ
ነገር ግን፣ እንዲ፣ እና፣ ስለዚህ ወ.ኤ.ተ.የመሰሰለት ይጠቀስሉ::

- ሀ. ከዚህ በታች በቀረቡት አረፍተ ነገሮች ውስጥ ያለትን አያያዝ
ቅልት ወይም ሁሉምት ምሳሌዎን መሰረት በማድረግ በበደን
ሆናችሁ አሳይቷልችው::

**ምሳሌ፡- ሲ. ትምህርት በት መሂድ እፈልጋለሁ፣ ነገር ግን
ደካምናል::**

**ለ. ያደረግ ነበሱ ተማሪ ስለሆነ ጥሩ ውስጥ
አሳይቷል::**

1. የተያሳይ ለቻች መልካምች ስለሆነ የተታገኘን ይረዳለ::
2. አትዮጵያ የደንግኝች ሁገር እንዲ የለበት አይደለችም::
3. ስኬድ መምህር እንዲ ማከም አይደለችም::

4. ፈተና ደርሻል ስለዚህ ማንበብ አለብኝ::
5. ይሳካር መಥከና ማንበብ ሲውድ ቅድስት ጥን ፈልጻው ማየት-ትመርጣለች::
6. አዲስ አበባ የተረሰቦት መዳሪያ በትሔምንም በቁ የመዘናና
ስተርቃዋሚ የደረሰም::
- ለ. ከዚህ በታች የቀረበበትን አያያዝ ቅልት በመოቀም በጥናስለው-
መስራት ዓይነት ነገሮችን መስርቄ::

ጥናስ፡- ነገር ጥን

አመናው ይሞኑል፡ ነገር ጥን በኋላ አልመለም::

1. ስለሆነም
2. ይህንን እንዲ
3. ነገር ጥን
4. በሙያም
5. ስለዚህ
6. እና

የከለሳ ጥያቄዎች

1. የግልና የአካባቢ. ዘዴህና አጠባበቅን አስመልክቶ በፌዴራል
ቴሌስትሪ የሚተላለሩ መረጃዎችን አዳምጠችሁ በመምጣት
ለከፍል ጉዳታዎችሁ ግለዥ::
2. የግልና የአካባቢ. ዘዴህና አጠባበቅን አስመልክቶ የተገኘ
ምንበብችን ልሉታችሁ በማምጣት በከፍል ወሰኑ
አቀላጥሩችሁ አንብቡ::
3. ከዚህ በታች ለቀረበት ቅለት ተመሳሳይ ይች ስጠ::
 v. ተጠለሶ ሁ. መዘባት
 ስ. የጥና ሁ. መጠበቅ
 ፍ. መተዋት ሆ. ልጠራ
4. በግልና አካባቢ. ዘዴህና አጠባበቅ ጉዳለት ለከሰቱ የሚችሉ
የጠና እኩሎችን በአምስት አረፍተ ነገሮች ዓይ::
5. በሚከተሉት አያያዝ ቅለትና ሁሉታት አረፍተ ነገሮችን
መስጠት::
 v. ስልምነም ሁ. በመንምው
 ስ. እንዲ ሁ. ስላዘሁ
 ፍ. ነገር ግን ሆ. ግን

አማርኛ ይና ክፍል

ምዕራፍ ይ ጥርበትና

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በቻለ ተማሪውን፡-

- ተመሳሳይ ታሪክ አዳምዎችሁ በደንብ ተናገሩለቸሁ፡፡
- አጭጣር ምንበብችን አቀላጥፏችሁ ታነሳለቸሁ፡፡
- ለቃለት ተቋራኑና ተመሳሳይ ፍቃ ትሰጣለቸሁ፡፡
- ስርዓት ነጥቦችን ተጠቁማቸሁ እረፍተ ካርድ ትዕኩለቸሁ፡፡

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር

ገብያትና መቀበያች

የቅድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች

1. ስዕለን ተመልከታቸው የተገነዘበቸውንን ሂሳብ ለክፍል
ጋደኛቸውን አስፈላጊ::
2. ሪዕለን ተመልከታቸው ስለምን አንድማግለፅ ተናገሩ::
3. መልካም ገብያትና ማለት ፣ን ማለት ነው? ተግባር አንድ፡-
እዳምጻ መረጃት
4. በእዳምጻውን ፣ንበት መሰረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቋል
መልስ::

 1. በእዳምጻውን ፣ንበት ወሰኑ በመልካም ገብያትናቸው
የተጠቀሱት እነማን ዓይነ?
 2. የተጠሪን የሚያስታርቃቸውን የተቻገሩን የሚፈጸሙት እነማን ዓይነ?
 3. እና አጥማ ሲት ለቋቄዎን ሲደሩ ካረበቃቸው ፣ን
እደረገገች?

4. ወይዘኝ ሂያትና አቶ አጥማ በነጋዴችቸው ይሰተኞ የሚተት ለምንድን ነው?
 5. የሰጠ ስነ-ሰርዓቱን ካስረ ፌዴራ እስከ ፍጥሮ ያደመቀት እነማን ዓቃዎች?
 6. የሰው ለሆኑ መልካም ነረበት ማይናሱቸው የሚገኘው የሚፈልግ ይሆናል?
 - ለ. ከዚህ በታች የቀረበትን እረፍት ነገሮች እንብቀቻ የያዘት ሂሳብ ተከከል ከሆነ "እውነት" ስህተት ከሆነ ደግሞ "ሁስት" በማለት በቋል መልሰ:: የማኅናያቸውንም ግለዥ::
1. በመልካም ጉርበትና መኖር የሰውንን ማህበራዊ ሆኖዎት ያጠኔክሏል::
 2. በበታችው እንግዲ ተቀባይ ዓቃዎች የተባለት ወይዘኝ ሂያት ዓቃዎች::
 3. ከየነሽርሰተ ተመርቁ የመጣው የአቶ አጥማ ሁለተኛ ለሆኑ ነው::
 4. አቶ አጥማና ወይዘኝ ሂያት የሚኖሩት መገኘቶ አካባቢ ነው::
 5. በመልካም ጉርበትና የሚኖሩ ስወች እርስ በእርስ መደጋገኙ አለባቸው::
 - ሐ. ከዚህ በታች በቀረበት ጥያቄውን ለይ ጥንድ ጥንድ በመሆን ተነዋጋቸው የደረሰኩሙትን ሁሳብ ለከፍል ዓይቃቸውሁ በዕሆና አቅርቡ::
1. እናንተ በአካባቢያቸው የምቻውቸውን ነረበቸቸውን ጥቅና::
 2. ከነጋዴችሁ ጋር ስትናና ለነጋዴችሁ የሚገኘውን የሚገኘውን ተደርጋለቸውለሁ?
 3. ነረበቸቸው ለእናንተ የሚገኘውን የሚገኘውን ያደርጋለሁ?
 4. ከእዳመጣቸውት ተረከ ጋር የሚመስሰል ለለ ተረከ ከበተሰቦቸው ጠይቸውሁ በመምጣት ለከፍል ዓይቃቸውሁ በቋላቸው ተርከ::

ተግባር ሁለት፡- ቅልት

**ሀ. ከዚህ በታች ያደመጣችሁትን ምንባብ መሰረት ያደረገ እረፍት
ነገሮች ቁርበዋል፡ በእራፍቱ ነገሩ ወሰኔ ለተሰጠበባቸው
ቅልት አውዳዋሪ ፍች ስጠ::**

1. ገጋብትና ለእርስ በእርስ ት-ሰሳር መቀሚታው የገለ ነው::
2. የሰርዓት ሲሆዎን ቦመራዳዲት እስከ ፍጻሚው አድማቂት::
3. ማህበራዊ ህይወት የሚትለበትው መልካም ገጋብትና ለኖር
ነው::
4. እቶ አያማካ የተጠለን ነረበት ቦማስታረቅ ይታወቂሉ::
5. ወይዘመ ሂያት አመት በዓል ለመጠ ለነረበቻቸው
እስፈላጊውን
እግዥ ሁሉ ያደርጋል::

**ለ. ከዚህ በታች ከሚያደመጥ ምንባብ ወሰኔ ለውጭ ቅልት
ቦምሳሌው መሰረት ተመሳሳይ ፍች ስጠ::**

ምሳሌ፡- መልካም = ጥሩ፡ ያማሩ፡ ስበ፡ እስደሰች ወ.ዘ.ተ.

1. **መጀመሪል**
2. **መከባበር**
3. **መተማሙን**
4. **ምስጥን**
5. **ማድመቀ**

ክፍል ሁለት፡- ንበብ

ተግባር እናደ፡- እናብዕስ መረዳት

«ከኬቅ አመድ የቅርቡ ነረበት»

ነረበታዊ በቦግላት ወቀት ቁርቡ፣ ምሳ፣ እራት በየተሸጠዋቸው በመገባበት በደሰታ አበረው ያሳሌፈል:: ተነፃፃቆ የተገኘነው አመድ፣ በተለያየ መንገድ ነምድናና ወደፊነት የፈጻሚው ሁሉ በዘመኑ መልካት ተሰብሰቦ በቅርቡ በመዋጭ ያሳሌፈል:: የእበይነት፣ የእናደነትና የማህበራዊ ግንኩነቱ ማሳያ በሆነው በዓል ወቀት በተዋዋት ይሰታቸውን ያጣጥማል:: ሁሉም እናደየ እምነት፣ በዓልን በያዝበርም ክርስቶያኑ መሰላም ነረበቱን፣ መሰላም እናደሁ ክርስቶያን ነረበቱን መርቶ ያለውን በወንድማማችነት መንፈሰ ተከፍለው በደሰታ በዓልን ያከበረለ:: ለርግም ሲደግስ እናደሁ እናደያ እይለያየም:: ለጠታቸውን ይዘው በመሆኑ ይታደማል::

**ነረበታዊ ዓመት በዓልን በጋራ ከማስለፈ በተጨማሪ
ቦምን በሞን ለረዳዎ ይችላል በለቻሁ ታስቦለቻሁ?**

እናደሁ በቦግል ወቀት ተሰብሰቦ ይጠካሱል ለማስታ እናቸ ስዋቹ በተርጠትና አበረው ሲኖሩ እናደቻው ለለለቻው የማያሳይት ቁቅርቡ መተሳሳቢ መዝካሬ ነው:: መሻት እናሂን ሲሰማ ነረበት ቀዳሞ ይመጣል:: ብዙም ከሆነ መሄል ገዢ ይገለግለል:: ይረስኩን በለም ከተማራ ስምቶ የማቻቻቻ ነረበት የለም:: ከነቅበሳም «ከኬቅ አመድ

የቅርብ ነጋበት ይሻላል» ይባላል:: መተካለበት ከዘመኩ አሉበ ለቁን
በገዳደቸ ወሰዳ እንዲሸስ ለቁ አድርት በማሳደግ ይታወቂል:: ከዘመኩ
ለይ መዘንጋት የፈለጋን እንደ ስው ለቁንበደቸ ለማሳደግ ስውስድ
ዘር ጠይቀ ወይም ቅጥሪ አይደለም:: በይም ከማይተስስረው ስው-
ሱር በልቻ አማካኝነት አምድናውን ለማጠናከር ሲል የሚያደርግው-
ትግባር ነው::

አዲስ አበባ ባንበር ቀን 1 ቀን 2013 ዓ.ም የኢትዮጵያ ፖስቲክ ደርጅት ውስጥ

አይሁዳን ለማስተማሪያና እንዲመች ተደርገ የተወስኝ::

ሀ. ለማከተሉት ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት በማድረግ በቁለቻሁ መልስ ስጠ::

1. ነጋበታዊ እየተጠራሩ የሚገባበት በምን ወቅት ነው?
2. በምንባቡ መሰረት የአበበነትና የሚህበራዊ ግኝነት ማሳያ
የሆነው ምንድን ነው?
3. በበዓለት ወቅት በወንድማማችነት መንፈስ ተከናወ
ያከበራለ የተባለት እነማን ፍቃው?
4. መሬት እንዳ ሲሰማ ቁድም ይደርሳል የተባለው ማን ነው?
5. «ከኩቅ አመዳ የቅርብ ነጋበት» ከማለው ምንባቡ ምን
ተረዳዋሁ? ተሸ በተሸ ለከናወ ጉዳቶችሁ አስፈላጊ::

ለ. ከዘመኩ ምንባቡን መሰረት ያደረገ ጥያቄዎች ቁርቦዋል:: ለእያንዳንዱው ከቀረበት አማራጭዎች መከከል ተከከለኛ መልስ የያዘውን ፍል/ሆኑ ምረጋገጫ::

1. ነጋበታዊ በበዓለት ወቅት በምን በምን ገዢ ለመራኑ
ይችላለ?

ሀ. ቁርቡ ለ. በምኑ አ. በእሮት መ. በሁሉም

2. ለቁን እንደሆነ ለቁ ወሰዳ ማሳደግ ችግር ይባላል?

ሀ.ገናድቸ ለ.አምዬ ሲ.ጋብቻ መ.የከበራከ ክፋይ

3. በደም ከማይደተከከሩት ጋር ስባል ችግር ለማለት ተፈልት ነው?

ሀ. ኮመዲያቸ ለ. ከምድና የለላቸው

ሐ. ወንድማማቅቸ መ. እሁትማማቅቸ

4. ከሚከተሉት ወሰኑ መንከራ ማህበራዊነት እንዲኖር

የሚያስተካክለው

የቱ ነው?

ሀ. ፍቅር ለ. መከበር ሲ. መተሳሳቢ መ. ሆሎም

ሐ. ከዚህ በታች በቀረበት ዓረፍተ ነገሮች ወሰኑ ለተከመረጥቸው ቅለት ወይም ሁኔታ አውቶዎ ፍቻ ሰጠ::

1. ተነፃፃቆ የተገኘነ ቤት ኮመዲ ሆሎ ተሰባቢው በሳቅ
በጨዋታ በዓልን ያሳይፈል::

2. የእንደነትና የሚህበራዊ ግንኝነት ማሳይ በሆነው በዓል
ውቅት በተመች ዳሰታቸውን ያጠጥማል::

3. በሰርዓ ደግሰ ወቅት ታደማውቸ ሰጠታ ይዘው ይረዳል::

4. ከዚህ ላይ መዘንጋት የለለበን እንደ ስው በገናድቸ ለቁ
ሰመድ ዘር በይቅ አይደለም::

ተግባር ሆሎት :- አቀላጥሮ ማንበብ

ሀ. ከዚህ በታች የቀረበውን ምንበብ ይሞላቸሁን ከኩ

አድርጋቸሁ፡ መምህራቸሁ በሚሰጣቸሁ መመሪያ መሰረት
አቀላጥናቸሁ እንበብ::

፳፻፲፭ ያልተኞች

፳፻፲፭ ያልተኞች የአዲስ ገበያ አካባቢ ልማት ዓቃዎች ዘመን በትምህርች በግምገማ ስነዎች በመሆኑ የበት ስራውን በአግባቡ ስርቶች ተመሳሳይ የተለቀቀ መምህርች በግምገማ ይውሉታል፡፡ ያልተኞች የግምገማ ስለማያዣናና የበት ስራውንም በአግባቡ ስለማይሰራ መምህርኑ ሁሉንም ይቆጠታል፡፡

፳፻፲፭ ይህንን ተመልከታ ያልተኞች «እንተ ለምን አታጠናም? የበት ስራውንስ ለምን ስርቶች አትመሳማም?» ላትል ጥያቄዎች፡፡ ያልተኞች «ከእንግሊዘ ወዳህ ገዢያን በአግባቡ በመጠቀም የበት ስራውንም ስርቶች አመጣለሁ» በማለት የ፳፻፲፭ን ምክር ተቀብሎ በታሪ ማጥናት ይመሩ፡ የበት ስራውንም አጠቃላይ መስራት ቅጠል፡፡ በዚህ የተለቀቀ ያልተኞች በትምህርች ከዚ ቅን በከፍተኛ ሁኔታ እየተስኩለ መግለጫ በግምገማ ምክንያት ሁሉታዊ ጉዳቶች በስራናም ሆነ በትምህርች በኋላ የታወቂ አርዓያ ተማሪዎች መሆኑ ተስል፡፡

ክፍል ሪፖርት፡- ቅጠል

V. ለማከተላት ቅጠል በ«ሀ» ሂደቱ ለለት ክ«ለ» ሂደቱ
ተመሳሳይ ፍች በመምረጥ አዘጋጅቶ፡፡

V.

1. መስተዳደር
2. ቅን
3. ምንጋድ
4. ተወዳጅ
5. አስናዳደር
6. ይሰታ

B.

- ሀ. ደግ/መልካም
- ለ. አታላይ/አጭብርባሽ
- ሐ. ገንተኩነት/ት.ስለር
- መ. ተወዳጅ/ተፈ.ቁረ
- ወ. ሁኔታ/ፈ.ንጠናያ
- ጋ. አዘጋጅ/ስራ

**አ. ለማከተለት ቅለት በ<<ሀ>> ሌሎች ለሰት ከ<<ሰ>> ሌሎች
ተቋራኑ ፍቃቃ በመምረጥ አካምዎ::**

ሀ	ለ
1. ስጠ	ሀ. ሪሳዝ
2. ባህላዊ	ለ. ከለከለ
3. ጥርጉ	ሐ. ስበሰበ
4. ፍቅር	መ. ቢሮናዊ
5. በተነ	መ. መራራ
6. ጥሩታ	ሪ. ጥንቃ

**ክ. የሚከተለውን መሰረት በማድረግ በማከተለት ቅለት ወሰጥ
ያለትን ወሰብስብ ሆኖም ለይችሉ ለይታቸው አውጭ::**

የመስረት ቅለት	ዘ
ተንካሬ	ካ
አማካ	ማ

ተ.ቁ	ቁለት	
1	ፖርት	
2	፩፩፩	
3	በታላ	
4	ታንካ	
5	ጂንባ	

መ. የሚከተሉትን ወሰንበት ሆኖም በመጠቀም ቁለትን
መስረቱ::

ምሳሌ:- እ = ሌብ

1. ፍ
2. ፊ
3. ፍ
4. ተ
5. እ

ክፍል አራት፡- ዓስፈላጊ

ማስታወሻ

ስርዓት ነጥቦች

በአማርኛ ቁንቃው ወሰን የተለያየ ስርዓት ነጥቦች አሉ:: እነዚህን
ስርዓት ነጥቦች ጥቅም ላይ የግምገው-ለቻው በዕሁፍ ወቻት ሲሆን
ዕሁፍ ለእንባቢ ግልዕ የሆነ መልዕክትን ለማስተላለፍ ያማዘል::
፡ በዕሁፍ ወሰን ተዘዋዋዙው ጥቅም ላይ የሚውለት ስርዓት
ነጥቦች የሚከተሉትን ይመስላል::

1. ጥያቄ ምልክት (?) ይህ ስርዓት ነጥበት ጥያቄያዊ አረፍተ
ነገድን ለማቅረብ ያገለግለል::

ምሳሌ፡- መጀመሪያ?

2. ካስ ስርዓት (:) ይህ የስርዓት ነጥበት ምልክት
የሚያገለግለው ተመሳሳይነት ያላቸውን ተከታታይ ነገድ
በምንዘዘዘርበት ገዢ በመከከለቻው ለመለያነት በመግባት
የገለግለል::

ምሳሌ፡- በዕለት ለተሞህርት የሚያስፈልጉትን እንደ ካን::
በዕለት ለመስፈርቶ ይበታል ግዢ::

3. ቀለ አዋጅ (!) ይህ የስርዓት ነጥበት ለሰዕች

**ማስጠናቁቁያ በምንኛገርበት ገዢ ወይም አድናቆታችን
በምንገልዕበት ገዢ በዕሁፍ ወሰጥ የምንጠቀምበት ነው:::
ምሳሌ:- ተጠናቁቁ!**

ወዢ! እንደሆት ያለ ክበካል ላይ ነው::

4. ትርጉርተ ጥቅስ («») ይህ የሰጠው ነጥበት ማልከት
የሚያገለግለው ስምቶች የፋይትን ወይም የተናገሩትን ከፈሳችን
ሁሳብ በዕሁፍ ወሰጥ ለይተን የምናመለከትበት ነው::
ምሳሌ:- መምህራዊ «በርትታችሁ አጥነ» ሲሉ መከናዣ::

V. በሚከተሉት ዓረፍተ ነገሮች ወሰጥ የገበትን ስርዓት ነጥቦች ለይታችሁ ዘዴ::

1. **መጀመሪያ ተመሙለሽ?**
2. **እስ ክበካል ተማሪ ነው::**
3. **ወዢ! እንደሆት ተምራለች::**
4. **ቴምራት የሰምንታች ከፍል ተማሪ ነው::**
5. **እስዬ! በገንዘት የሚጠበቀው የህዳሴው ግድባችን ለጠናቀቀ
ነው::**

VI. የሚከተሉትን ዓረፍተ ነገሮች በተገበው ስርዓት ነጥበት አማራችሁ ዘዴ::

1. **ይገመግል በጣም ግዴታ ነው.**
2. **ስርተን መለወጥ የምንታችለባት ወጪ ህገር አለችን**
3. **በቀለ አተር አከራ አተርና ሶምበራ የጥረዋራ እሁለቻች ዓቸው.**
4. **የእማርኛ መምህራችን በርትታች ያጠና ተማሪ ጥሩ ወጪት
ያመጣል እያለ በተደጋጋሚ ይመከናናል**
5. **እጅን በተደጋጋሚ በሳሙና መታወሻ ከፍና ምድረሰን
ለመከላከል ከሚያስተላ መንገዶች እንዲ ነው.**

የከለ ጥያቄዎች

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ካልሆነን መሰረት በማድረግ መፈጸም ስንጻ ስለመስጠት ስለመስጠት የሚከተሉትን ስራዎችን አገልግሎት የሚታረው ነው፡፡

1. ማህበራዊ ግንኙነትን ለይሳሳቸው የሚታረው ጉዳዮችን ከተደረገ መገኘቶች በተሟላ አድምጭዎች በመቀባሪ ለመምህርች ስለመስጠት አሳይቷል፡፡
2. ለሚከተሉት ቀለት ተቋራኒ ዓይነት ስለመስጠት የሚከተሉት ስራዎችን አገልግሎት የሚታረው ነው፡፡
3. በሚከተሉት ዓይነት ነገሮች ወሰኑ የተጠፊነትን የሰርዓት ነጥቦ ምልክቶች አማካይ የሚታረው ነው፡፡
- ሀ. የአዲስ መምህርችን የበት ስራዎች በአግባቡ ስሩ እስከ የአዲስ የአገልግሎት አስተያየቶችን መስተካከል የሚታረው ነው፡፡
- ሁ. የአዲስ መምህርችን የበት ስራዎችን በአግባቡ ስሩ እስከ የአዲስ የአገልግሎት አስተያየቶችን መስተካከል የሚታረው ነው፡፡
- ሆ. የአዲስ መምህርችን የበት ስራዎችን በአግባቡ ስሩ እስከ የአዲስ የአገልግሎት አስተያየቶችን መስተካከል የሚታረው ነው፡፡

የጥወቃዎች አለማውች፣ ከዚህ ትወቃዎች ተጥሃዊት በቋላ
ተማሪዎች:-

- ያዕመጣችሁትን ተረት ተተክለዋሁ::
- በተረት ወሰኑ ያለትን ወኩ ገዢ ባህሪያት ተናገራለዋሁ::
- ተጠቃሚነት ስርዓት ነጥበ መብቃችሁ ውጤቶችሁን ከፋ
እድርጋችሁ አጭር ተረት ተሳሳይችሁ::
- የታረክቡን ወኩ ማሳወቅ ተስፋለዋሁ::
- በምንባቡ ወሰኑ ያለትን አዳዲስ ቅልት ቅዱ
ትግምታለዋሁ::
- በተለያዩ ዓይነቶች ወሰኑ ያለ ስምቶችን ተለያለዋሁ::

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር**ሰማያዊ እናት****ቅድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች**

1. ስዕለን ስትመስከቱ ፖሮግራም የሚል ተረት አስተዋዱችሁ?
2. «ሰማያዊ እናት» የሚለው ተረት ስለምን የሚነጣሪን
ይመስላቻል?

ተግባር አንድ፡ አዲምነት መረጃዎች

- V. በእናመጣችሁት የሚከተሉትን ጥያቄዎች
በቋል መለሰ::

1. ሌሎች በደርጋቱ የተዘዣተው በምን ፖክናይት ነው?
2. እናት የገዛ ሌሎች «ስራተኞቸው ፍት» እያለ ሲያስተዋዱቷል ቅር
ይልተሰኞቸው ለምንድን ነው?
3. በተረሩ ወሰኑ የተመቀበሉት ወና ወና ባለታረከኝ (70
ባህረያት) እነማን ፍቃው?

4. በተረቃው ወሰኑ «እናት ጥሩ ግራ ለቻን ትመግበው ነበር» ይላል፡፡ ለቻን ተንከባከሮ ማሳደግና መመገብ የእናት ሁሉንታ በቻ ይመስላቸቸል? ለምን? ጥሩ ጥሩ ሆኖታሁ ተነጋኑበትና ለመምህራቸሁ ተናገሩ፡፡
 5. ለቻ ስለእናቱ እውነትና ተረካ በያዥው ይህን የሚያደርግ ይመስላቸቸል?
 - ለ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች መምህራቸሁ በሚያደርግቸሁ በድን ተወይያቸሁ የተስማማቸሁበትን ሁሳ በጽሁፍ አስቀሩ፡፡
1. በተረቃው ወሰኑ «የእና ወብት ከኝና ለይ ነው፤ የኝና መባሪ ደግሞ እና ለይ ነው» የሚለው ሁሳ የሚያስተላለፈውን መልዕክት በዚሁና መልሰ፡፡
 2. «ስማዕች እናት» የሚለው ተረት የሚያስተላለፈውን ቅሬ ሁሳ በአራት እረፍት ነገር በዚሁና ግለዥ፡፡
 3. ከዚህ ተረት ወር የሚዘመድ እውነትና ተረካ ለምታቸሁ ተወቂለቸሁ? የምታወቂትን በዚሁና አስቀሩ፡፡
- ተግባር ሁለት :- ቅሬ**
- ሀ. ከላይ ከእዲመጣቸት ተረት ወሰኑ ለወጪት እዲዲስ ቅሬትና ሁራታት ምሳሌውን መሰረት በማድረግ ቅጥታቸዋል፡፡

ምሳሌ:- ተመለከተ = ካየ
ባለንቸራ = ጉዳቶ

1. እውጭዎች
2. ስማዕች
3. መቅረብ
4. ጥሩ ግራ
5. ደሩ ቅና
6. መተከያ የለለው

ለ. ለማከተለት ቅልጥና ሁሉዋት ተቋራኑ ፍቃቃዎን ስጠቃቅ::

1. መሰራት
2. መልክቶ
3. እንዲ ለእናቱ
4. ክፍና ተካይሁ
5. ይገበ ቅሬሁ
6. ቅር መሰነት

ሐ. ለማከተለት ቅልጥ ተመሳሳይ ፍቃቃ ከሰጣችሁ በንድ በፍቃቃው እረፍት ነገሮች መሰርቶ::

$$\text{ምሳሌ:- } \text{ሙከውን} = \frac{\text{ሙራ.ቦም}}{\text{ሰራተኞችን በንድ መራ.ቦም}} \text{ ተጠሪ. } \text{ነው::}$$

1. ተቋሙለ
2. ተበላሽ
3. ስተርፍህ
4. የተከበረ
5. መθበት

ከፍል ሆኖታ:- መናገር**ተግባር እንደ:- እንቀቀልሽ**

ሀ. ከዘመ በታች በበድን በመሆን የምት-ጠያየችት እንቀቀልሽ ቅርቡለቻቸል:: መምሃራቻሁ በሚያደራጀቻቸሁ በድን መሰረት እንቀቀልሽን ተጠያየች:: እንቀቀልሽን ስት-ጠያየች እንዲ ጠያቄ ለለመጀቻሁ መለሽ ሆኖ:: መለሽ የነበረው ደግሞ በተራው ጠያቄ ይሁን:: የእንቀቀልሽ ሂደቱን መብቻቸሁ ተጠያየች::

ምሳሌ:-**ጠያቄ = እንቀቀልሽ/ሁ****መለሽ = የንግድ እውቀልሽ/ሁ**

ጠቃቅ = ወተታ ይጠማ ስጋዊ አትብብ

መለሽ = እናት

1. በልቶ የሚያጠገበ ያገኘውን የሚውጥ
2. ተንሽ ምላሽ ሆነው ተሳሽ
3. እሳ ጥሩር ልቻቸ ነሙሽ
4. አኩ የለት ተናገሱት እናር የለት ተደጋለት
5. ስሂድ ሰህ ገዳይ ስመለስ ሰህ ገዳይ

ከፍል ሲስተ:- ገበብ

ዘመኑ

ቁልሙ ገበብ ጥያቄዎች

1. ለዕለት ተመልከቱና የተረዳዋሁትን ማሳ ለመምህራቸሁ
ተናገሩ:::
2. «ዘመኑ» የሚለውን ሪፖር ስታነበ የንግድ አስተዋዣሁ?

ክፍት

ከዕለታት አንዳ ቅንጂያለም ተረዳ ያለ ሆኖች ተሰጣለው ስልቶሮይታቸው ይመያየ ነበር::

ከመሄከላቸውም አንዳ ሆኖ እንዲህ አሉ «የእና ታልቁ ቅጋር የደን መመንጻር ነው::ይህም ይርጋት የሚፈጸምበን መጥረበያ በተባለ መሳሪያ ነው:: ስለዚህ መላቻችን የሆነውን መጥረበያን ማጥሩት አለበን» አሉ::

በተዋዋቸው በዚህ ማሳዣ ተረዳ አስተያየት በመስጠት «መጥረበያ ነው የሆነውን የስራውን ምንም ይቀርቦኝ በያዝው ለማገድ አለያም ለበት እቃ መሳሪያ፣ እኔ ምኑ ቅጠ! ስለዚህ አንዳ መለ ፌልግን ይህንን መላቻችንን ማጥሩት አለበን» በለው መከሩ::

ቀጥሎ ሆኖች ምን የሚለ ይመስላቸል?

አንዳ ማህበ ሆኖች እኩን አውጥቶ «መላቻችን ግን መጥረበያ አይመስላለቸም» አሉ::

በዚህን ቤት ሁሉም ሆኖች ወደርሰ ከረው «እንዳ! ምን ማለት ሆኖ? እስ ክልሆነ ታደሮ ማን ለሆነ ይቻላል?» በለው መሆበት:: ማህበ ሆኖች ገብግቡን እንዲህ ሲል ቅጠ «እያችሁ እኔ ክልበ ነው የምላቸሁ መላቻችን መጥረበያ አይደለም እናው ሲሳችን ነን፡፡ ሁሉቻችም መጠመም ተተን ቅጥ በለን በኋድግ ዓይ መጥረበያ እናች አይኖረውም፤ እናም ከመቆረጥ እንዳን ነበር::

ስለዚህ ከዚህ በንሳ ሁሉቻችም ስንጠመም ቅጥ በለን በማድግ መጥረበያውን እናች ማሳዣት አለበን::፡፡ በዚህ ቤቱ ሁሉም ሆኖች አመብበበለት::

አበርሄም እንዳሻው፤ ኢትዮጵያ ቅጥር ሁሉት፤ (ዓመት ምህራዊ የልጅዎች)
ለማስተማሪያነት ተሽጻለ የቀረበ

ተግባር አንድ፡ አንበሳ መረጃ

ሀ. የሚከተሉትን ትያቄዎች ምንበብን መሰረት በማድረግ በቁለቻው መልስ ስጠ::

- የምንበብን ወና ሁሳ በቁል ተናገሩ::
- ደኝቶ የሚመነጠኑት በምንድን ነው?
- በአለም ካርድ ያለት ሆኖ ተከበለበው የተወያዩት ቅጂ¹ ግጥሚችው ነው?
- የዘጋጀ መቆረጥ ቅጂ የዘጋጀ ነው ወይም የሰው ልጅ
ይመስላክቷል? ተወያቦት::
- ሁለቱንም መጠመም ተተን ቅጥ በለን በኋድግ ዓይነ መጥረቢያ
እና አይኖረውም ሲል ምን ማለት ፈልት ይመስላክቷል?

ለ. በምንበብ መሰረት የሚከተሉትን ትያቄዎች በዕሃዊ መልስ::

- በምንበብ ወሰኑ ሆኖ ቅጂን ወከለው የቀረበ ገዢ ባህሪያት
ና ተቋዋሚነት ነው?
- በዚህ ንብረት መጥረቢያ አይደለም እናው እራሳቸውን ነን
የለው ለምንድን ነው? አንድ ካርድ እንዲት ለረሳ መለት
ይሆናል? በበድን ተወያቦትና የደረሰኞቸውበትን ይፈቻል
ጊዜታቸው እንበብላቸው::
- ምንበብን እንደገና እንድ ገዢ በዕቅና ይግማቹሁ በማንበብ
የተረዳቸውትን የምንበብን ቅጂ ማሳወቅ በስለት አረፍተ ካይደረግ
ባቸ::

ተግባር ሁለት :- ቅለት

ቀጥሉ በቀረበት በኋፍ ወሰኑ ለተከመረጥዎች ቅለት
ና የሚከተሉት ስጠ::

- ተከለ ማደግ እንዲቸል ወሏኑ አያር ያስፈልገዋል::

2. የደኝነት መመንጠር ለእኔና ሁገር እድገት ተር ነው::
3. ገንዘብና ያለ አግባብ ማጥፊት ለድህነት ያወልጣል::
4. የሰው ልቃ ሁይወት በትራራካኩ እና እንዲያቀበና መለ ለቦዴለት·ይገባል::
5. ተማሪዎች በትምህርት በታችው ገዢና አጠባበቅ ለይ ተገኘኝተው መከሩ::
6. መጠመም ትተን ቅጥ በለን በኋላ መተረጋጭ እና እና እንደገዢ::

ተማሪ ስስት፡- አቀላጥሮ ማንበብ

ከዚህ በታች የቀረበውን ምንበብ መምህራቸሁ በሚሰጠቸሁ ተፈጥሯ መስረት አቀላጥፏቸሁ አንብቡ::

ቻልሬታ

ቻልሬታ ማመት ልሳድስትና መግባ ታቁኑ እኩልጋቸ፡፡ ማመቱ እና ክፍና ከበቀለለት በቻላ ለመጠረር በቁት ያለት መሆናን እረጋገጧቸ፡፡ ከዚያም እናቸን «እማያ እንግዲህ ለመጠረር እየተዘዋጀሁ ነው፤ ከመጠረር በራት ጥን የምትመከራኝ ነገር ከለ ካሁን ገንዘብ» አለቸት፡፡ እናትም «ስዕቶ እንቻን እያተው ተንበስ ያለ እንዲሆነ ለለምቻ ነው በለሽ ቅረብ ቅረብ እንዲት·ይለቸው፡፡ ምክንያቱም ከእንገታቸው ተንበስ የሚለት ደንጋጌ እንስተው ክንቀሻን ለያደቀልሽ ነው፤ በማለት መከራቸት፤ ::

ከፍል አራተ፡- የሰነድ

ተግባር አንድ :- መግኑ

V. ከዚህ በታች በቀረበት ቅለት ምሳሌውን መሰረት በማድረግ
አረፍተ ነገር በጽሁፍ መሰርቱ፡፡

ምሳሌ፡- ተረት = የሰነድ ከፍል ተማሪዎች ተረት ይወዳለ፡፡

1. ክንፍ
2. ጥልሱት
3. የክር
4. በረሱ
5. በቃት

ለ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በትርሃዎች መሰረት በጽሁፍ መለያ፡፡

1. የተለያየ የተረት መቆከሪቶን ልልጋችሁ አንብቤና ተረቱን
በመግኑ
ለከፍል ጉዳታዎችሁ አንብቤላቸው፡፡
2. ጥንድ ጥንድ በመሆን አንድ የምታውቁትን ተረት መርጫዎች
ተረቱን በራሳችሁ አገልለዕ መልሳችሁ ዘዴ፡፡

ከፍል አምስት፡- ስምም

ተግባር አንድ ስምምነት መለያ

ሰምም

ሰምም የተለያየ ነገሮች መጠረም ወይም ሰምም ነው፡፡ የሰውች፡
የቀሳቀሰች፡ የሀገሮች፡ የነገሮች፡ የቦታዎች፡ ወዘተ. መጠረም
ውይም ሰምም ሰምም ይባላል፡፡

ሰምምነት፡-

የቀሳቀሰች፡- በት፡ መከና፡ በርሳ፡ ማጣ፡ አልጋ...
የሰውች፡- ተረዋት፡ አከመል፡ ፍርማለ፡ አስረት...
የከተማዎች፡- ህዋሳ፡ ስመራ፡ ባህርዳር፡ ይግዳታ፡ አዲማ...
የቦታዎች፡- መርካቶ፡ ስረሰ፡ ስር ማደ...

ሀ. ከዚህ በታች በቀረበት እረፍት ነገሮች ውስጥ የተጠቀሰትን ስምቶች ምሳሌዎችን መከራከል በማድረግ ለይታችሁ አውጭ::

ምሳሌ:-

1. አስቴር ነገሮች ተሆናል:: (አስቴር፡ ሰላ፡ ገበያ)
እነዚህ በቅንና ውስጥ የቀረበት ቀለት ስምቶች ስምዎች::
2. ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኘት ተሳልቁ ወንዘቱ መከከል
አባይ፡ ባር፡ አዋጅ ይጠቀሰሉ:: (ኢትዮጵያ፡ ወንዘቱ፡
አባይ፡ ባር፡ አዋጅ) እነዚህ በቅንና ውስጥ ተለይተው
የቀረበት ቀለት ስምቶች ስምዎች::
1. የሰነተኛ ክፍል ተማሪዎች ለቦዝና ስምዎች::
2. የፈጸም በት፡ መከናና ለይከል ገብ::
3. ጥጥ የባህል ለበት ይሰራበታል::
4. ከተበ፡ ቅበናና በለ የከ ክፍል ከተማ ውስጥ ይገኘሉ::
5. በግ፡ ቅጽል፡ ይር፡ ይመትና ውስጥ የበት እንዲከተሉ ስምዎች::

**ለ. ከዚህ በታች በቀረበው ሲጠበረቻቸው ውስጥ የቀረበትን ስምቶች
የሰው፡የቀኩቀስ እና የበታች እያሳቻቸው በተገበው በታች ምልክት
እድርጊት::**

ተ.ቁ	ስምቶች	የሰው ስምቶች	የቀኩቀስ ስምቶች	የበታች ስምቶች
1.	ትንደር			✓
2.	ቴለቢ.ካን		✓	
3.	፳.በን	✓		
4.	ቃጭ			
5.	ወንበር			
6.	ሩ.ቃያ			
7.	አ.ኤር			
8.	ይሉሁቅ			

የከለሳ ጥያቄዎች

ለማክተሚ ጥያቄዎች ተገበዙን መልሰ ስጠ:::

1. አንድ የልደቻቸ ተረት አድምጠቸሁ በመምጣት ለከፍል
ንዳቻቸቸሁ በቃል ተርከላቸው:::
2. የተረት መዕሰና ፈልጋቸሁ በማንበብ ባለቻቸከቻን
ዕኩቸሁ ለመምህራቸሁ አሳይ:::
3. **ለማክተሚ ቅለት ቅጥተኛ ፍቸ ስጠ:::**
4. **ሀምሳቱን የሰው ልጅ የሰማት ህዋልቸ ለም ዓይ:::**

አማርኛ
ታኅና ክፍል

ጥዃትና ዕ የጊዜ አጠቃቃም

ከዚህ ፊዃትና ትምህርት በንግድ ተማሪውታ:-

- ሰላሳት አጠቃቃም አይምጣችሁ ትወያያለችሁ::
- ጥሩኩን አንበብችሁ መልዕክቱን ትናገራለችሁ::
- በቁል እየተነገረችሁ አረፍተ ነገቻን ትወካለችሁ::
- የተወሰኑ ቀለትን ትለያለችሁ::
- ጥሩቻን ትለያለችሁ::

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር

«የዘመኑ አበባውች የነገሩ ቅዱዎች»

የቅድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች

1. ስዕለትን በመመልከት የተረዳዋቸውንን ማስረጃ ለመምህራቸው ተናገሩ::
2. «የዘመኑ አበባውች የነገሩ ቅዱዎች» በሚል ሪፖርት የቀረበው የማንበብ

ተግባር አንድ :- አዳም መረጃ

**ሀ. በእዳመጣችሁት ምንበብ መሰረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች
በቃል መለሰ::**

1. በእንድ ቅን ወሰኑ ስንት ስዓታት አለ?
2. የነገር ሁኔታ ተረካሙች የተባለት እነማን ፍቃው?
3. ከእዳመጣችሁት ምንበብ የተረዳችሁትን ማሳዣ ለመምህራችሁ
ተናገሩ::
4. ሁኔታን የሞን የሞን መሸሪ በለበት የሆነ ትውልድ
ይስፈልጋቸል?
5. አንድ ተማሪ ቤተውን በአግባቡ ከፋፍሎው ባይጠቀም ምን
የሚሆንይመስላለችሁል?

ተግባር ሁለት :- ቅልት

ከዚህ በታች በ<<ሁ>> ሂደቱ ለቀረበት ቅልት ከ<<ለ>> ሂደቱ
ተመሳሳይ ፍቃችውን በመምረጥ እዘምዬ::

ሀ.

1. አግባብ
2. መብርታት
3. መገንባት
4. መሰረት
5. ከፋፍሎው
6. መረጃ
7. ዘርፍ

ለ.

- ሀ. መሳሰል
- ለ. ተጠሪ
- ሐ. መጠንከር
- መ. መሰኩ
- ወ. መገንዘብ
- ሸ. መካና
- ስ. መድቦ

ተግባር ስስት :- የሰነድ

ሀ. ከዚህ በታች በቀረበት ቅለት አረፍተ ነገሮች መሰርቶ::

1. ስሌዳ
2. ታውልድ
3. ህይወት
4. ልምድ
5. ባቃት

ለ. ከዚህ በታች ለቀረበት ጥያቄዎች ተከባካሪ መሰረት በማድረግ
መፈጸምና በዕቅድ አስተኞ::

1. ዘዴን በአግባቡ መጠቀም እንደት ወጪታማ ለያደርግ
እንደሚቻል በሰነድ አረፍተ ነገሮች ዘሩ::
2. እንደ ተማሪ ለትምህርና መዝኑ ቅለት ባይኖረው ወን
ለምን ይችላል? ሁሳዊሆናን በሁሉት አረፍተ ነገሮች በዕሁኑ
አስተኞ::

ክፍል ሁለት:- መናገር

ተግባር እንድ:- የሚልበት

ሀ. ተማሪዎች ከዚህ በታች የቀረበውን የሚል መሰረት በማድረግ
መምህራችሁ በሚሰጣችሁ ተከባካሪ መሰረት ተንድ ተንድ በሙያን
የሚልበት አድርገት::

የሚል:-

አበኙዘር:- መዋት ስንት ስዓት ተነስሰሽ?

በደንብ:- አስራ ሁለት ስዓት ተከል:: እንተስ?

አበኙዘር:- ለእንድ ፍብ ገዳይ:: ተምህርት በት ስንት ስዓት
ቻደርሰሽ?

በደንብ:- እንድ ስዓት ተከል:: እንተ ተቀድመኝለሁ?

አበኑዬ፡- ከዚ እኔ እቅድምስክለሁ:: አንድ ስዓት ከፋብ
እዳርሰለሁ:: ቤታቸውን ቁርጻ አይደለ::

ከፍል ሪፖት፡- 3ባቢ

«ናርድሰና ለወል»

ቁድመ 3ባቢ ጥያቄዎች

1. ስዕለትን በመመልከት የተረዳዋሁትን ሁሳ ለከፍል ገዢታቸው ተናገሩ::
2. ስለሃይ አጠቃቀም የምታውቷትን ለመምህራቸው ተናገሩ::

ናርድሰና ለወል

ናርድሰና ለወል ወንጀምና እሱት ዓቃዎ:: ሆለቱም የሰነድቶ
ከፍል ተማሪዎች ሲሆን ገዢታቸውን ለተምህርት:: ለተናት::
ለመዘኝኝትና በተሰበን ለማግኘ በማለት ከፋይነው መድቦዎል::
ለተምህርት በመደበት ገዢታቸው ስዓታቸውን አከብረው-
መደትምህርት በት በመሂድ በተምህርት ጠታቸው ለይ ይገኘለ::
፡ በከፍል ወሰኑም እያንዳንዱን የተምህርት አይነት በንቃት
ይከታተላለ:: መምህርቸው የሚሰጣቸውን የበት ሲሆ በአግባቡ-
ሰርተው ሲለማመጣ ሁሉ ገዢ በተምህርቸው ቁጥሮች ዓቃዎ::
ከተምህርት በት ያለበቃ ምክንያት መቆረት አይወዳም:: የተምህርት
ገዢን ማካበር ለህይወቻቸው ተልቅ ተርጉም እንዲለው ያውቋል::

ከላይ ከቀረበው ካናርድኩና ከልዕል ታሪክ ምን ተረዳቸሁ?
ቀጥሎለ ስለ ምን የሚቀርብ ይመስላቸኝል?

ናርድኩና ለዕል ከተማህርት በት ሲመለስ የደንብ ልብዕችውን
ቀይረው ተንሱ እረፍት ከደረግ በረሰ ማጥናት ይቋምሸል::
የተሰጣቸውንም የበት ስራ አጠቃው ይሰራል:: ያልገባቸውንም ነገር
ይመያየቹሉ:: ወላደቻቸው የገነዘኛውን አጋጅ መስከራታ ያነሳል::
፡ በሚያጠኑበት ገዢ ሁሉታም ያልገባቸው ነገር ካለ መዝግበው
በመያዝ መምህርቸውን ይመለቸሉ::

የጥናት ገዢቸውንና የበት ስራቸውን ከጠናቀቁ በረሰ ከጋደጋቸቸው
ዚ ይጠቀቁቸሉ:: በትርፍ ገዢቸው ወደመዘናኝ ስፍራ ይሂሳል::
ባለቸው ተርፍ ገዢ አቅማቸው የሚፈጸመውን ስራ በማግዛት ከበተሰብ
ዚ ያሳልፏል::

ተግባር አንድ ዓይነት አንበብ መረጃ

v. ለማከተሉት ጥያቄዎች ምንባህ መሰረት በማድረግ በቁል መልስ
ለመ::

1. በከፍል ወሰኑ እያንዳንዶን ተማህርት በንቃት መከታተል
ለምን ያሳልፈዋል?
2. ከተማህርት በት ያለ በቁ ምክንያት መቆረት ለይሰነትለው
የሚችሉው ጉዳት ምንድን ነው?
3. ናርድኩና ለዕል ለዢቸውን በአግባቡ ይጠቀማል በለቸሁ
ታስቀላቸሁ? ለምን?
4. እናንተ በትሑኑ ስቻዎት ያልገባቸውን ነገር ማንን
ተመለቸቸሁ?

ለ. ለማከተለት ቅድመውች ምንባቡን መሰረት በማድረግ መልሰን
በዕላፍ አስቀራ::

1. «ናርደሰና ልዕሊ» ከማለው ምንባብ የተፈጸሱትን ቅድ
የሳቢ በእራት አረፍተ ነገሮች በመዘኝ ለክፍል ጉዳዋቻቸው
አንብብላቸው::
2. እናንተ ገዢያቸውን እንዲት እየተጠቀማቸውበት እንዲሆነ
በአምስት አረፍተ ነገሮች ዘዴ::

ተግባር ሁለት፡- ቅልት

ከዚህ በታች በሰንጠረዥ ወሰኑ የቀረበትን ቅልት ወይም ሆኖታት
በመምረጥ የተጠደረገትን አረፍተ ነገሮች አጠልቻቸው ዘዴ::

ጥቃቅን	ሙያ በሉ	ስራ
ትኩረት	ሙያሁር	ጥቅም

1. ወሂዣ _____ ቅል::
2. _____ የእውቀት አባት ነው::
3. _____ የሰው ልማት ሁሉምና ነው::
4. _____ ጉዳዮች ከከላማቸውን ለያስቀሩን አይገባም::
5. ገዢን በአግባቡ _____ ለይ ማዋል ተገቢ ነው::
6. በህይወቻቸውን _____ መሰጠት ያለበን ለውሳኔ ጉዳዮች ነው::

ከፍል አራት፡- ቅልት

ተግባር እንዲ፡- የተወለ ቅልት

ቴለስ ንግድ፡ ድጋጌ፡ ልቦች፡ ጉዳዕች፡ እንተርሱት፡ አባውራ፡
ቀበቶ፡ ስማንዝ፡ ቅድመው ወዘተ. አማርኛ ቅንቃ ከሌሎች
ቁንቃዎች የተዋሳቸው ቅልት ዓቸው::

ምሳሌዎን መሰረት በማድረግ ካሱ በታች የቀረበትን የተወሰኑ
ቁለት በመጠቀም እረፍት ነውንን መሰርቱ::

1. ገልብ	4. ገስቶ
2. እንሰት	5. ስንጂ
3. የነጻርስቲ	6. ፖስቶ

ከፍል አምስት፡- ይሰራት

ተግባር አንድ፡ :- መግኙ

V. ለማከተሉት ጥያቄዎች ተጠዋን መለሰ በዕቅድ አስፈላጊ::

1. እያንዳንዳችሁ ከጠዋት እስከ ማታ የምታከናወናቸውን
ተግባሩት በቁደም ተከተል ዘዴ::
2. «በዚ ወርቅ ነው» የሚለው እባባል ምን መልዕክት
እንደሚያስተላለኝ ሲወችን በይቻችሁ ዕሩታሁ በመምጣት
ለመምህራችሁ እሳያ::
3. መምህራችሁ የሚያነበላችሁን እረፍት ነውን እያምጣችሁ
በመግኙ ለመምህራችሁና ለከፍል ዓይታችሁ እንበብላቸው::

ከፍል ስድስት፡- ስዋስው

ተግባር አንድ፡ ግለችን መለያት

ማስታወሻ

ገለ በእረፍት ነገር መጨረሻ በመግባት እረፍት ነገርን
የሚያስር ወይም የሚችለ የቃል አይነት ነው::
ምሳሌ፡-

- ሀ. ተማኑነት የመልካም ካርድ መገለጹ ነው::
- ለ. ተማሪዎች ገዢዎችን ይጠበቃለ::

ሀ. የሰው ምዕራፍ ስለስምቶች ተምሬችንድል፡፡ የተማሪችሁትን
ቦማስታውስ ካይሆ በታች የተዘሩትን ስምቶች እያመረጣችሁ
በሰንጠረዥ ወሰጥ በእያነት መድረቻው፡፡

**ብርቱካን፡ ገና፡ መንደረሻ፡ ፍያል፡ ተረም፡ በግ፡ ተንደር፡
ለመግ፡ ሂና፡ ቤትና፡ ነስረዳን**

የፍራናፏ ስምቶች	የሄይቅ ስምቶች	የእንስሳት ስምቶች	የቦታ ስምቶች	የሰው ስምቶች

ለ. ካይሆ በታች በቀረበት እረፍት ነገሮች ወሰጥ ያለትን ግዢ
ቦማስመር ሌያ፡፡

1. አዲም ክበካ ህክም ነው፡፡
2. የአድዋ ዳል ዘላለም ሲዘዝር ይኖራል፡፡
3. ከተማችን የተለያየ በሂር በከራለበዎች መኖረያ ዓላ፡፡
4. ከምተያዥተር የተለያየ ስራውችን ለመስራት ያስተካል፡፡
5. በወጪዎት ወቃት የሰውችን ሁኔታ መረዳት ያስፈልጋል፡፡

**ሐ. ከዚህ በታች በሰራተኞት የቋላት ነርክር ወሰጥ ጥስ የሆነትን
ለይታችሁ አለምኑባቸው::**

1. መከና፣ ካብር፣ ይሆናል፣ ልደታ፣ ክፅና
2. ዓይ፣ መንጻዝ፣ አቀረበ፣ ጥባይል፣ ደግ
3. ስስተኛ፣ ገለጠ፣ መከናዬ፣ ገዢ፣ ተጠቀሙ
4. ስሩ፣ ማረጋገጫ፣ አጠቃ፣ አማካሪ፣ መረጃዎች
5. ስይ፣ ዓቃቃው፣ ስይንስ፣ መጣ፣ ነበሩ

**መ. ከዚህ በታች የሰራተኞትን ጥስች በመጠቀም ዓረፍተ ነገሮችን
መስጠቱ::**

1. በላ	2. ወረዳ	3. መለፈ
4.አመዘጋጅ	5. ሂደ	6. ገበ

የከለሳ ጥያቄዎች

ለማከተል ተኋላውን መልስ ስጠ::

1. ገዢ በአግባቡ መጠቀም የሚሰጠውን በቀሚታ
ውላድቃቻሁን መይቃቻሁ በመምጣት ለክፍል ዓደፍቃቻቸሁ
በቃላቻሁ አቅርቦ::
2. እያንዳንዱቸሁ የገዢ አጠቃቀማቸሁን በተመለከተ ተኋቸሁ
በመምጣት ለክፍል ዓደፍቃቻቸሁ አንብቤላቸው::
3. አማርኛ ቅንቃ ወሰኑ በዋሳት የገዢ አምስት ቀለት ዓይ::
4. በማከተል አረፍተ ነገሮች ወሰኑ ያለትን ግዴታ ለይታቸሁ
አሰጣጥቸው::
5. እሁቴ ልብዕን አጠበቃ::
6. ልቃ በጠዋት ተነስቶ ቁርስና በለ::
7. ቁድስት ብንሻን አጠረፈች::
8. ገበ ተልቅ ወንዘን ነው::
9. አለሙ በፋተነት አነበበ::

አማርኛ ታኅና ክፍል

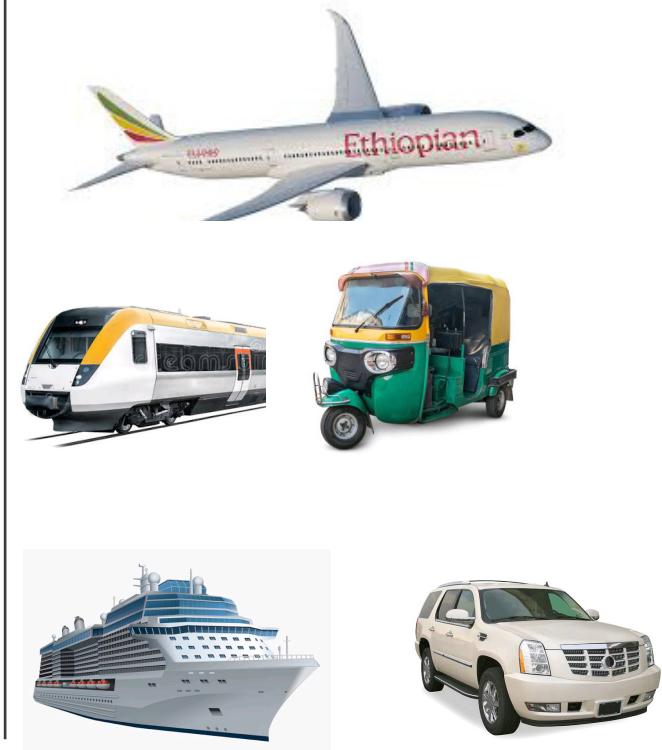
ምዕራፍ እና መንግሥት

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በቻለ ተማሪውያ::

- የተሰጣቸውን ምንባብ መስረት ያደረገ አገባ ታቀብበለቸው::
- የተሰጣቸውን ምንባብ በጥልቀት በማንበብ ከተጨማሪው
ህይወቻቸው ጋር ታገናኑ ታላቸው::
- የተዘጋጀሩት አረፍተ ነገሮችን አስተካክለቸው ትዕኔለቸው::
- የሰም ገለጭዎችን ትለያለቸው::
- ለቁለት ፍቃቻ ትሰጣቸው::

ክፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር

«የመንግሥት አይነቶችና አገልግሎታዎች»

ቅድመ ማዳመጥ ተያቀዥኝ

1. ስዕለን በመመልከት የተረዳቶሁትን ሁሳብ ለመምህራቶ
ተናገሩ::
2. ስለመንግሥት ጥንነትና አገልግሎት የምታውቁትን ለመምህራቶ
ተናገሩ::
3. እናንተ ፖን አይነት የመንግሥት አይነቶችን ቴጂቀማለሽሁ?

ተግባር አንድ፡- አይምሮ መረዳት

በአዲመጣችሁት የሚባበ መሰረት ካወደ በታች የቀረበዎችን
ጥያቀዥኝ በቋል መልሰ::

1. ከአዲመጣችሁት የሚባበ የተረዳቶሁትን ሁሳብ በቋል ባለሙ::

2. ለመጀመሪያ የገለጻለስ የተባለት ምን ምን ፎቃው?
3. የየበስ መጀመሪያ ሲባል ምን ማለት ነው?
4. የባህላዊ መጀመሪያ ቅሚነትን ከገለግዢ በጀት በምሳሌ አስረዳ::

ተግባር ሁለት:- ቅለት

ከዚህ በታች በቀረበት አረፍተ ነገሮች ወሰጥ ለተሰጠበቻቸው ቅለት አውራዊ ፍቃች በዕሁፍ ስጋድ::

1. መርከብ በአንድ ገዢ በዚ እቅዱችን ይጠናል::
2. የየበስ መጀመሪያ ለማህበረሰቦ ሲሆ ከገለጻለስ ይሰጣል::
3. ካመናዊ መጀመሪያ ከባህላዊ መጀመሪያ ይፈቻ እና ፎቃው::
4. መጀመሪያ ምንት ከበታች በታች ለማንቀሳቀስ ከፍተና ማና ይጠቀቧል::
5. ከቴክኖሎጂ መስፈርቶች ጋር ተያይዘው የመጠ የትራንስፖርት መገልጻዎች በርካታ ፎቃው::

ከፍል ሁለት:- መናገር

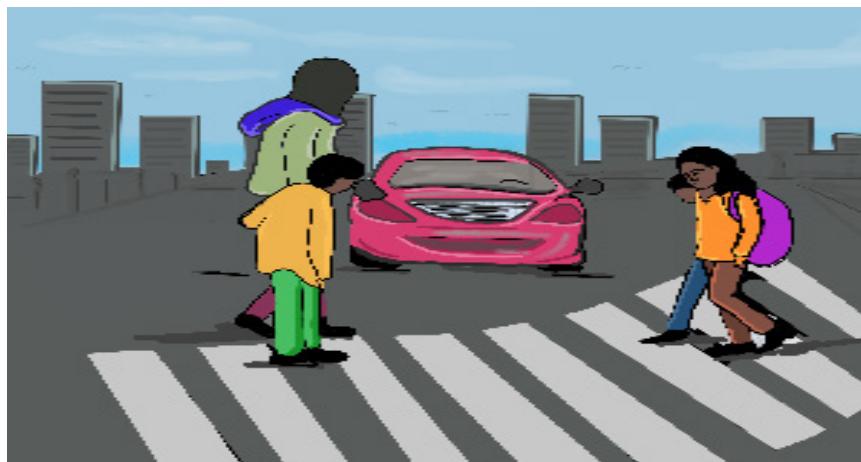
ተግባር አንድ:- አዲም መናገር

ከዚህ በታች የቀረበትን ተያቀዣ በቋል መልሰ::

1. የባህላዊ ካመናዊ መጀመሪያ አይነቶችን አንድነትና ሌቦች በቋል ተናገሩ::
2. መጀመሪያ የየበስ፣ የእኩርና የውሃ ተብሎው ይከፈልለ:: ስለ እያንዳንዱቸው ካርከራቸው ተናገሩ::
3. መጀመሪያ ቁስቀስና ስውን ከማንኛው በተጨማሪ የሚሰጠትን ጥቅም በበድን ሆኖችሁ ከተወያዩችሁ በጀት የበድኑን ማሳሰብ በአንድ ተወካይ ተማሪ እማካናት ለመምህራቸሁና ለከፍል ጉዳዮችሁ ተናገሩ::

ከፍል ሲስት :- 3በን

የመንገድ ላይ ደህንነት

ቍድመ 3በን ጥያቄዎች

1. ስዕለን ተመልከተዋሁ የተረዳዋሁትን ማሳዣ ለመምህራዋሁ
ግለዥ::
2. አንድ ሲው መንገድ ሲያቆርጥ ማድረግ ያለበትን ጥንቃቄ
ተናገሩ::
3. የመንገድ ላይ ደህንነት ሲባል ሙን ማስተካከል ?

የመንገድ ላይ ደህንነት

ከበታችን ወጥተን ወደየትናውም በታ ስንሂድና ስንመለሰ መንገድ ከማቂረጋጥቶን በፊት በመጀመሪያ በመንገዶች ጥርሃ ላይ በመቆም የተሻከርና እንቅስቃሴ እስከ ቅም መጠበቅ ያስፈልጋል፡፡ ከመናገዢን በፊት ግራኝ ቅጽ እቅዱዣን መመሌከት ተጠሪ ነው፡፡ የመንገድ እንዲ እስከርናው በያያዝም ለመናገር መቻከል ለእዳው ሲለማያጠቃቄ ተንቀቀ ማድረግ እስፈላጊ ነው፡፡ የመንገድና እስከርናው ፍጥነቱን ለመቀነስና ለመቆም በቁ ገዢ ሲለማያስፈልገው ነው፡፡ እንዲሁም ከፍተኛ የሆነ የተሻከርናውቶች ፍሰት ያለበት አካባቢ እንቅስቃሴ በምናደርግበት ለዚ እስከርናውቶችም ለያያዝ ሲለማቻል ለፈጸምና ተንቀቀ ማድረግ ይጠበቅበናል፡፡

ለእግዥቶች በተፈቀደ መንገድ ላይ በምንሂድበት ወቂት ለእግዥቶች የወጪ ሁሉትንና ደንብቶችን ማከበር ይኖርበናል፡፡ እስበለሁም ለእዳው ተጠለዋ እንሆናለን፡፡ በዘመኑ እዳው የመንገድ ክበር የሆነውን ሲይወቻቸናን እስከማጣት እንደርሰለን፤ ለእከል ጉዳትም እንጋለጣለን፤ ገበያቸውንም ለመፈም ይችላል፡፡

**እንደ ስው መንገድ ለያቆርጥ የጊ አይነት ለህተቶችን
የሚፈልግም ይመስላቻል?**

በእጠቃለይ እግዥቶች መንገድ ለያቆርጥ ከሚፈልግም ለህተቶችን መከከል ወኩ ወኩም ተሻከርና መቆሙን ለያሸጋግበ መናገር፤ ተሻከርና ተከተለው መናገር፤ ለተሻከርና ይርባ ሲጥና መሂድ (ግራቶችን መብት እስመሂድ)፤ በተሻከርና መንገድ ወሰጥ ገበቶ መሂድ ወይም መሆጥ፤ ለእግዥቶች ባልተፈቀደ መንገድ መናገር፤ የእግዥና መንገድ እያለ በእግዥና መንገድ እስመቀም፤ ተከተለትን በመንገዶች ላይ በቁ እድርት እስመዝህ፤ እስከርናው ይጠቀቁልኝል በለው መዘናዣት፤ የትሬራከ መብረትና ምልከቶችን እስማከበር እና በተሻከርና መንገድ ላይ መጠወቻ ይገኘበቻል፡፡ ለለሁም እናም ከለይ የተጠቀሰትን ለህተቶች ባለመፈጸም እርዳታንን ከትሬራከ እዳው መጠበቅ ይኖርበናል፡፡

የፌዴራል ትኋንስታርት ባለቤልጣንና ትምህርት ማነስቴር ካወቃቻት
ለማስተማሪያነት በሚያመች መልከት የተዘጋጀ

ተግባር እንደ : እንበብ መርዳት

V. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ፈጻሚዎን መሰረት በማድረግ በቋል መልከ::

1. የምንበዎን ሂሳብ በዘርዝር ለመምህራቸው ተናገሩ::
2. ለዚህ ለእጣዎች የወጪዎን ሁንጻ በይዘጋጀ የሚከተሉት ምን ለማት
ይችላለ?
3. በመንገድ ለይ ስትኞችዎች የትኞችዎን መሰመራቸውን
ትይዛለቸው?
4. መንገድ ስትኞች የምታደርጋትን ጥንቃቄ ለመምህራቸውና
ለክፍል ዓደፍቻችሁ ተናገሩ::

ለ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ታክክል ከሆነ እውነት ከልሆነ ደግም ሁስት በማለት በዕሆኑ መልከ::

1. የትሬክክ እና መንሰኔዎ የአሽከርክርዎች በቋ ነው::
2. በተሽከርክሮ መንገድ ለይ መጠቀት ለእናው የጋልጠል::
3. ህኖት መንገድ ሲያቆሙ የአዋጅዎችን እና ይዘው መሆን
አለበት::
4. አሽከርክርዎ ከሮን በማንኛውም ሆኖታ መንገድ በኋጽር
እና ለደረሰባን አይችልም::

ተግባር ሁለት፡- ቅልት

V. ከዚህ በታች ለቀረበት ቅልት ተመሳሳይ ፍቃቃውን በዕሱና ስጋፍ፡፡

1. የሚሸፍበት
2. መሻገር
3. ማነጋገር
4. ማስተዋል
5. ለህተት

ለ. ከዚህ በታች በቀረበት እረፍት ነውን ወሰጥ ለተሰጠበትው ቅልት አውዳዋል ፍቃቃውን ዘዴ፡፡

1. የትራዲክ ሁሉምን መተላለፍ ለእደጋ ያጋልጠል፡፡
 2. ካብረ ለእግዥ መሻገገያ ተብሎ የተሰጠረ ምልከት ነው፡፡
 3. ጠዋትና ማታ የተሽከርከረውን ፍሰት ይበ喻ል፡፡
 4. የትራዲክ እደጋ ለህይወት መቀመጥ መንሰሪ ነው፡፡
 5. የመንገድ መርሆ ላይ በመቆም ተሽከርከረውን እስከያልፏች
መጠበቅአስፈላጊ ነው፡፡
- ተግባር ሲስት፡- ዳስታፊት**

**V. ከዚህ በታች የቀረበትን ቅልት በመጣቀም እረፍት ነውን
ዕሱና መሰርቱ፡፡**

1. መጨወጥ
2. ትርጉት
3. ለለም
4. ከድና
5. ገብር
6. ቤቶች

ለ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ትዕዛዝን መሰረት በማድረግ በዚህኔ
መልሳ::

1. በአካባቢዎች በብዛት ጥቅም ሌይ እየዋለ ያለው የመጋጌኑ
እያነት
የትኩዎች ነው? ለምን?
2. የትኩራቱ አደጋ እንዲይደርስበት ለመከላከል የምታደርገት-ትን
ጥንቃቄ በስሳት አረፍተ ነገሮች በመግኘት ለመምህራችሁና
ለክፍል ዓይነቶችሁ እንበብላቸው::

ከፍል አራተ::- ቅልት

ተግባር እንድ::- የቁለት ፍቃ

ሀ. ቅልሙ በ «ሀ» ስር ለቀረቡት ቅልት ከ «ለ» ስር ተመሳሳይ
ፍቃቃውን በመምረጥ እዘምዳቸ::

ሀ.	ለ.
1. አከተሙ	ሀ. ፍ.፻.
2. ወፊሬ	ለ. ተጠሙራ
3. ተቆሩን	ሐ. አበቃ
4. ገልህ	መ. ለሻጥም
5. መለለ	መ. ጥዘፍ

ለ. ቅልሙ በ «ሀ» ስር ለቀረቡት ቅልት ከ «ለ» ስር ተቆሩና
ፍቃቃውን በመምረጥ እዘምዳቸ::

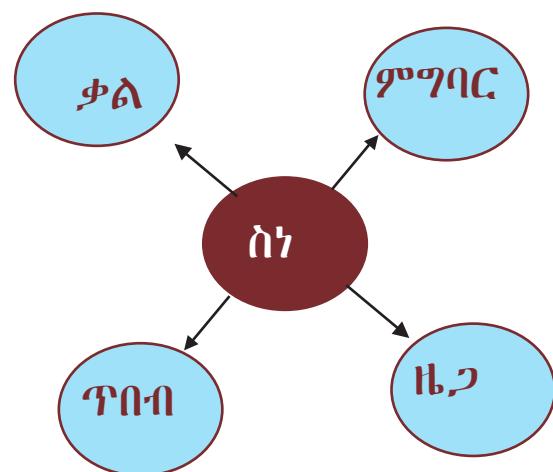
ሀ.	ለ.
1. መከመነ	ሀ. ወድቅት
2. ቅትር	ለ. ፖልት
3. ቁምነገር	ሐ. ወፊሬ
4. አስከና	መ. ታቃ
5. ሌይ	መ. አስደስተ
6. ቁጠራ	ለ. እታ

አ. ከዚህ በታች በቀረበት እረፍት ነው ይመለከታል ተስተካክል የሚከተሉትን ምክንያት አለበት::

1. ስለና በትምህርች አመራቸው ወጪት አሰጣጥበት::
2. የሰን የሰሳተኞች ከፍል ተወካይ ሆኖ ተመለመ::
3. ለፊተኛ በቁ ዘግቃቻ ማድረግ ያስፈልጋል::
4. ኢትዮጵያ በተፈጥሮ ልቦት የታደለች ህገር ነት::
5. መዋጊ ስንጻውት ሁኔታን ማከበር አለብን::

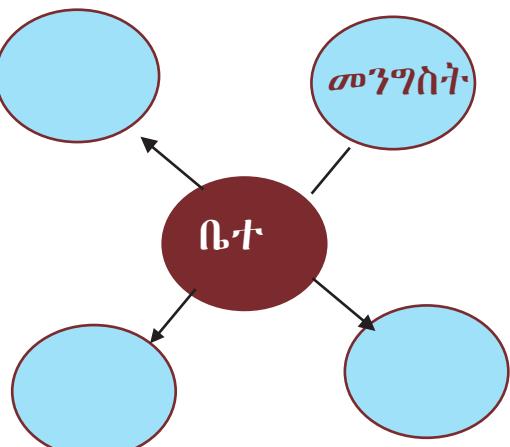
ጠ. ከዚህ በታች የቀረበውን ምሳሌ መሰረት በማድረግ ተስተካክል የሚከተሉትን ምክንያት አለበት::

- ምሳሌ:-**
- ሀ. ስነምግባር
 - ለ. ስነቅል
 - ሐ. ስነቤት
 - መ. ስነጥበብ

ምሳሌ:-ሀ. በተ መንግስት

- ሀ. _____
- ሐ. _____
- መ. _____
- መ. _____

ከፍል አጥልት፡ ተስፋት

ተግባር አንድ፡- መግኑ

**ሀ. ከዚህ በታች ተዘጋጀው የተቀመጥነትን ቅለት ቅደም
ተከተል በማሳያነ እረፍት ነገሮችን ዓይነ::**

1. አጥብ ለበሰ ስሙራ ተከራ ስሚዘዝ::
2. ጉዳኝ የሚሆን መግኑት ወደ በት:::
3. ነው ስጋርት መቻሚ ለጠና ::
4. ንብረት የጋርቱ አትሌት::
5. አልማምና ነው ስራተኛ ታታር::

**ለ. ከዚህ በታች ተዘጋጀው የቀረበትን ዓይነ ነገሮች
በደርሃት ቅደም ተከተል አስተካክለዋሁ ዓይነ::**

ምሳሌ፡-

ሀ. ወደሚቀጥለው ከፍል ተካወለ::

ለ. ጥሩ ወጪት አመጣ::

ሐ. ሂማኬል መንከር አጠና::

ከላይ ከ«ሀ» አሉት «ሐ» የቀረበት እረፍት ነገሮች በቅደም
ተከተል ሲ.የኩ የሚከተለውን ይመስላል::

ሂማኬል መንከር አጠና:: ጥሩ ወጪት አመጣ::

ውደሚቀጥለው ከፍል ተካወለ::

1. ትምህርት ቤት ገበቶ::

2. በርትታ አጠናቸ)::

3. እልዳና ለባት አመት ጥለት:::

4. ከከፍል አንድኝ ወጪቸ::

ከፍል ስድስት፡- ስዋስው

ተግባር አንድ፡- ገለጭና መለያት

ማስታወሻ

ገለጭና ከሰም በፊት ወይም በኋላ በመግባት ስምን ይገልፉለ፡፡
ምሳሌ፡- ታልቁ፡ ታንሽ፡ ቅይ፡ ስማያዊ፡ ፍላጊ፡ እረንጻይ
መዘተ የሰም ገለጭና ፍቃው፡፡

**ሀ. ከዚህ በታች በቀረበት እረፍተ ነገሮች ወሰጥ ያለትንን ገለጭና
ምሳሌዎንን መሰረት በማድረግ ለይታቸሁ እስምኬባቸው፡፡**

ምሳሌ፡-

ሀ. እኔ ቀይ ምርጫ እለኝ፡፡

ለ. አጥምኩን አበበ ተማሪ ነው፡፡

1. ገብስ ልጅ ተቀባ፡፡

2. መራት ክብ ንት፡፡

3. ሆኖም ደንቅ አትለት ነው፡፡

4. ታንሽ ደመት አየሁ፡፡

5. መብረቱ ጥሩ በፈል ገብ፡፡

**ለ. ከዚህ በታች በቀረበት ገለጭና እረፍተ ነገሮችንን በፊርማ
መሰርተ፡፡**

1. እረንጻይ

2. ስነፍ

3. ታልቁ

4. አርሱ

5. ወፍሬም

የከለሳ ጥያቄዎች

ከዚህ በታች ለቀረበት ጥያቄዎች ተብሃነትን መሰረት በማደረግ
መለስ ስጠ::

1. መንገሻ ባይኖር የሰው ልጅ ለገምመው የሚችሉውን ቅጽ
ወላደቸቻሁን ወይም የምታውቷን ሰው ጠራቸቻ
በመምጣት ለመምህራቻሁ ተናገሩ::
2. የመንገድ ላይ ይህንን ሲባል የዚህ ማለት ነው? የሰይንስ
መምህራቻሁን ጠራቸቻሁ ለክፍል ጉዳቶቸቻሁ በዕሁና
አቅርቦ::
3. ከዚህ በታች በቀረበት ገለጫዎች እረፍት ነገር መሰረቱበቸው::
ሀ. ቁጥር
ለ. ሂጥር
ሐ. ጥሩጥ
4. ከዚህ በታች ተዘጋጀው የቀረበትን ዓረፍት ነገሮች በደርሱት
ቅድም ተከተል እስተካከለቻሁ ዘዴ::
ሀ. በማገባ ደጋማማ አጠበቃ
ለ. ገኩ በኋ ገዢ::
ሐ. በማሽን ሂጻች::
መ. እናልቻ ከእናቻ የር መጥቻ::
መ. በጥንቃቁ ቁለቻ::
5. ከዚህ በታች ለቀረበት ቁለት ተመሳሳይ ፍቻቻዎን ዘዴ::
ሀ. ማውፊድር
ለ. ተከራክ
ሐ. እስተዋል

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በሂሳ ተማሪዎች፡-

- ከእዲመጥቻቸው ምንበብ ወሰኑ መቻሚ ነጥቦችን
 ትናገረለቸው፡፡
- ከእነበባቸው ምንበብ ወሰኑ ጥሩና መጥሪ ሲ
 ምግባርቸውን ትልያለቸው፡፡
- ተጠቃሚ ስርዓት ነጥበ ተመክምቸው እረፍተ ነገ
 ትመሰርታለቸው፡፡
- ለቁሳት ፍቻ ትሰጣለቸው፡፡

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መኋገር

እቶ አየለና አታላሪ ስውያ

ቍድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች

1. ለዕለት በሙመልከት የተረዳዋሁትን መልዕክት ለመምህራቸው በቋል ተኋገሩ::
2. «እቶ አየለና አታላሪ ስውያ» ከሚለው ሪሳስ በሙሉት ስለምን የምታደግማው ይመስላቸል?
3. አንድ ስው ታማኝ ነው የሚባለው ምን ሲያደርግ ይመስላቸል?

ተግባር አንድ፡- አዲም መረጃዎች

1. በአዲም ምንበት የሚባለው የሚመለከት ነው በቋል ተኋገሩ::
2. እቶ አየለ አታላሪን ስውያ ያገኘው የት ነው?

3. አታላሪ ስው ወደ እቶ አየለ በት መሆኑ የፈለጊው ለምንድን ነው?

4. በመንገድ የር ተኩተው እርዳታን የሚጠይቷል ስለ
እታለይ ፍቃው በላይሁ ተማናገቻሁ? ለምን?

5. ያዕሙጣችሁትን ምንባብ መሰረት በማድረግ ከዚህ በታች
ለቀረበት ጥያቄውን በዕሁፍ መለስ ስጠ::

1. እቶ አየለ ባታለያ ስው የተቻለለት ለምንድን ነው?
2. እናንተ እቶ አየለን በትሔምነት ምን ተደርጉ ነበር?
3. እታለያ ስውው በእቶ አየለ ጥምናር ሌቦ የተካው ለምንድን
ነው?
4. ተማኙነት ያለውን መቀሚታ በተሰጠቸውን መረቂቸው
በመምጣት ለከፍል ጥረቂቸውን አቅርቦላቸው::

ክፍል ሁለት፡- ንብብ

ጋዢና ስመኑል

ቅድመ ጥብብ ጥያቄው

1. ስዕለን በመመልከት የተረዳቸውትን ማሳ ለመምህራቸው
በቃል ተናገሩ::
2. ጥሩ ስነ ምግባር ሲባል ስምታቸው ተወቂለቸው?

የጥቃቃውቷን ለመምህራቸው ተናገሩ::

ሮሳ ስሙኤል

ሮሳ ስሙኤል የአጥስተኛ ክፍል ተማሪዎች ዓቶች:: እንደ ቅዱ እያጠኑ እያለ እስከሁን የነበረነውን እንዳቶን ለእንዳቶን ተሸ በተሸ እናስረዳ በማለት ተወያዙ:: ከዘመን ሮሳ በመልካም ሲነ ምግባር ሌይ እንደታቀርብ ማሙኤል ደግሞ መጥሪ ስነምግባር ሌይ እንዲያቀርብ ተሰማመ:: ሂሳብ ተመዝግበ እንደሚከተሉው በመጠየቅ ፕሮጀክት መልካም ሲነ ምግባርን አስመልክቶ የመጀመሪያ መያዙ ስሙኤል::

ስሙኤል:- «መልካም ሲነ ምግባር ማለት ምን ማለት ነው?»

ሮሳ:- «መልካም ሲነ ምግባር ማለት መልካም ተብሎ ወይም

በሆነ ያለው ስው ነው:: ሁሉታስቀኑ የሚወደውና የሚቀበለው
ማንኛውም ዓይነት መልካም ተግባር ነው::»

ስሙኤል:- «ለመሆኑ እንደ ስው መልካም ሲነ ምግባር እንዳለው
በምን ይታወቂል?»

ሮሳ:- «መልካም ሲነ ምግባር ያለው ስው ተለለቁ ስዋቶን
የከበረሰለቅመ ደካምቶን ይረዳል፤ ስራውን በአግባቡ ይከራል፤
እከባዎን ይንከባባል፤ እያወስም፤

እያታሌለም፤ እያጭበረበርም፤ ከስዋቶን እያጠለም፤ ቤቱውን
በአግባቡ ይጠቀማል:: መልካምስነምግባር ያለው ስው ሁኔታ
ይመዳል፤ የተቶጋገኘ ይረዳል::»

**ስለ መጥሪ ሲነ ምግባር ምን ምን ጉዳዮችን የሚያነስ
ይመስላቸ፻ል?**

ሮሳ:- «ጥያቄሁን መርሰሱ ከሆነ እኔ ለቀጥል::»

ስሙኤል:- «እው አሁን እንቂ መይቷል::»

ሮሳ:- «መጥሪ ሲነ ምግባር ምንድን ነው?»

ስሙኤል:- «መጥሪ ሲነ ምግባር መጥሪ ተግባር ሌሆን

ሁበታተሰባችን የማይያወደውና የማይያወቅበለው ነው:::

ሮዴ:- «መጥሩ ሲነ ፈማግባር ያለው ሲው እንዲት ይታወቂል?»

ሳሙኤል:- «መጥሩ ሲነ ፈማግባር ያለው ሲው ከስዕች ጉር አይደለምማም በሆነው ባልሆነው ይጠላል፡፡ ወላደቻንም ሆነ ሌሎችሰውችን አያዝበርም፡ ደካምችን ይገኘል፡ ገዢውንበአገባብ አይጠቀምም፡ አታላይና አጭበርባሪ ነው፡ ይዋናል፡ ሁሉፊትናን በእግዚአብ አይወጣም፡፡ እንዲሸህ አይነት ባህሪ ያላቸውን ለማች ሲው አይወዳቸውም:::

ሮዴ:- «መልካም ሲነ ፈማግባርን ማን ለይሰተምር ይቻላል?»

ሳሙኤል:- «ወላደቻና ታምህርት በቶች ዓቃዎ፡፡ ወላደቻና ለቻቻቻውን መልካም ሲነ ፈማግባር እንዲኖራቸው በስነ ስርዓት ከትኩተው ማሳደግ ይኖርባቸዋል፡፡ ታምህርት በቶችም ጥሩ ታውልድ ለማኅራት መልካም ሲነ ፈማግባርንበማስተማር ታልቁ አስተዋዕና ማድረግ አለባቸው፡፡»

ሮዴ:- «ጥያቄዎችን መርከልሁ እንተ የምትመምረው አለ?»

ሳሙኤል:- «እኔም መርከልሁ :: ለሆነ አስቀሱን የተወያየነው ይበቻል እሁን ታንሽ ማረኞ ይኖርበናል»

ሮዴ :- «እውነት በሆነ እኔም ለለደከመኝ ማረኞ እፈልጋለሁ፡፡ መልካም የእረፍት ገዢ ዓይነቶ፡፡»

ሳሙኤል:- «ለንቻም መልካም እረፍት»

ተግባር እንዲ፡- እንበበ መረጃት

**የሚከተለትን ጥያቄዎች ባንባቡን መሰረት በማድረግ በቁል
መልክ፡፡**

1. የጊዜበ ወሰኑ የተጠቀሰት ባለቻርከቻ እነማን ዓቃዎ?

2. መልካም ሲን ችግር ማለት የጊዜ ማለት ነው?
3. አንድ ተማሪ ጥሩ ሲን ችግር እንዲኖረው የጊዜ ማደረግ አለበት?
4. አንድ ስው መጥሪ ሲን ችግር አለው የሚያስብሉት ባህሪያት የጊዜ የጊዜ ፕሮ?

ተግባር ሁለት፡- ቅልት

- V. ቅልም በ «ሀ» ስር ለቀረቡት ቅልት ከ «ለ» ስር ተመሳሳይ ፍቃታውን በመምረጥ አዘጋጅቶ::**

ሀ	ለ
1. ተወያያ	ሀ. ማና
2. ተባይ	ለ. ተመከከራ
3. ይረዳል	ሐ. ባህሪ
4. አስተዋዕክ	መ. አበቃ
5. መረሰ	ወ. የማዘል

- ለ. የሚከተሉትን አረፍተ ነገሮች ቅልም በተሰጠት ቅልት አማካይነት ሆኖ ባለ:::**

ስነ ችግር	ትወልድ	ማገዝ
አይቻም	ገለፋነት	ይዝከባከላል

1. የእኛ _____ የራሳን አሻራ ማስረፈ አለበት:::
2. መልካም ካዬ _____ ይሰጣቸል:::
3. ልደች ከሁጣንነታቸው ይሞር መልካም _____ መማር
አለባቸው:::
4. መልካም ሲን ችግር ያለው ስው የተፈጥሮ ማስተካከል _____ ::
5. በተፈደቻቸን ያለ አቅሙ ይከተላቸን _____ የሁለቻንም ጥሩታ
ነው:::

ተግባር ሁለት፡- መግኑ

ከዚህ በታች ለቀረበት ጥያቄዎች ምንባቡን መሰረት በማድረግ
በዚህኩል መልሰ፡፡

1. ከምንባቡ የተረዳዋሁትን ሁሳ በስራት እረፍት ነገሮች ግለዥ፡፡
2. መልካም ሲነ ምግባር የሚጠቁሙው ማንኛ ነው? ለምን?
3. መጥሪ ሲነ ምግባር የሚገዢው ማንኛ ነው? ለምን?

ክፍል ሪሳት፡- ቅልት

ተግባር አንድ፡- የቅልት ቅቻ

ሀ. ቅልም በ «ሀ» ሰር ለቀረበት ቅልት ከ «ለ» ሰር ተቋራኝ
ፍቃቃውን በመምረጥ አዘጋጅቶ፡፡

ሀ

1. አጥብቅ
2. ተነቃረከ
3. አሳሙ
4. ዘረሰ
5. ከነ

ለ

- ሀ. ተደቅ
- ለ. አበላሽ
- ሐ. ገለጭ
- መ. ተሰማማ
- መ. አጥላለ

ለ. ለማከተሉት ቅልት ከዚህ ወሰኑ ተሰማማ የሆነ ተመሳሳይ
ቅልትን በመምረጥ አጠቃላይ፡፡

አጥን	አበር	ደንብ	ሰራ	ተከተል	ቀር	ቀደም

ምሳሌ፡- ገዢ ቅር

1. ገዢ
2. ቅም
3. ገንባር

4. ቅድም
5. ገብረ
6. ህን
7. ልብስ

ከፍል አሱት፡- ይሰራት

ተግባር አንድ፡- መዓና

ሀ. ከዚህ በታች የቀረበትን አረፍተ ነገሮች ተጠውን ስርዓት
ነጥብ በመጠቀም አማካይ ተችሸዋ የኩ::

አሱት	ጥያቄ	ቁስ አጋም	ትልቅርት	ሁለት	ነጠላ
ነጥብ	ምልክት	(!)	ጥቅስ	ነጥብ	ሰረዝ
(::)	(?)		(« »)	(:)	(፣)

1. የፋተናው ቅን መቋ ነው
2. ለውን ለው ያደረገው ሲሆ ነው እስቻ አያቂ
3. ቅበርና የሁጻችን አከናዣ ወልጊ ነው
4. ተሽ ሲሆ ሂጣዊ በመሆኑ ተስለሙ
5. መዋት ትምህርት የሚሸጠው 2 30 ነው

ለ. በሳተኞች ወሰኑ ያለትን ስርዓት ነጥቦች በመጠቀም ከታች
በቀረበት ቅልት አረፍተ ነገር መሰረቱ::

« »	::	፤	!	?	:
-----	----	---	---	---	---

1. መኩትኩ
2. አባይ
3. ቅጠብ
4. ትልቅስት
5. ይቅርታ

ከፍል አምስት፡- ስዋስው

ተግባር አንድ፡- ተወስኩ ግስ

ማስታወሻ

ተወስኩ ግስ በሌላ ስሙ የግብ ገለጭ ተብሎ የሚጠሸ ነው፡፡ ተወስኩ ግስ ከግብ በፁሳት በመግባት ስለግሰ ተጨማሪ መረጃ የሚሰጥ ቅል ነው፡፡

ምሳሌ፡- ከፌዴ፡ ቅል፡ የሚገኘ፡ ገና፡ መቻ፡ እንደሆነ
የመሰረሰለት ተወስኩ ግስ ዓይነ::

በእራፍተ ነገር ወሰኑ ሲጠሩ ደግሞ የሚከተሉውን ይመሰላለ::
ሀ. አበበለም ቅል መጠ::
ለ. ልቅ እግናን ከፌዴ ቅል::

ከዚህ በታች በቀረበት እራፍተ ነገሮች ወሰኑ የሚገኘ ተወስኩ
�ስ ቅልንን በማስመር ለያ::

1. መምህራችን መቻ መጠ?
2. ቅልዎች ገና አይደለም::
3. ቅልኩ ከእንቅልኩ ቅል ነቸ::
4. የወለደች በዓል ነገር ይከበራል::
5. ዓንዳል እንደሆነ መጠሁ?

የከለሰ ቅጽዎች

ከዚህ ቅጽ ለቀረበት ቅጽዎች ትርጓሜን መሰረት በማድረግ
መፈጸመ ስጋፍ::

1. ለለመልካምና መጥሪ ስነ ፍጤጌር በጀዳያ ወይም በቁለሽና
የሚተለለኬ መልዕክቶችን እያምጣችሁ በመምጣት ለከፍል
ንድቃቻችሁ በቁል ተርከለዋቸው::
2. ለለመልካም ስነምግባር የሚተርከ ተረቶችን ልልታችሁ
በማንበብ ፍራ ሁሳቦን ተከታታለሁ በመምጣት ለመምህራችሁ
እንበበላቸው::
3. ለማከተሉት ቅጽ ተቋርና ቅጽቸውን ስጋፍ::
ሀ. ወድ
ለ. ቁርብ
ሐ. ማስረዘዝሮ
4. የሚከተሉትን ስርዓት ነጥቦች በመጠቀም እረፍት ነገር
መስርቱ::
ሀ. እራት ነጥቦ (::)
ለ. ጥያቄ ምልከት (?)
ሐ. ትርጉሙ ጥቅስ (‘’ ’’)
5. ከዚህ ቅጽ በቀረበት የቁለት ነገሮች ወሰኑ ተወስኑ ግዢ
የሆነ ቅጽዎችን ለይታችሁ ዘሩ::
ሀ. እበበ፡ ገኩ፡ ሂደ፡ ምንኛ፡ በመ፡ ትምህርት፡ በት
ለ. ክፍኩ፡ ሲዳያ፡ የለ፡ መቀሌ፡ መቻ

አማርኛ
ታኅና

ጥምህር እና ግብርና

ከዚህ ፊል ትምህር ስት በቻለ ተማሪውታ፡-

- የኢትዮጵያውያን ፊልዎች መሰረት በማድረግ የሚኖ መዋቅ
ትመውቃለቸው፡፡
- ከአነበባውያት አንቀፅ ወሰኑ ውስጥ ማስተካከል ስሏስ ተስተካክለቸው፡፡
- የአነበባውያት ፊልዎች ወሰኑ ያገኘቸውያን ውስጥ ጥሩ
ትስተካክለቸው፡፡
- ለአዲቶ ቁሳት ተጠናም ተሰጠለቸው፡፡
- ከፊርማ ወሰኑ ተወስኑ ባለቸን ተለያለቸው፡፡

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር

የከተማ ግብርና

ቅድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች

1. ሰዕላን ሰትመለከቱ ሰላምን የምታደግምው ይመስላቻል?
2. የ<ከተማ ግብርና> ሰባል ስምታቸው ታውቋለቸው?
3. የጊዜ አትክልት ሰባል ምን ማለት ነው?

ተግባር አንድ፡- አዳምው መረዳት

ሀ. ያዳመጥቸትን ምንባብ መሰራት በሚደረግ ለሚከተሉት ጥያቄዎች መሰሳቸሁን በቁል ለመምህራቸው ተናገሩ::

1. በከተማ ግብርና ወሰጥ ለአኅዎት የሚችሉ ተግባራት ምን ምን እናወ?
2. የምንበትን አጠቃላይ ሂሳብ አሳጥሱቸው በቁል ለመምህራቸው ተናገሩ::
3. በግብርና ሌይ ለመሰማራት የበለሙያ ምክር ለምን ያስፈልጋል?

4. እንደ የከተማ ፓርቲ ክግብርና ካርድ የሚያገኘው መቀበታ
ምንድን ነው?

ለ. ከዚህ በታች ያደመጣችሁትን ምንባቢ መሰረት ያደረገ
ጥያቄዎች ቁርበዋል:: ለጥያቄዎች በዕሱና መልስ ሰጠ::

1. እናንተ በምትናብዕት ገበዎ ወሰጥ የንድ አትክልቶችን
ትተካለለችሁ? መልሳችሁን በምክንያት በማስደንገኝ ይፈጸሙ
አቅርቡ::
2. በግብርና በመሰማራት እንዲት የምግባ ፍቃታችንንና
ገበያችንን ማሳደግ እንቻለለን? መይቃችሁ ይፈጸሙ
በመምጣት ለከፍል ጉዳችችሁ እንበብላቸው::
3. ለምግባነት የምትጠቀሙችውን አትክልቶች የምታገኘት
ከየት ነው? ወላደችችሁን መይቃችሁ ይፈጸሙ በመምጣት
ለመምህራችሁና ለከፍል ጉዳችችሁ እንበብላቸው::

ተግባር ሆኖታ:- ቅልት

V. ለሚከተሉት አዲዲስ ቅልት ተመሳሳይ ተቋቃውን ካስተጠረገ
እየመረጣችሁ አዘጋጅቱ::

ስብል	ደርሻ
ማሳደግ	ዘመ
ማረጋገጫ	ምርጫሙ
ማጠራቀም	የወሂኑ ማስተላለፈያ

1. ወጪታማ _____
2. ማርጫበት _____
3. የእርሻ በታ _____
4. መሰብሰብ _____
5. ቀልሬት _____

6. እንታ
7. ሻይ
8. አገመራ

ለ. ከዚህ በታች የቀረበበትን ቅለት በመጠቀም እረፍት ነገሮችን
መስርቱ::

1. የጊጥ ኪር
2. ፍቃድ
3. እስት
4. መሰና
5. ኮሙናዊ

ከፍል ሁለት፡- መናገር

ተግባር አንድ፡- መናገር

ከዚህ በታች የቀረበበትን ቅዱው መምሃራቅ በሚሰጣችሁ
መመራያ መሰረት ጥንድ ጥንድ በመሆን የሚና መዋታውን
ተግባሩ::

ለምሳሌ፡-

ምሁዳት፡-ከሩበል እኔ በትርፍ ገዢው የጊዜ አትከልቶችን
እስማለሁ:: አንተስ?

ከሩበል፡-አምስት እንቀላል ጥሩ ደረዥች እስታ:: እነዚን
እንከባከበሉ:: ለመሆኑ አንቸ ምን ምን የጊዜ
አትከልቶችን ተለማይያለሽ?

ምሁዳት፡-በአብዛኛው በትንሽ በታ ለይ የሚለሙ አትከልቶች ዓቸው::
እንደ ቅስጣ:: ሲላማ ተማተሚና ቅዱያ እስማለሁ
በእረፍት ገዢው አትከልቶችን በመንከባከብ
የሚሰራው ይስተኞኝ ነኝ::

ከሩበል፡- እኔም በእረፍት ገዢው ከደረዥች ጋር ነው የሚሰራው
ምግብ አዘጋጅለቻቸሉ:: ለተለያየ በሽታ እንዲይጠበቅ

በታችውን አዥዲለሁ:: እንቅላሉ መጠየቅ በታችውንም
አመታቸለሁ::

ከፍል ሪፖት:- ዓባይ እድቦንፈቻ እሱትማማቻቸ

ቍልው ዓባይ ጥያቄዎች

1. ሰዕስና በመመልከት የተረዳዋሁትን ሁሳዊ ለመምህራቸው
ተናገሩ::
2. በአካባቢያቸው ስምቶች በአብዛኛው የሚሰማኑባቸው የስራ
እይነቶች
ምንድን ያችው?
3. «እድቦንፈቻ እሱትማማቻቸ» የሚለው ምንባቢ ሲለምን
የሚተርከ ይመስላቸታል?

እድቦንፈቻ እሱትማማቻቸ

በአዲስ አበባ ከተማ አቅራቢያ የሚኖሩ ሪፖት እሱትማማቻቸ ነበሩ:: ክበክር ታታሪ ወጣቶች በሆነዎች ስራ ጥን አልነበረቸውም:: ከእስታት አንድ ቅን «መፍትሬ መፈልግ አለበን ይለ ስራ እስከመጀ
እንደዚህ እንዳራለን» በማለት ተመክከሩ:: «መማራቸን እንዲያው
የሚጠቀሙን ለቻቻይቸቸን አለበን መፍትሬ ለመፈልግ ነው:: ስለዚህ
እንድ በፊት መፈልግ አለበን» ተባባለ:: ከዚያም «የእናትና
አባቸቸን መረጃ አለ ለምን? እዚያ ለይ እንሰራም መረጃም ማያ
ማይር የለበትና» በማለት ተስማሙ:: የእናትና አባቸቸን መረጃ

በማረሰለ ለመጠቀም ወሰን:: ይህን እንደ ለእርስ ስራው የሚያስፈልገ
መሳሪያዎች አልነበታቸውም:: «ለእርስ ስራው የሚያስፈልገንን
ቁሳቅሰት እንዲከተማ በለን ፌላን ስራውን መድመር አለበን» ሲሆ
ተወያዩ:: ከዚያ እንደ ቅን በአካባቢው ወደ ማናፈው አነታቸው
ሁር ሂደው የሚያስፈልጋቸውን የእርስ መሳሪያ እንዳስጥቸው
የእርስ መሳሪያዎች አማራላቸው:: እሁትማማቸቻቸው በተስጥቸው
የእርስ መሳሪያ በመታገኗ ማሳውን አርስው መረጃ::

መሬቱን አርስው ከመረጃ በቋላ እሁሉን ለመዘጋጀት መሬቱን
በወሄ ማረሰሰለ ነበረባቸው:: ቅኑን መሳሌ በቋርከን እየቀና ማሳው
ለይ በረጋግጣት የሚፈልገትን ያህል አልፈሰም:: «እስቴ እንደ
መፍትሃዊ አለበ» አለች ተንሸ እሁታቸው:: «ወንበት ቁርብ በመንግሥ
እንዲሸህ እየቀናን ማጠጣት በጥም አለች ጋዜ አለች» ከዚያ
እንደ መፍትሃዊ ሌይ ይረዳ::

**እሁትማማቸቻቸው ወን አይነት መፍትሃዊ የሚያመጠ
ይመስላቻል?**

የወሄ ማስተላለፈ የጥለስቴኩ ቅቦ ገዢተው በመጠቀም ከወንበት
ወደማሳው ወሄ ማፍሰሰ ይመሩ:: በማሳቸው ሌይ የጥለያየ የእዝርኤት
አይነቶችን በመዘጋጀት እንከበከበ ያደርጋለቸው ይመር:: ማሳው ሌይ
ከዚፋት የእህል አይነቶችም እንደ በቀለው ሌሆን የእኔና ለምነትና
የሚያደርጋለት እንከበከበ ስለተመቻቸው ፍረድማ ሆነ::

አባታቸው ግን ሲት ልጅ የእርስ ሲሆ ሌይ ስትስማሬ የጥለመድ
በለመሆኑ ተግባራቸውን ይችውማቸው ነበር:: ለለዚ የመንዳሩ
ለዋች ደግሞ ለክ እንደ አባታቸው ሁሉ የሰት ያልሆነን ሲሆ
የሚሰሩ ባለቤቶች እያለ ይነቀፅቸውና ይጠናቸው ነበር::

ስለቱም እሁትማማቸቻቸው የመድመራያውን እስቴ ቁርጉዥ ለእናትና
አባታቸው አቀረቡ:: አባታቸው እስከሆነ በስተነታቸው ስለዝኑስ ስለቻ
በጥም አፈራ:: «ልጃቸ በጥም ተሳሳቸ በድያቻቻለሁና ይችርቹ

እድርጊልኝ» በለው መያዥታው:: እሁትመማችና ጥንት የአባታቸውን ገልበት እየሰጠ «እባባ ፍጤም በትልን ሰላሳተማርክን በቻ ባለውለታቸን ነህ:: በመማራቸን ደግሞ መለ ልሉና ታታሪ ሆኖ» እስተ:: የመንደሩ ሲዋቸው ተሰብሰው መጥተው ይቀርቁ መያዥታው:: እሁሉ ለደርሰም በመሰብሰብ አገሃቸው:: የተሰበሰበውንም እሁሉ ገዢ ወሰውለው በመሽጥ በሮችውን ባንክ ሂደው የቀጣ ሂሳብ በመከፈት ግማሽን ባንክ አስገቡ:: የቀረውን ለማይፈልገት ተግባራት አዋጅ:::

ጥንት አንድ:- አንብቤ መረዳት

V. ለማከተሉት ከምንበብ የወጪ ጥያቄውን መልካቹሁን በቻል ተናገሩ::

1. ከምንበብ የተፈፀመሁትን ሁሳብ ለመምህራቸሁ ተናገሩ::
2. በምንበብ ወሰጥ መምር ማደር የለበትም የተባለው ፍንድን
ነው?
3. እሁትመማችና ለእርሻ ሲሆ የሚያስፈልጋቸውን ቅዱቅዬ
ይገኘት ከያት ነው?
4. አንድ ሲው ተግር ለይታጥሙው ፍን ማድረግ ነው ያለበት?

**B. ፍንድበብን መሰረት በማድረግ የማከተሉትን ጥያቄውን ተከተል
የሆነውን “እውነት” ሲሆት የሆነውን ደግሞ “ሀሳት”
በማለት በዕሁፍ መልኩ:: የመንደሩታቸውንም በዕሁፍ አስቀሩ::**

1. **መማር የተግር መፍቻ ቅዱቅ ነገር ነው::**
2. **ለሆ መፍጠር የእያንዳንዱ ሲው ሁሳነት ነው::**

3. እሁት-ማማቂያዊ ወ-ሆናን በደረሰና እየተሽከመ. ማረጋገጫ
ከልቻለም::
4. እሁት-ማማቂያዊ በመጀመሪያ እስቱን የቀመሳት ለነጋዢታቸው
ነው::
5. ለሰቱ ሲታች በሚኖሩበት አካባቢ. ሲት ላይ ለታርሻ የተለመደ
ከልነበደም::

ክ. ከዚህ በታች ለቀረበት ጥያቄዎች በዕስና መሰረ ስጠ::

1. ከላይ የቀረበውን ፈንጻብ እንደገና አንብቤና የመጀመሪያውን
እንቀፅ ወና ሁሳ በፈሳሽሁ አገለለወ አሳጥራቸሁ ዓይ::
 2. ሲታች የሚሳተኞቸው የግብርና ለራወች ምን ምን እንደሆነ
በተሰጠቸውን በመጠየቅ ደሩትሁ በመምጣት ለከፍል
ጋዳዋቸውሁ-እንብቡላቸው::
- ተግባር ሙሉት:- አቀላጥኔ ማንበብ**

**ከዚህ በታች የቀረበውን ፈንጻብ መምሃራቸሁ በሚሰጣቸሁ
ትዕዛዝ መሰረት አቀላጥኔቸሁ እንብቡ::**

ደንና ሆኖዎት

በደርሱ ገዢ አዴዋጅ-ና እንሰሳት በኋላ የሚኖሩበት ሲሆ ይን ነው
ይህ ይን በሌሎች የሚታወቁ ለምግባ የሚሆነ ለይ ለይ
ፍራፍራወች የሞላበት ሲለበር የተለያየ እንሰሳት-ና አዴዋጅ መኖሪያ
ነበር:: ይህን እንደ በአካባቢው የሰው ለይቶ ከሰራተኞት ገዢ እንሰሳ
ሁይ-ቶ ከፋይ እየተጨረጨረና እየተመነጠሩ አለቁ:: በአካባቢውም
ዘናብ መኅ:: በአቅራቢያው የነበሩት ወንዘቶና ምንጭወችም እያደር
እየቀነስና እየደረሰው ሂደ:: መረጃዎች ተራቆተቸ:: በዚህ ታክክለያ
ዶን ቀስ በቀስ እየተመናሙኑ ሂደ:: በወሰኖ የነበሩት እንሰሳት-ም
ምግባ የሚሆናቸውን ፍራፍራና ለራስራቸው ለማግኘት እየተሳናቸው
መጠ:: በዚህ ሲይቻለ በአካባቢው ለሆነ ቅኑስ ተከለት::

በዚህ ይኖሩ የነበሩት አዴዋጅና እንሰሳት በሆኑታው ተደናገጠ::

ከነበሩት ቅዱት አይደለም የተፈፀመትን ፍርማዎች በዚህ በቅጣት
በመቀመስ ተንሸቷ ወራትን አበረው አሳለፏ:: ቅዱ እየበረታ ስመጣ
በም ወሰው ማዳር ይመሩ:: በዚህ የተነሳ በደን ወሰኑ ይኖሩ
የነበሩት እንዲከተሉ አልዋኝ ቅዱዎችን ለመፈጸም ማንኛረሻ
እንዲለባቸው ተወያዩ::

ምንጭ:- ወይለት ገዢሙ (በደንና ያልከፈለቸው) ተሽስሎ የተወስደ

ተግባር ስብት:- ቅዱት

ከዚህ በታች በቅረቡት አረፍተ ነገሮች ወሰኑ ለተስማሪባቸው
ቁለት አውዳዋ ቅዱ የኩ::

1. ጠንካር በመስራት መበላሽኝ ይቻላል::
2. እንዲከተሉ አልዋኝ ይኖቸ ስጠና መኖር ተሳኔቸው::
3. በደኝነት መመንጠር ምክንያት ከፍተኛ የሆነ ደርሞ ተከለተ::
4. ለፈጸም ይገኘ መለያ በመለያ በመፈጸም ከፍተኛ ቊነል
ተከለተ::
5. እነታቸው ለእሁትማማቸው የእርሻ መስራው በመስጠት
አገዛቸው::
6. በእከባቢያቸው የወይደቀ ቁስቀልቸውን በመጠቀም የወሄ መስጠያ
መስራት ይቻላል::

ተግባር አረት:- መግኑ

በእከባቢያቸው በበዛት የሚመራቱ የእትከልት እድነቶችን ደሩታሁ
በመምጣት ለመምህራቸው እንበበለቸው::

ከፍል ሪሳታ:- ቅለት**ተግባር አንድ:- የቅለት ፍቃ**

**ሀ. በ «ሀ» ጥናና ለሰት ቅለት ከ «ለ» ጥናና ተመሳሳይ ፍቃ
በመምረጥ አዘጋጅቶ::**

ሀ.	ለ.
1. የሚመለጥ	ሀ. እኩ ስጻ
2. ተማሪ	ለ. መካ
3. ቁጻ	ሐ. የሚነሳ
4. ያለሰለስ	መ. ወና ከተማ
5. ደን	ወ. መራሳ
6. መዳና	ሸ. ስጻ
7. ለገስ	ሻ. የሚያቆርጥ

**ለ. በ «ሀ» ጥናና ለቀረበት ቅለት ከ «ለ» ጥናና ተቋርኑ ፍቃ
በመምረጥ አዘጋጅቶ::**

ሀ	ለ.
1. በስል	ሀ. ምቅብ
2. ቁልቁል	ለ. መዳከም
3. መበርታት	ሐ. ጥራ
4. ወራደ	መ. ተደራኒ
5. ተሽነች	ወ. ወጪ

**ሐ. በሚከተሉት ቅለት ለይ የተጨመሩትን ቁጥያዊ ምሳሌዎን
መስረት በሚደረግ ለይታወሆ አለምሩ::**

ምሳሌ:- እየሂሳድ እስተማር

1. እየቀ,
2. በረዥ

3. ፈደታ
4. ለበላ
5. ከመጣ

**iv. በሚከተሉት ቅልት ላይ የተጨመሩትን ቁጥቶች
ምሳሌዎች መሰረት በማድረግ ለይታቸው አውጻ::**

**ምሳሌ:- ፍለገታ (-ናቸው)
ወንጀቸው (-አቸው)**

1. ወረቀቶች
2. ተማሪዎች
3. ሲሆኝ
4. ቤቶች
5. ተመጋቢቶች

ክፍል እራት:- ስዋስው

ተግባር እንዲ:- ተወስኩ ግስ

**v. ከዚህ በታች የቀረቡትን እራፍات ነገሮች ምሳሌዎች መሰረት
በማድረግ ሲሆናል፡፡ የሰጠው ገለጭ፡፡ የግብር ገለጭና ግስ በማለት
ለይታቸው ዘዴ::**

ተ.ቁ	እረፍት ነገር	የሰም ገለጭ	ሰም	የግስ ገለጭ	ግስ
1	ታከል ስው ተረጋግቶ አይሰራም::	ታከል	ስው	ተረጋግቶ	አይሰራም
2	ታታሪው ካርድ ከከዳማ መጥ::				
3	አዲስ ልብስ በጣም ያምሬል::				
4	ዶግናው ወታደር በድል ተመለከ::				
5	ፈጸመ ስው እየርጩ ሂድ::				
6	ስነ ወረቀት ዘላው ይቀድካል::				

ለ. በ «ሀ» ጥምህር የቀረበትን ቅለት በ «ለ» ጥምህር የቀል
ከፍለቻው ወር አዘምና::

ሀ

1. ህዋሳ
2. ቁጥን
3. ወደቀ
4. ዘላው

ለ

- ሀ. የሰም ገለጭ
- ለ. ተወስኩ ግስ
- ሐ. ግስ
- መ. ሰም

ሐ. ከዚህ በታች የቀረበትን የግስ ገለጭ በመጠቀም እረፍት
ነገሩ መሰረቱ::

1. ከየት
2. በፍጥነት
3. እየርጩ
4. የጊና
5. እንደገት

የከለሳ ተያወች

1. አንድ ስለጠራና ካርድ የሚያውሬ ተረት ፌልጻችሁ ለከፍል
ንደምቻችሁ አንብቤላቸው::
2. «እይበገዥች እህተማማች» የሚለውን ምንባብ በግለጽሁ
አንድ ገዢ ይግማችሁ በማንበብ በእያንዳንዱ አንቀፅ ወሰኑ
ያለትን ወኩ ወኩ ሁሳቦች በእራት አረፍተ ነገሮች
አሳጥሩችሁ ዘዴ::
3. «ደንና ሆኖዎት» የሚለው ገምገባው ወሰኑ ፍሬ ሁሳቦን
በእንዲ አረፍተ ነገር አሳጥሩችሁ ዘዴ::
4. ቅጥሎ በቀረቡት አረፍተ ነገሮች ወሰኑ ያለትን የግል
ገለሙች ለይታችሁ ዘዴ::
5. ለማከተሉት ቅዱት ተመሳሳይ ፍች ሲጠ::
- ሀ. ሁሳት
- ለ. ለከስ
- ሐ. አለቹች

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በንገለ ተማሪዎች፡-

- የኢትዮጵያውያን ምንባብ ወሰን የተነስ ፍል ገዢያዊን
መነሻ በሚደረገ ገንዘብ ታደርጋለቸሁ::
- ምንባብ እንዲቀርቡ መልዕክቱን ትረዳለቸሁ::
- የወደፊት እቅዱቸሁን ትዕኔለቸሁ::
- ለእኩዕስ ቅለት ፍቃት ትስጥላቸሁ::
- ተያያዥነት ያለቸውን አረፍተ ካይች ትመሰርቻለቸሁ::

ከፍል አንድ፡ ማዳመጥና መናገር

ታታሪው ስራተኛ

ቅድመ ማዳመጥ ጥያቄዎች

1. ተንድ ተንድ በመሆን ስዕለን ተመልከቱና የተረዳቶችሁትን
ყሳሽ ለመምህራችሁ ተናገሩ::
2. ተታሪት በምን የሚገለዥ ይመስላቻል? ስዕች ተታሪ ዓቃዎች
ስብሰብ ለምታችሁ ተወቂቁለችሁ?
3. «ታታሪው ስራተኛ» በሚለው ሲሆን ስለምን የምታደግሙ
ይመስላቻል?

ተግባር አንድ፡ አዲምነት መረጃዎች

- v. ካዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ያካመጣችሁትን ምንባቢ
መስራት በማድረግ በቀለችሁ መለሰ ስጠ::

1. መንሰር የተወለደው የት አካባቢ ነው?
2. ባለታሪቱ ከዚንድምች የተለየ ያስበለው ምንድን ነው?

3. ለመስክርና ወንድሞች ተምህርት ማቋረጥ ምክንያት የሆነው ጥንድን ነው?
4. ታታሪው ስራተኞች ካማለው ምንባቢ የተረዳዋቸውን ሁሳ ለመምህራቸው ተናገሩ::
5. መንሰር በልሏነቱ ምን መሆን ነበር የሚፈልግው? ፍላትቱ ተከተተላቸል በላቸው ታስቦላቸው? መልካቸውን ለመምህራቸው ተናገሩ::
- እ. ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን እረፍት ነገሮች በሳጥኑ ወሰጥ ከተቀመጥት ቅለት ክፍት በታወችን አማራቸው ዘዴ::

ታሳፊቻቸውን፡ ለሁሉ፡ ለሳሌ፡ ለአጭ፡ ወይደት፡ ነገ፡ ለፖርት፡ ቅልጣፎ፡

1. ታታሪት የሁለቻንም _____ ለሆን ይገባል::
2. ልጅች _____ ማከበር አለባቸው::
3. በልሁ ስው ስለ _____ ያስቀል::
4. መዕሱፍትን በአግባቡ መያዝ የሁለቻንም _____ ነው::
5. ለዲያ ሁልጋዢ መዋት መዋት _____ ተስራለቸ::
6. በንድቅምች መከከል የሚደረግ _____ ለውጭት ያበቃል::

ከፍል ሁለት፡- ንበብ

ሰነድ ይከሰራል ስራተኞች ይከሰራል

ቍድመ ጉባኤ ጥያቄዎች

1. ለዕለታዊ ቅርቡ የተረዳቸውንን ማስቀመጥ ተናገሩ::
2. «ሰነድ ይከሰራል ስራተኞች ይከሰራል» የሚለውን ምንባቢ ሪፖርት የሚገኘውንን አስተዋወቅሁ? መልካቹንን ለመምህራቸው ተናገሩ::
3. በአካባቢያዎች በስንቅና ምክንያት ለከሳሽ የተዳረገ ስውታውቸለሁ? ለምን የከሳሽ ይመስላቸፋል? መልካቹንን ለመምህራቸው ተናገሩ:::

ለነፃ ይከሰራል ስራተኞች ይከሰራል

በደርሱ ገዢ እንዲ ስውሮ ስው በአለም ላይ ሲኖር ምን ዓይነት ስራ እየሰራ በኖር ይጠላል እያለ ፍሳሽ በልቦ ሲያውጥና ሲያውጻድ ነበር፡፡ ከዚያም እንዲሁ አሉ «መራት አለኝ፡ ይህንን መራቱን እሁዳ በዘረዘሩትና አትከልት በተከልበት ገዢበት አገኘበታለሁ፤ መራቱም ይለማል፡፡ ሰላዴሁ በሆስት በተል ጥቅም አገኘበታለሁ» አሉ፡፡

አዘጋጅም የሚሆነውን ሌዩ ሌዩ የሰራ መሳሪያዎች አስፈላጊ፡ አገልግሎቶችን መርቶ «በመራቱ ላይ እሁዳ ለመዘረዘሩትና የተለያየ የእትከልት አይነቶችን ለመተካል አስበያለሁና ሰላዴሁ መዋጥ መዋጥ ወደዘዴ በመሆኑ እንዲትሰሩ» በለው አዘጋጅው፡፡ ነገር ግን እስተ የትጥሙ እየከራ ስጠጣት፡ ሲጠቀት፡ ሲፈጥሩ ይውለል፡፡ ስራተኞችም እስተ እንዲሂሳድ ሲለማያውቆ ገዢቶችን በጨዋታ ያሳልኝ ነበር፡፡ ለሰነት ዓመት በዘሩህ መልክ ከኩረ በቻላ ከእትከልቱና ከእርሻው ያገኘው ገዢበት እንደንሰ ፍጊዜ ለይፈልጋል ተረድቷል፡፡

የመራቱ ባለቤት ስውሮ በቀጣይ ምን የሚያደርግ ይመስላቸል? የመራቱ ባለቤት ይህ እንዲያወጡው ሲረዳ የመራቱን እከተለቸ ስጠው፡ ለለኅወጥን እከተለቸ ይግሞ እከሱያው፡፡ የተከራየውም ስውሮ ሲሰነት ዓመት መሳሪ ለእርሻ፡ ለእትከልበትና ለከበት እርሻ እየተጠቀመበት ከሱያን ይከፍልው ነበር፡፡ ተከራየም እንዲ ቅን ያንን የቀረውን እከተለቸ እንዲሟልት መየቁው፡፡ ስውሮውም በሂሳብ ተሰማማ፡፡ «እኔ በዘሩህ መራቱ ሲሰነት ዓመት ሲጠቀ እለተረፈከቡትና፡፡ እንተ ግን ከኔ ተከራይኬሁ በየዓመቱ ከሱያን እየከራልኩ ተርሄማዊም ሆነሆበታል፡፡ ይህም ተርሄማ በመሆኑሁ ነው የቀረውን ልትጊ የመጥናው፡፡ ለመሆኑ ከዘሩህ መራቱ ነው ወይም ከሌላ ተበደሩ በደንብ ባገኘው ገዢበት ነው»

በለመ ስጠራው «በኩተል መሬታ ላይ ስርቃዊ ባተረፍከት ነው» በለመ መለሰለት:: «እኔ ሰከሰር እንተ ያተረፍከው እንደት ነው ፈማሽንያቱን ለትግልዕልኝ ተቻሉሉሁ?» አለው:: ተከራካሪው «እንተ ጠዋት ስትነስ አገልግሎቶን ሲኞች ተላሉሁ፤ እኔ ጥን ለራተኞችን ተ እንዲድ እንሰራ እንቀለሁ ማክንያቶች ይህ ተቻሉሉሁ፤ በለመ መለሰለት::

«የዚ ሲኞች በማለትና ተ እንሰራ በማለት መከከል ፈጣን አይነት ለያነት አለ» በለመ አሁንም ደግሞ መዋቅው:: «ለያነቱም እንተ ጠዋት ተነስተሆ አገልግሎቶን ማቅረብ ሲኞች ተላሉቸውና እንተ ማዋታና ልንጠዘዴ ወደ ማጥረሻት በታ እየሂደኝ ገንዘበሁንና ቤታዊ በከተማ ለታባዕን ተውላሉሁ:: አገልግሎቶን ደግሞ ቤታዊውን ቤታዊ የሳሌፈለ እንደ ፈጣንም ለፈልጋቸው:: እንተም አጠጣቸው ሆነህ ለለማትመለከታቸውና ለለማትቆጣሚራቸው ለተቆጣቸው እትቻልም:: ለለዚህ የንተ ጉዳት በሁለት በተላለ ነው:: በመጀመሪያ እንተ እትሰራም ደግሞም ገንዘበ ለታባዕን ተውላሉሁ፤ ሁሉታዊ አገልግሎቶንም ወጣንም አይሰሩም፤ ለነፃች ዓቸው:: ተዲያ እንተ ያልከከርና ማን ይከሰር:: እኔ በትልኝ ጥን ጠዋት በማለዳ ተነስቸ ተ እንዲድ እንሰራ በየ ለራተኞችን ከፈተኝ አስቀድማዊ እኔዲለሁ:: እነዚ ለንደርሰ በአዋር ታጥቃ በመከከለቸው ሆነና እስከማታ እስራለሁ:: እንደዚህ ሲሆች እኔ ያለተረፍከ ማን ያለፈና ይከውልሁ ማቅረብ ሲኞች በማለትና እንሰራ በማለት መከከል ያለው ተልቁ ለያነት ይህ ነው::፤ አለው::

ከበደ ማካኤል (1999) ታረክና ፈሳሽ ተመሳሳይ መቃዬና፡ 78 50-54 ተጊሽሎ የተወስደ

ተግባር አንድ፡- አንበብ መረጃ**ሀ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንበብ መሰረት በቍል መልሰ፡፡**

1. የሰው ልጅ በዓለም ሲኖር ሲሆ የመስራት ባዶታ አለበት ተላለችሁ?
2. ስው·ቶው መረጃ እያለው ለከሳሽ የተካሪው በምን ምክንያት ነው?
3. አብዛኛውን ቤት በጨዋታና ፊንጻዢ ማሳደፍ ለያስከትል የሚችሉው ቅጂ ምንድን ነው?
4. ተከራይ ስው·ቶው የቀረውን መረጃ እንዲሻጥለት የጠየቀው ለምን ልልት ነው?
5. ባለሙኑ ስው·ቶው በሰነድ ዓመት ወሰኔ ያልተለውበው በሩስት ነው ወይም በስራተኞች ቅጂ ይመስላችሁ?
ምክንያቱን ለመምህራች ተናገሩ፡፡

**ለ. ለሚከተሉት ጥያቄዎች በምንበብ መሰረት ተከከለኛውን
መልስ በመምረጥ በቍል መልሰ፡፡**

1. የመሬቱ ባለቤት እንዳለዋጭው ሲረዳ ምን እኩል
 ሁ. ተጨማሪ መረጃ ገዢ
 ለ. የቀረውን እከላታ ስጻ
 ሲ. እንደኛውን እከላታ እከራይ
 ሙ. ለ እና ሲ መልሰች ዓቸው
2. መሬቱን የተከራየው ስው·ቶው መሬቱን ለምን ለምን
ይጠቀምበት ነበር?
 ሁ. ለእርሻ ለ. ለእትክልት ሲኖራ
 ሲ. ለከበት እርባታ ሙ. ለፈጸም
3. «በንተ መረጃ ለይ ሲርቸ» ያለው ማን ነው?
 ሁ. ተከራይ ለ. ባለሙኑ ስው·ቶው
 ሲ. ለሱተኞች

4. «ት እንደጋል እንሰራ» የሚለው አረፍተ ካርድ ጥን የሚል
የሳሽ ያስተላልኩል?
- ሀ. እናንተ ሂደ እኔ እመጣለሁ::
ለ. አብረን በእንደ ሌይ እንሰራ ::
ሐ. ስራተኞች በቻ እንዲሰሩ መለከ::
መ. ለበቻ መሰራት
5. የንተ ጉዳት በሁለት በከል ነው ያለው ምንና ምኑን ነው?
ሀ. ስውቶው ለሬስ አለመሰራቱንና ገንዘብ ማባከት
ለ. አገልግሎቶ ምንም አለመሰራታቸው
ሐ. መሬቱን መሰጠኝና ማከራየቱ
መ. ሆ እና ለ መልሰት ፎቃው
6. በምንባቡ መሰራት አለመሰራት ከሚከተሉት በምን ይገለዋል?
ሀ. ስከታማ መሆን
ለ. ለቻ ለሆነ ለመፈጸም
ሐ. ሂሳብ በማቅረብ
መ. ለይ በሙሉን

ተማሪ ሁለት፡- ቅለት

ሀ. ተተክሏ ቅለትን በመጠቀም አረፍተ ካርድን አማለ::

ማስለሰል፡ አመለካከት፡ ፈንጻዢ፡ መሰራት፡ ትርጓሜ፡ ትርጉም፡ በድር

1. ስምንቱን ሥን መሰራት እንዲሰበት ቅቀም ይመለ::
2. ስውቶው በስራው ወጪታማ በሙሉ ምክንያት ከልቻቸው
ወር ቅኑን በ_____ አስለፈ:::
3. የሰው ልጅ ስርቶ ለመለውም ለሰራ ያለው _____ አውንታዊ
ሙሉን አለበት:::
4. ወይዘመ አስከለ በ_____ ለለምትሰራ_____ ሆነቸ::
5. ከእቶ ከሳሁን _____ ወሰዶ የንግድ ሲሆ ይመርክ::

ለ. የሚከተሉትን ከምንበር የውጭ ሁሉታዊ አረፍተ ነገሮች
በሂሳብ አሰራው የሚሆኝትን መርማችሁ አማካይ::

ምሳሌ:- በአግባቡ አልሰራም -- ለድህነት ተደረገ

ሀ

1. ገንዘብ ያቀኑል
2. መሬት ተከራየ
3. መዝኑር ስራ
4. በዚ ገንዘብ አገኘ
5. በጥልቀት አሰቦ

- ሀ. ተጨማሪ መሬት ገብ
- ለ. እትክልት አለማ
- ሐ. ለከሳሽ ተደረገ
- መ. ወሰኑ ለይ ይረስ
- ወ. ወጪታማ ሆነ

ተግባር ስስት:- መግኑ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በመመርያው መሰረት በዕሁና መልሰ::

1. «እነዚ ይከሰራል የሰራ ይከሰራል» በሚለው ማሳሰብ ተረዳ
ለለሙ ተፈጥቶችን ፍልጋችሁ በማንበብ የተረዳችሁትን ፍል
ሂሳብ ተፈጥሸችሁ ለመረጃዎችሁ በከፍል ወሰኑ አንብቤ::
2. የቀረበለችሁን ምንባብ በድጋሚ በማንበብ ወና ወና ማሳቀችን
በአረፍተ አረፍተ ነገሮች ተፈጥሸችሁ ለመምህራችሁ አሳይ::

ከፍል ስስት:- ቅልት

ተግባር አንድ:- በተመሳሳይ ሆኖ የሚጠበር ቅልት

ሀ. በሚከተሉው ምሳሌ መሰረት የመጨረሻ ቅርጉችው ወይም
ሆኔታዎችው የሚመሳሳይ ቅልትን ዓይ:: ለእያንዳንዱ በይንስ
ሰስት ሰስት ቅልት ዓይ::

ለምሳሌ:- ሆ. ገብ፣ ተቀባ፣ አሁባ

ሐ. ተመታ፣ ሆካታ፣ ተልታ

1. ቅመስ የመስ የመስ
2. ከበሩ የመስ የመስ

3. ቁሬመ _____
4. ከራለ _____
5. ወረዳ _____
6. ተከና _____

ለ. በ<<ሀ>> ስር ለቀረበት ቅልት ተስማማይ የሆነትን ከ <<ሰ>>
ረድፌ መርጫቸው አካምኩ::

ምሳሌ:- የእግዚ -- ስራብ

ሀ ሌ

1. የጣት	ሀ. በት
2. የእጅ	ለ. ቅለበት
3. ጥቅር	ሐ. መንገድ
4. የሳር	መ. ስዓት
5. የእንተት	ወ. ስራብ
6. የመከና	ሪ. ሁበላ

ሐ. ለማከተሉት ቅልታና ሁኔታ ተመሳሳይ ፍቃ ሲጠሩ::

1. መለስተኛ
2. ይንታ በሉ
3. ወካማብ
4. ማሞንስ
5. ምምት
6. ባለቤታ
7. አደባ

ከፍል አምስት:- የአዲት

ተግባር አንድ:- መኖፍ

1. እያንዳንዳቸው በሳምንት ወሰጥ የምትሰራቸውን ስራዎች
በቅደምተከተል በአምስት አረፍተ ነገሮች በዕሁፍ አስፈላጊ::

2. ወደፊት ፍን መሰራት ተፈልጋለቸህ ወይም ፍን መሆን
ትፈልጋለቸህ? መሰራት የምትፈልገት ዓለማ ለይ
ለመድረሰ ፍን ፍን ተግባራትን ታክኖሎጂ? የውፊት
እቅዱቸን በስድስት አረፍተ ነገሮች በመቀኑ ለመምህራቸሁ
ከሳይ:

ክፍል ስድስት፡- ስዋስው

ተግባር አንድ፡- እያያዝች

- ሀ. የሚከተሉትን አረፍተ ነገሮች ተገበዣን እያያዝኝ ቅል ወይም
ሁሉም በመምረጥ አማካለ፡፡

ነበር ግን፡ እንግዲህ፡ ፍዴንያቱም፡ ወይስ

1. በጠዋት ተነስቶ ነበር _____ ክበት አልወጣም፡፡
2. መማ _____ ልብ ይሻልኩ?
3. በተደርጋመṇ ስመከራዣ ነበር _____ ፍንም ማደረግ
አልቻልም፡፡
4. የመጀመሪያው ክፍል ገዢ ተምህርት አመለጠው በስዓት
አልደረሰም፡፡

- ሐ. የሚከተሉትን እያያዝች ተጠቁማቸሁ አረፍተ ነገሮችን
መሰሩታ፡፡

1. በሆኑም
2. አለበለቤያ
3. ይህን እንደ
4. ስለቤህ
5. ወይም
6. በስተቀር

ተግባር ሁለት፡- ቅጥያዊች

ቅጥያዊች

ቅጥያዊች በሰነት ይከፈላል፡፡ ከዚህ በፊት የሚገበ፡፡

ከዚህ በፊት የሚገበና በቃል መሄል የሚገበ ፎቃዣ፡፡

1. ከዚህ በፊት የሚገበት ለምሳሌ፡- ሆ. አለ- = አለመረቀቅ
ለ. እየ- = እየሂደድ
ሐ. ሌ-. = ሌመጣ

2. ከዚህ በፊት የሚገበ ለምሳሌ፡- ሆ. -እቻ- = ልደቻ
ለ. -እቻሁ- = በእቻሁ
ሐ. -ዋቻ- = በራዋቻ
ሙ. -እን- = መምህራን

3. በቃል መሆኑ የሚገበ ለምሳሌ፡- ሆ. -ሙ- = አሙቃር
ለ. -ኔ- = ለዝኔኩም
ሐ. -አ- = ወለለቀ
ወዘተ. የመስቀል-ት ቅጥያዊች ፎቃዣ፡፡

ሀ. ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ቅልት ጥሳሌውን መስፈት

ቦማድሪያ ቅጥያዊችን እያጠቀሙኝሁ አጥቃቄ፡፡

ተ. ቁ	ወና ቃል	-እቻ	-ኔ	-እቻሁ	-ሙ	-አ	-እን
1	ቅርብ	ቅርብቻ	ቅርብ	ቅርብቻሁ	ቅርብሙ	ቅርብአ	ቅርብናን
2	ገንዘብ						
3	በት						
4	ዘመና						
5	ልብስ						
6	ከናል						
7	አባት						

**ለ. ከሚከተሉት ቅስት ላይ የተጨመሩትን ቁጥያዊ ምሳሌዎን
መሰረት በማድረግ ለይታቸው የሆ::**

ምሳሌ:- 30-43፡ ወር ቅል (30-5) ሲሆን ቁጥያው (-5)

ነው::

1. ቅስት
2. በታችን
3. ለባበራ
4. ለገዢች
5. ልላጋቸው

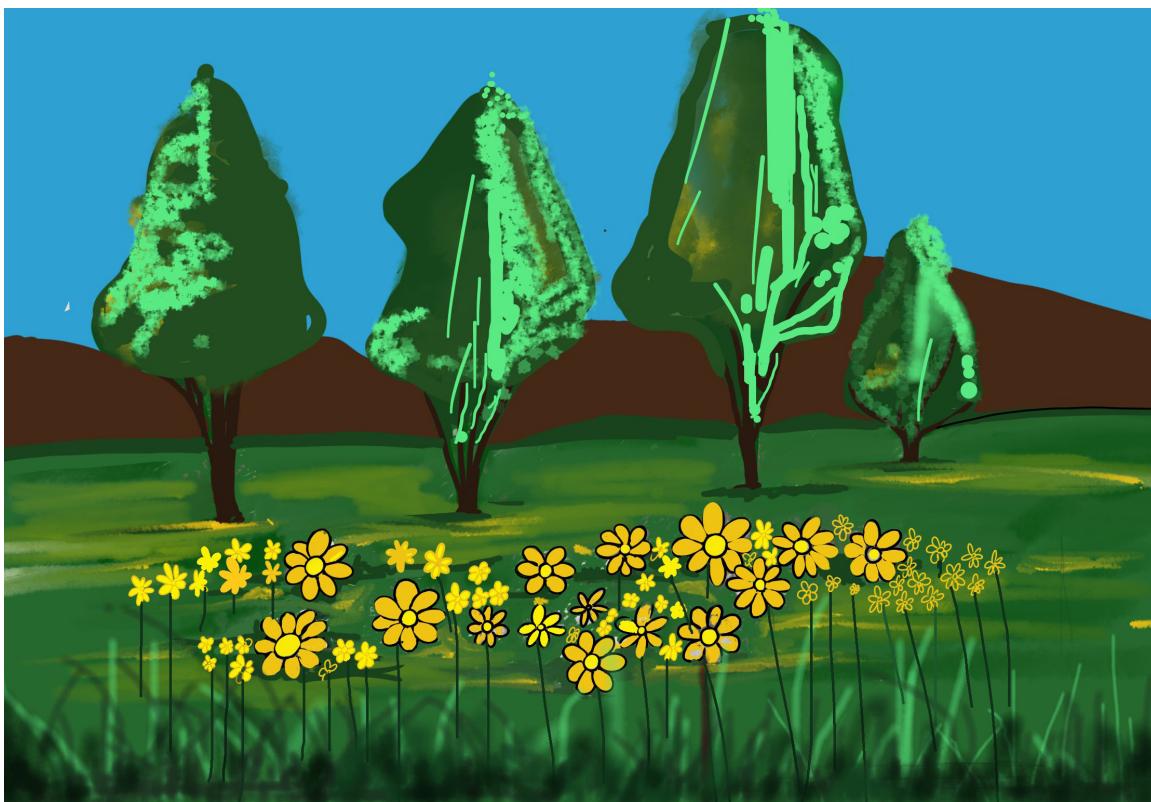
የከለሳ ጥያቄዎች

1. አንድ በአካባቢያችሁ የምታውቁትን በስራው ታጋሪ የሆነ
ስው በምሳሌነት ተፋይሁ በመምጣት ለክፍል ጉዳቶችችሁ
በንግብ አሰመ:::
2. ለነፃ ይከሰራል የሰራ ይከሰራል የሚለውን ፈመንግብ አንድ ቤቱ
በየግለችሁ በለምሳሌ እንበብ:: ከዚያም የምንበብን ፍቃ ማሳ
በረሳችሁ አገላለዥ በሰሳት አረፍተ ነገሮች ተፋይሁ
ለመምህራችሁ አሳያ::
3. ተምህርችሁን ስትመርስ በምን መሬ ለይ መሰማሩት
ትፈልጋለችሁ? የውደፊት እቅዱችሁን ግለዥ::
4. ለማከተሉት ቅልት ተመሳሳይ ፍቃ ሲጠ:::
 a. በሂል
 b. ለመሳሌ
 c. ተፈጻሚ
 d. በትር
5. የማከተሉትን አያያዝች በመጠቀም አረፍተ ነገር መሰረቱ::
 a. ስለዘህ
 b. እንዲ
 c. ስለሆነ

ምዕራፍ ሂደል

ከዚህ የምዕራፍ ትምህርት በቻለ ተማሪውያ::

- በአዲስአበባ የሚገኘው ውስጥ የተነሳ ጥያቄ ለይ ለማምድ ታደርጋለዋሁ::
- የሚገኘውን አንቀጽ መልቀቷን ተረዳግለዋሁ::
- በተሰጣቸው ቅለት አረፍተ ነገር ትመክርቻለዋሁ::
- ለአዲዲሽ ቅለት ፍቃቃ ተሰጣለዋሁ::
- በአረፍተ ነገር ውስጥ መስተዋድድኝን ተለያለዋሁ::

ከፍል እንድ፡- ማዳመጥና መናገር**የእናሽ አመት በዓል አካባቢ በእት’ያዳደር****ቍል ማዳመጥ ጥያቄዎች**

1. ስዕለን ስትመለከቱ ምን ተገነዘዋል?
2. አበሳው ስታዊ ምን ታስታውሳለዋል?
3. በእኑባይ የሚከበሩ ታላቅ ክብረ በእለትን ዘርዝሩ::

ተግባር እንድ፡- አዳምጻ መናገር

4. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባቀመጣችሁት ምንበት መሰረት
መሰለን በቋል ተናገሩ::

1. የእንቅዱ዗ በዓል በየአመቱ መቻ ይከበራል?
2. በእንቅዱ዗ ወቅት የሚሰጠ አበሳው የምን መገለጫዎች
ናቸው?

3. የሮሳን የዘመን አቅምጫር ይላት ህገር ማን ፍቃ?
4. በተንት ገዢ አና መስቀል እየተባለች የምትመራዋ ፍንድን ነች?
5. በሁገራችን የእንቅጣጣሽ በዓል የምን መግለጫ ነው?

ለ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ማስታበቅ ተከክል ከሆነ “እውነት” ከልሆነ ደግሞ “ሁሳት” በማለት በቁል መልሰ::

1. የሰው አር መገኘ ፍት የተባለችው እትዮጵያ ፍት::
2. በአዲስ ዓመት መጀመሪያ ልማት ለውለድችና ለነፃፃት የምድኑት መግለጫ ገኩት ካርድ ይሰጣል::
3. ደመናማ ስማይ የሚገልፍበት የተባለው የነፃፃ ወር ነው::
4. እውነትና እንቅጣጣሽ የሚለው ቅል ጥሩ ነው::
5. እንቅጣጣሽ በየሁሳት ዓመቱ የሚከበር በዓል ነው::

ተግባር ሁለት፡- መናገር

በእንቅጣጣሽ ወቅት የሚከመ ወይም የሚበለ መዋታዎችን አጥንቃቻሁ በመምጣት ለክፍል ጉዳቶችቸሁ እቅርቡ::

ተግባር ሁለት፡- ቅልት

- ሀ. በ«ሀ» ስር ለተዘረዘሩት ቅልት ከ «ሐ» ስር ተመሳሳይችውን በመፈለግ አዘጋጅቶ::

ሀ ስር ለተዘረዘሩት ቅልት

ሀ	ሐ
1. መለማ	ሀ. የሰው ዓይነት
2. እውደ ዓመት	ሐ. መታታት
3. የምስራቅ	ሐ. ተስማት
4. ተንቆጠቀው	መ. የደሰታ መግለጫ
5. ከጠል	መ. እኩበረው
6. እንግማ	ለ. ክብረ በዓል

7. ከረብቃውች
8. መሳሪያን
- ስ. ጥርት
ሰ. ገብቃውች

ለ. የሚከተሉትን በ<<ሀ>> ሂደፍ የቀረበትን ቅለት በ<<ለ>> ሂደፍ
ከለት የሆነ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ አካም ነው::

ሀ	ለ
1. የመጀመሪያ	ሀ. ተራራ
2. ማሽብረቅ	ለ. ማቅረብ
3. በዓል	ሐ. የመጨረሻ
4. ማቅረብ	መ. መጥሪ
5. መልካም	መ. ገጥል
6. ጥቅል	ረ. አዘጋጅ

ተግባር አሸታ:- መግኑ

1. በእከባቢያዎች በዓል ስመጣ የሚዘዋዏ ባህላዊ ምግቦችን
ዕዲዎች በመምጣት ለክፍል ዓድዋችዎች አንብቤላችው::
2. በእመት በዓል እለት የሚለበት ባህላዊ አልባሳትን ተርጉር
ዕዲዎች በመምጣት ለክፍል ዓድዋችዎች አስደምጻ::
3. እንደ የከበረ በዓል እከባቢር ስርዓትን በመምረጥ ዕዲዎች
በመምጣት በክፍል ወሰኑ ለመምህራችዎና ለዓድዋችዎች
አንብቤላችው::

ክፍል ሁለት:- ዓባይ

በሁል

ቍድመ ዓባይ ጥያቄዎች

1. ከስዕለ የተፈፀመትን ሂሳብ ለመምህራችዎች ተናገሩ::
2. ባህል ምንድን ነው በለችዎች ተስማለችዎች?
3. በእከባቢያዎች ስርዓ ሲኖር ወንድ ባይነት ስነ ስርዓት
ይከናወናል?

ባህል

ባህል ችንድን ነው ተብሎን በንጠየቅ ሁሉትንም የተለያየ እይነት መለሰ ለንስተኛ እንቻለለን፡፡ እያንዳንዳችን የእንደ ማህበረሰቦ አባላ በመሆናችን ባህል አለን፡፡ ባህል የእንደን ማህበረሰቦ ማንነት የሚያንበባቸው ነው፡፡ በሁገራችን በርካታ በሂር በሂረሰቦች ይገኙሉ፡፡ ሁሉም በሂሬች የማንነታቸው መገለጫ ባህል አላቸው፡፡ ከነዚህም ወሰኑ የጋብቻ ስነ ስርዓት፡ የለቀሳ ስነ ስርዓት፡ የልደት አከባቢ ስርዓት፡ የእለባበስ ስርዓት፡ የተለያየ የበዓል አከባቢዎች፡ ከዓመት በእል ጋር ተያይዘው የሚዘጋጀች የተለያየ ባህላዊ ምግባር፡፡ በበእል ወቅት የሚለበት የተለያየ አልባሳት፡፡ ባህላዊ የወገኖች አስራር፡፡ ለማንኛው ወይም ለመዋቢያነት የምንጠቀምባቸው ባህላዊ ፖስ ጉዢ ቤት ሁሉ የባህል መገለጫዎች ፍቃቃው፡፡

**ባህል ለሰው ለች ምን አገልግሎት ይኖረዋል በለቻ
ትንምታለቻ?**

ባህል ለማህበረሰቦችን እንደ ሁኔታ ሆኖ የገለጫዎች፡፡ ለምሳሌ፡-የእርቅና የለቀሳ ስነ ስርዓት እንቻለለን፡፡ የእርቅና ስነ ስርዓት ሲቀጥ እርስ በርካታው ሲጠል፡ የሚያስታርቁበት እንዲ መንገድ ነው፡፡ ከሁሉቱም ባለቤሩ ወገን ሰማማለዎች ተቀምጠው ጉዳይን ወደ ሁኔታ አካላት

ሳይንስ በኢትዮጵያው በፊልግ የሚጠቀሙትን የግምት አፈጻጸም ሆኖ ተከተለው እርቅ ስላም እንዲውርድ ያደርጋል፡፡ ይህ በሽምግልና ግምት የሚፈጸሙት ስርዓት እንደየማህበረሰቦ ማስተካከለ ለመሆኑ ይችላል፡፡

ለእንደ ማህበረሰቦ ለለው የባህል መገለጫው የለቆስ ሲነ ስርዓት ነው፡፡ የሰው ልጅ በምድር ለይ ተወልድ ሲኖር በርካታ የህይወት ጥናራይና ያልፁብል፡፡ ከነዚህ የህይወት ጥናራይና እንዲና የመጨረሻው ቅት ነው፡፡ ለው ለጥት የቀበር ስርዓት ለካሂድ ለቀበተዋና የአሰሳዎን ስነት የሚያደርጉበት መንገድ እንደ ማሳያ ነው፡፡ ለቆስ ሲኖር የአሰሳው ሲውና ወደፊይ ኮሙና ተሰብሰቦ ምክንያቱ በተሰቦ ያደባል፡፡ ያስተካከለል፡፡ አበራው በመገኘት የአሰሳዎን ስነት ያደርጋል፡፡ የሽያጭ ሲነስርዓትም እንደየማህበረሰቦ ማስተካከለ ለመሆኑ ይችላል፡፡

በአጠቃላይ ማስተካከለ ለእንደ ማህበረሰቦ የማንኛው ማንዥበሩ በቻ ማስተካከለ እንደ ከእንደ ወር ሁሉ ለጥር እንደናር የሚያስቀል ነው፡፡ ማስተካከለ ለእንደ ወር እና የተቀራና ሁሉት ነው፡፡ የባህል በለቤት መሆኑ የሚችሉው ደግሞ የማህበረሰቦ አባል መሆኑ ለቻል ነው፡፡ እያንዳንዱ ማህበረሰቦም የሸስት ማስተካከለ እንደናር ያደርጋል፡፡ በዘመና ጥናገኘት አት-የድጋፍና ስነት በለቤት መሆኑ የታደለኛ ሁኔታ ያለሁ፡፡

ተግባር እንደ፡- እንብቡ መረዳት

V. የሚከተሉትን ቅጽቀች በምንበብ መሰረት በቻል መልሰ፡፡

1. የምንጧርበት ማህበረሰቦ የሸስት ማስተካከለ እንደ ቅጽቀት ተለለችሁ? መልሰናን ለመምህራናቸው ተናገሩ፡፡
2. ማስተካከለ እንደ የማንኛው መገለጫ ለመሆኑ ይችላል?
3. የባህል መገለጫ መንገዶች ቅና ቅና የችው? ኮርክሬቸው ተናገሩ፡፡

4. ሁኔታን በዚ በሁሉ እንዲያጠች ያስችላት ምንድን ነው?
5. እንደ ልደትና የሰርዓት ያለት የባህል መገለጻዎች እና የሚለት ይችላል?
- እ. ምንበትን መሰረት በማድረግ ተከከል የሆነውን ማሳዣ
“እውነት” ስህተት የሆነውን ደግሞ “ሁሳት” በማለት በዕሱፍ
መልከት::

 1. ማንኛውም ማህበረሰብ የራሳ በሁሉ እለው::
 2. በሁሉም የወገኖች አስፈላጊ የባህል ማሳያ ለሆነ ይችላል::
 3. በባህሉም መንገዶች እርቃ ሲለም መቀመር አይችልም::
 4. ማንኛውም ማህበረሰብ የተለያየ በሁሉ በኋላውም
የሚያሳተኩለው እንዲታኝ ነገር ጥን እለው::
 5. በሁሉ ከዚው ልጅ የዚ በዘመኑ ቁርቃት የለውም::
ተግባር ሆነት፡- ቅልት

- ሀ. ከዚህ በታች ከምንበት ለወጪ ቅልት ተመሳሳይ ቅች ስጠ::

1. ባለቤት
2. በሁሉ
3. ማሳያ
4. ሁብር
5. መዋቢያ
6. ማስታረቂ

- ለ. ለሚከተሉት ከምንበት ለወጪ ቅልት ተቋኑኝ ቅች ስጠ::

 1. ወልደት
 2. መቆሪት
 3. እንደነት
 4. ሁዝን
 5. ማውረድ

፩. በሚከተለት ቅልት አረፍተ ካርድን መሰረተዋቸው::

1. ማስታወሻ
2. ስለም
3. ማህበረሰብ
4. ይቻላል
5. አለው.

ተግባር ስነት:- መግኑ

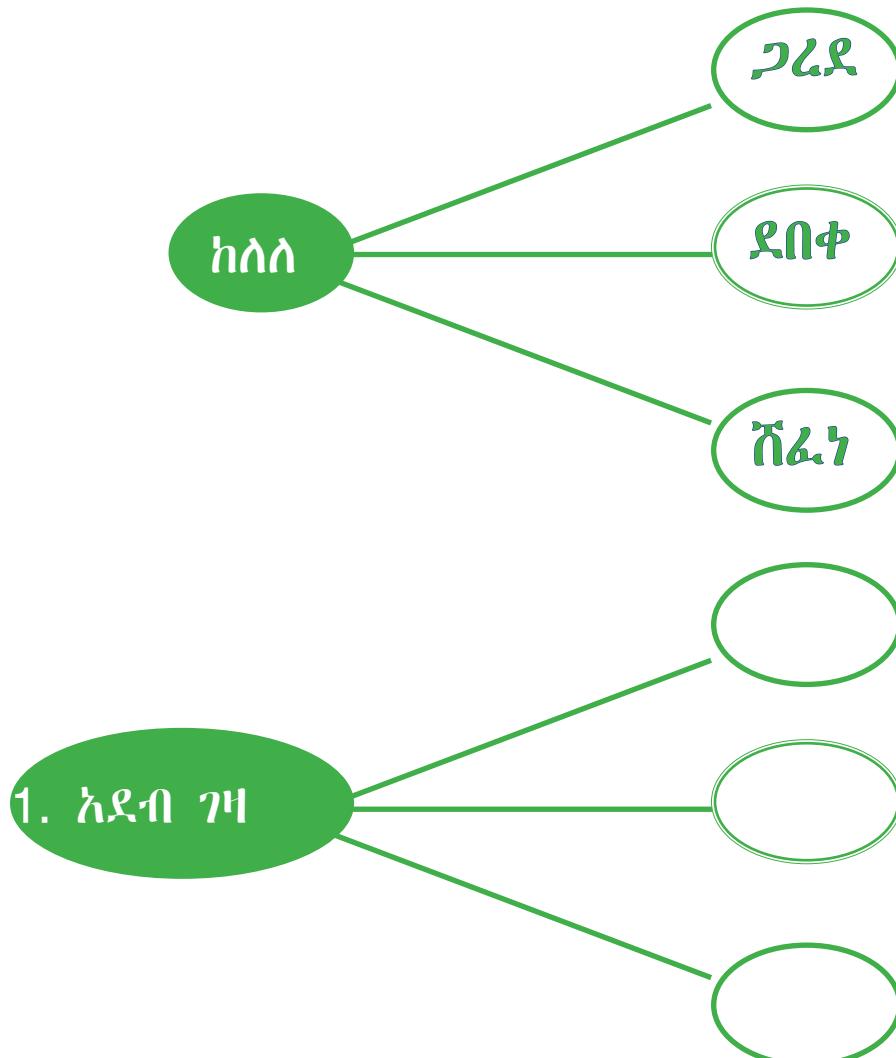
1. በእካባቢያቸው የለቅሰ ስርዓት እንደሆት እንደሚከናወን
ወለደታቸውን ተይችለው ተፈጥሮ በመምጣት ለከፍል
ንደሞታቸው እንበብ::
2. በእካባቢያቸው ስለባህላዊ የምርቃት ሲ ስርዓት ተይችለው
ወቀት በመምጣት ለመምህራቸው አሳይ
ለምሳሌ:- አባቶች ለደታን ስመርፈ የሚገልፅ
3. ልደታቸውን ስታከበሩ የምታደርጃቸውን ስርዓቶችን ተፈጥሮ
በመምጣት ለመምህራቸው አሳይ::

ከፍል ሪፖት፡- ቅለት

ተግባር አንድ፡- የቁለት ተመሳሳይ ፍቃ

v. በምሳሌው መስራት ካሱ በታች ለቀረበት ቅለት ተመሳሳይ
ፍቃ ስጠ:::

ምሳሌ

2. መመንጠር

3. እንዳን

4. አጠቃቀቁ

5. ተንሬሱ

ለ. በ «ሀ» ስር ለቀረበ ቅልት ከ «ለ» ስር ተቀራኑ የቻቻውን
በመምረጥ አካምያች::

ሀ	ለ
1. ገብሩ	ሀ. ይርቃ
2. መዘግየት	ለ. አነስ
3. ገኔግ	ሐ. መናጻን
4. ልምላማ	መ. ለጋሳ
5. ገዘድ	ወ. ፈሬም
6. ቁልጥ	ሪ. ለሰላሳ

ከፍል አጠቃላይ:- የአጠቃላይ

ተግባር አንድ:- መግኘ

ከዚህ በታች የቀረበትን ቅልት በቅድም ተከተል በማስተካከል
ተገዢውን ስርዓት ነጥበች ተመክማችሁ እረፍት ነገሮችን እንደገኘ
እስተካከለችሁ የፋይ::

1. ይጠናዳ፡ ወንበር፡ ተቀመጥኝ፡ ሌይ፡ ተህይ፡ እውጥታ
2. ወደቀ፡ ሆኖም ልጅ፡ ተደናቁይ፡ ስርጥ
3. ሂሳብ፡ ተመረቁች፡ በጥሩ፡ ወጠት
4. ሂደት፡ የሂሳብ፡ ለራች፡ የበት ለራ
5. ተግኝ፡ ማዳቁ፡ ተከለ
6. መዘግየች፡ ያሱል፡ ይውቀል፡ ማቅመጥ
7. እውቀለሁ፡ እኔ፡ መዘናኛ፡ መሂድ፡ ለፍራ

ከፍል አጥስት:- ለዋሳው

ተግባር አንድ:- መሰተዋድድ

ማስታወሻ

መሰተዋድድች ከሳም በፊት ወይም በጀት በመምጣት ስሙን
ከለለ ቅል ወይም ሁሉም ጋር የሚዋድድ ወይም የሚያያዝ ተግባር
አገኘው ::

መሰተዋድድች የሚባለት፡፡ ስለ፣ እንደ፣ ከ፣ ለ፣ ወደ፣ አጠገብ፣
በሽንር፣ ወይሁ፣ ለይ፣ ታች፣ ወሰጥ ወዘተ የመሰሰለት ፍቃው::

**ሀ. የሚከተሉትን መሰተዋድድች ምሳሌዎን መሰረት በማድረግ
ከሳም ለይታቸው አሳምናባቸው::**

ምሳሌ፡- ቤት አጠገብ = አጠገብ (ቤት ስም ሲሆን አጠገብ
ደግም መሰተዋድድ ነው::)

**ከተያሳ = ጥያሳ (ከ መሰተዋድድ ሲሆን ጥያሳ
ደግም ስም ነው::)**

1. ማኅ ለይ
2. ስለትምህርት
3. ለውንድመ
4. አዲስ አበባ ይረዳ
5. ከዚንዘብ ማድ
6. ወደትምህርት ቤት

**ለ. ከዚህ በታች በቀረበው ስንጠረዥ ወሰጥ መሰተዋድድ
የሆነትን ቅልት በታች ለይታቸው የሆ::**

ከ፣ ልደ፣ ጥሩ፣ ወደ፣ ወሰጥ፣ የሚከተሉት፣ የንድ፣
እንደ፣ ከበ፣ እስከ፣ ለይ፣ ታንሳ፣ ገዢ፣ አጠገብ፣ ቅልው፣
በልሁ፣ ታች...

**ሐ. ከዚህ በታች የቀረበትን መሰተዋድድች በመጠቀም እረፍት
ነገር መሰርቱ::**

1. እስከ
2. አጠገብ
3. ይረዳ
4. እንደ
5. ወይሁ

የከለሳ ጥያቄዎች

1. በበዓለት ወቅት በረዳም ወይም በተለባኝና የሚተለለሩ
በሁሉም ዘመንና አዲም አይነት የደመዱት ተንሸቻ::
 2. ከተለያየ የበዓለት አካባቢው ስርዓቶች ወሰጥ አንቀጽ
በመምረጥ ስለዘመኑ በሁሉም መረጃዎች ወይም አንቀጽ
በመምጣት የተረዳቸውን ተንሸቻ::
 3. ሁሉት ሁሉት ስምና ግስ የሆነ ቅልትን በመጠቀም አረፍተ
ነገድና መሰራቱ::
 4. ለማከተለት ቅልት ሁሉትና ከዘመኑ በላይ ተመሳሳይ ፍቃ
ሰጠ::
- ሀ. ስራ
ለ. መንሰኤ
ሐ. አዴጊ
5. የማከተለትን መሰተዋድድና በመጠቀም አረፍተ ነገ
መሰራቱ::
- ሀ. እንደ
ለ. የር
ሐ. ስለ
መ. ወደ

ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በቻላ ተማሪውን፡-

- የቀረበለቸውን ምንባብ አድማጥቻሁ መልዕክቱን
ትናገራለቸው፡፡
- በከፍል ደረጃቸው ያነበሱትን ውስጥ ወር ሁሳዎ
ታዘጋጅለቸው፡፡
- ከምንባብ ለመጠየቅ ቅለት ፍቃቻ ትሰጣለቸው፡፡
- እያደንገኝ ቅለት በመጠቀም ደርጊ እረፍተ ነገ
ትመሰርታለቸው፡፡

ከፍል አንድ፡- ማዳመጥና መናገር ቁድስትና የጊዜ ወሰኖች

ቁድስ ማዳመጥ ጥያቄዎች

1. በስዕለ ለይ ምን ምን ነገሮችን ተመለከታቸው?
2. ካወለደቻቸው ይህ ገዢ ሂደቻቸው ተወቃለቸው?
3. ገዢ ወሰኑ ምን ምን ነገሮች ይገኘለ በላቸው ተግምታለቸው?

ተግባር አንድ፡- አዳምጠ መረጃዎች

ሀ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቍለቸው መልሰ::

1. በሌታራሳ ወደ ገዢ የሚደቻቸው ምን ለማድረግ ነበር?
2. የቅድስት አማርኛ መምህር ምን ይሩ. እንዲታመጥ አዘዋጅት?
3. ከከተማው ተኋሽ ወጣ በለው ስራ ለይ ለይ የተባለው ምን ነው?
4. ቁድስት ገዢ ለመሆኑ ወላደቻቸው አጠረቀት ባይሆነ በቻቸውን ተሆኑ ነበር?

5. ባህላዊ የግብርት ስርዓት የሚጠለው ፈንድን ነው?

አ. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ማሳሰብ ተከከል ካሆነ «እውነት» ካልሆነ ደግሞ «ሁስት» በማለት መልካችሁን በቋል ተናገሩ:: በምክንያት አስደግፍኝሁ ባለሙያ::

1. ወላደቂ የቅድስትን ጥያቄ ለመመለስ ልቃድና አልነበሩም::
2. ቅድስት ገዢ ሂደት የሚያስፈልጉትን ቁጥቅዎች ሁሉ ገዢ::
3. እነቅድስት የሂሳብ ገዢ ገኩና ስጋፍ ይለ ክርክር
ይጠየቀበት

ነበር::

4. በአዲቴ የተወጠሩት ስራዎች ወሰኑ ስቀመች በባዛት ይታየ
ነበር::
5. ቅድስት ገዢ ወሰኑ ማስታወሻዎን ተወና የነበሩው በግል
ማጥናት ስለፈለገኝ ነው::

ተግባር ሁለት፡- መናገር

ጥንድ ተንድ በመሆን የሚከተሉውን ምዕራፍ አጥንቃቸው
በከናወል ወሰኑ አቅርቦ::

ከዚህ በታች ነበረት ስጋፍ ነዋሪ ሆኖ የቀረበበት:: ይልቃል
ደግሞ ገኩና ሆኖ ምዕራፍ ምዕራፍ የጠናበቅ አጭር ስሁፍ ቁርቃል::
በሁሉም መከተል የተደረገውን ምልልስ መካን በማድረግ እናንተም
መምህራቸው በሚሰጣቸው መመሪያ መሰረት ምዕራፍ ምዕራፍ
አድርጋ::

ነበረቻ፡- የልብስ፡ የጠማና ለለወጥም የተለያየ ነገሮች መሽጭ
አለት::

ይልቃል፡- ማማ ይኖርኩል?

ነበረቻ፡- አዎ! መምረጥ ተታላለሁ፡ ቁጥር 3ንጋሽ::

ይልቃል፡- ለለሳ ሲደስት ነው::

ነበረቻ፡- ይከውልሁ የተለያየ ቁለጥሮ አማራመች አለሽ::

ይልቻል፡- ቅርጋዊ ነው የምሳሌንው::

ነበረት፡- አለ የወጪ ስባት መቶ ፍጥነት ብር ነው::

ተግባር ስብት፡- ቅልት

V. ለማከተሉት ከምንበብ ለወጪ ቅልት ተመሳሳይ ፍቃ ስጠና፡፡

1. አድናቀት

2. ቅናት

3. በተመሰረም

4. በንግድ

5. ግብረት

Δ. ለማከተሉት በ«ሀ» ሂደቱ ለቀረቡት ሁሉታት ተስማሚያቸውን ከ «ለ» ሂደቱ እየመረጣቸው አካምና::

ሀ

1. ገዢ አከራካይ

2. ሲሄ ማቅረብ

3. የገበያ ተራ

4. ባህላዊ ግብረት

5. የድንጋይ ክብ

ለ

ሀ. የመጀመሪያ ቤታ

ለ. ይምላ ስጭ

ሐ. በተለያዩ የሚከናወን የንግድ ስርዓት

መ. የተንጠለለ መሰከ

ወ. የመጀመሪያ መደብ

ተግባር እራት፡- መቀኑ

የሚከተሉትን ቅልቻል በመመርያው መሰረት በዕሁፍ መልሰ፡፡

1. በእከባበያቸው ወደሚገኘ ገበያ ከወለደቸው ሆኖ በመሆኑ ባህላዊ የግብረት ስርዓቱ እንዲት እንደሚከናወን ተፋቸው በመምጣት ለክፍል ጉዳቸው ሁኔታ::

2. ባህላዊ የግብረት ስርዓት ከዘመናዊ የግብረት ስርዓቱ በምን እንደሚለው በስራራቸው እንደ የምታውቷን ነው መረቸው ተፋቸው በመምጣት ለመምህራቸው አሳይ::

በዚህ ትምህር ወሰን ተጠቃሚነት ስርዓት ነጥበት መጠቀማቸውን
አሳይቷል::

ከፍል ሁለት፡- ፩፻፻ አዲስ አበባና የገበያ ቤታዊ ፈቃድ

ቅድመ ጥብብ ቤታዊ

1. ስዕላን በመመልከት የተረዳዋቸውንን ሁሳን ለመምህራቸው
ተናገሩ::
2. በአካባቢቸው የምታውቸውን የገበያ ለፍራም ቤታዊ ጥቅም::
3. «አዲስ አበባና የገበያ ቤታዊ ፈቃድ» የሚለው ምንባን ስለምን
የሚያስፈልግ ይመስላል?»

እናስ አበባ የጊዜ በታችቂ

እናስ አበባ የሀገረች ወና ከተማ እንደመሆኑ ከፍተኛ የሁነ
የንግድ እንቅስቃሴ የሚታይበት ከተማ ዓት፡፡ በከተማው ተላለቁ
ዘመናዊና ባህላዊ የግብይት ስርዓቶች በሰራተኞች ይከናወጣል፡፡
የተለያየ የግብይት በታችቂዎም በበዛት አሳት፡፡ ወና ወናና ተዋቁ
የግብይት ስፍራዎች ከሚባለት ውስጥ እንደ መርካቶ፣ ስር
ማዳ፣ ምላ ገበያ፣ ካራና የመሰሰለትን መጥቀስ ይቻላል፡፡

የመርካቶ ገበያ ግዴታ የግብይ በታ ሲሆን ከፈጥሮ መካከሌና እንዲያ
እስከ ቅርቃሪ መሽጭ ድረሰ ሁሉም በእቅመ. የሚገበይበት በታ
ነው፡፡ መርካቶ ባህላዊና ለመናዊ የግብይት ስርዓት በጥምራት
የሚቀርቡት ስፍራ ነው፡፡ በመሆኑም ከሀገረቱ የተለያየ ከፍለው
የሚመጠ በርካታ ነገዚዎች የሚገኘበት የግብይ ስፍራ ነው፡፡
ይህ ስፍራ ከፍተኛው የግብይት ስርዓት የሚከኩልበት በመሆኑ
በአብዛኛው በገኘና ስም ወይም በሰው በዛት የተጨናነው ነው፡፡

ለላቸው በከተማው የሚገኘው የግብይ በታ ስር ማዳ ነው፡፡ ስር
ማዳ ሆኖ በቀል የሁኔን ባህላዊ እልባሳት የሚገኘበት በታ ነው፡
፡ ገበያው ውስጥ ገበና ቅኑን ለተመለከተ በተለያየ ሁጻ
ቀለማት ያስበረከበት ባህላዊ እልባሳት ዓት-ገዴታ እት-ለፈናና የሚለ
ይመለለለ፡፡ ከዘመናዊ የተነሳ አብዛኛውን ገዢ ወደግብይ ስፍራ የግብ
አው ስይጋሩ ባይ እችን እያወጥም፡፡ በእስቴ ገንዘብ ባይኖረው
እንኩ ተመልከ ለመሆኑ ቅጂዎች ተመልከ የሚያዘለት የግብይ ስፍራ ነው፡፡

በከተማው በተለይ በግመት በግል ወቀት በእንስሳት ግብይት
የሚታወቁ በታችቂዎም እሉ፡፡ ከነዚህ ውስጥ የሽላ ገበያና ካራ
ይጠቀሰለ፡፡ የሽላ ገበያ ከእንስሳት በተጨማሪ የተለያየ ምግባና
ምግባ ነገ ያልሆነ ነገዎች በሰራተኞች የሚገኘበት ነው፡፡ የሽላ ገበያ

የተለያዩ የንግድና የፍቃድ እኩዎች በተመጣጭ ወር ይቀርብበታል ከሚባለ ስፍራውች አንዳ ነው፡፡ በቀም እንሰሳት ግብይት-ጥም ደር፡፡ በግኝ ፍጥል ከጠበት እስከ መካት እኩዎች ለፈቃድ የእርዳ በፈጥሮ የሚቀርብበት ገበያ ነው፡፡ የካር ገበያም በስራው በቀም እንሰሳት ግብይት የሚታወቁ ነው፡፡ በመሆነዚ በዓመት በዓል ወዘገብ የተለያዩ ለእርዳ የሚውሉ የቀም እንሰሳት ለማግኘት ወይም ለመግባት ከተለያዩ የከተማዊ ክፍሎች ሲወች በበዛት ወደፊይ ስፍራ በመሆኑ ይጠየቃለ፡፡

ተግባር እንደ፡- እንሰበ መረጃት

V. ከዚህ በታች ለቀረቡት ከምንበብ ለመተዳደሪያ በቃል መልስ ስጋፍ፡፡

1. በአዲስ አበባ ከተማ ወሰኔ የሚታወቁ ወር ወር የገበያ በታች ነው፡፡
2. አዲስ አበባ ወሰኔ በትልቅነቱ የሚታወቁው የገበያ በታች የትልቅነቱ ነው፡？
3. የሽጭ ማዳ ገበያ የሚታወቁው በጥንት የግብይት አይነት ነው፡？
4. ከምንበብ የተረዳቶችሁትን ወር ሁኔታ ለመምህራችሁ ተናገሩ፡፡

ለ. በምንበብ መሰረት ታክክል ከሆነ “እውነት” ሲሆት ከሆነ “ሁስት” በሚለት መልካቻሁን በቃል ተናገሩ፡፡

1. ከዚህ ማካራራው እስከ ተርጓሜ ገንድ ሁሉም እንደኩዎች የሚገበያበት በታች መርከቶ ነው፡፡
2. አዲስ አበባ ከመናዋ የግብይት ሲጠቀት በታች የሚከናወንበት ከተማ ዓላት፡፡
3. ባዶመኖችሁት ምንበብ ወሰኔ በተጠቀሰበት የገበያ ስፍራውች በሆሉም በታች የቀም እንሰሳት በታች ይሻጠል፡፡

4. ከተለያየ የህንጻች ክፍሎች በመምጣት የሚጠይቷል ተልቅ
በታች ስላ ገበያ ነው::

ተግባር ሙሉት፡- መናገሩ

1. ወለደቶችሁ በዚህ በዚህ የሚጠይቷልን በታች መረጃዎችሁ ፊዃን
ምን ነገሮች እንደማሳሰብ ዕቅቶችሁ በመምጣት ለመምህራችሁና
ለከፍል ገደቦችዎችሁ ተናገሩ::
2. ገበያ የሚለውን ቅል ስትሰሙ በყሳሳችሁ የሚመጣውን ነገር
በዚህ ካዘጋጀዎችሁ በቻላ ለመምህራችሁ በቋል አቅርቡ::
ተግባር ሙሉት፡- ቅልት

ከዚህ በታች በቀረበት እረፍት ነገሮች ወሰኑ ለተሰጠረባቸው
ቁለት አውድዋ ቅቶች ስጠ::

1. የተለያየ የመጠይቷል ስፍራዎች በከተማችን ወሰኑ ይገኛሉ::
2. መርካቶ ወሰኑ የቃይም ገንዘብ የተለመደ ነው::
3. ከተለያየ የህንጻች በየሚመጠው በርካታ ነገዱዎች አሉ::
4. እብዛዕው የግብይት ስፍራ በሽያጭ ገኩ የተጨናነው ነው::
5. የካራ ገበያ በስራት በቀም እንሰሳት ግብይት የሚታወቂ ነው::

ተግባር አሬት፡- መግኘቱ

1. መርካቶ ወሰኑ ያለትን የተሸጠው ስም ወለደቶችዎች
መረጃዎችሁ ዕቅቶችሁ በመምጣት ለመምህራችሁ አሳይ::
2. ወለደቶችዎችሁ ለበዚ ወይም ለለ ነገር ሲገዢ ከኩጌ ወር
ይለውን የዋጋ ክርክር መረጃዎችሁ ዕቅቶችሁ በመምጣት
ለመምህራችሁ ተናገሩ::

ከፍል ሙሉት፡- ቅልት

ተግባር አንድ፡- ተቁራኝ ጥምር ቅለት

v. ለማከተሉት ቅለት ተቁራኝ ፎቶዎችን በዚሁና ስጋፍ::

1. ቅብል
2. ከምታኬ
3. ታላቅ
4. ተናወጪ
5. እዋዳ

ማስታወሻ

እብ አድርች፣ ሆኖ ስራው ስራው ስራው ስራው ስራው ስራው ስራው ስራው
...የመሳሰሉት ጥምር ቅለት ይባላሉ::

v. በ<<ሀ>> ሂደቱ ለቀረበት ቅለት ተመሳሳይቶችን ከ <<ሰ>>
ሂደቱ በመምረጥ እወጣል::

v ስ

1. እጅ ስባራ	v. የጋ አዎራደ
2. የጋ ስባራ	ሰ. ባለሁ
3. ስር ስደድ	ሐ. ያልፈጣ ስራ
4. ስሙ ጥር	መ. ገናና፣ ዘነኛ
5. አይን አዎጣ	መ. ተመዝክረ

vi. በማከተሉት ቅለት አረፍተ ነገር መሰረቱ::

1. ወበቅ
2. ቅለበ
3. በረከት
4. ማዳከም
5. መዳረሻ

ከፍል አራተ፡- የሰነድ

ተግባር አንድ፡- መግኘት

የሚከተሉትን ትያቄዎች በዚህኩን መለያ::

1. «እዲሰ አበባ እና የገበያ በታወቂ», የሚለውን ቅንጻባን አንድ
ሃይ በጥጥል ደግማችሁ አንብቡ:: ከዚያም የእያንዳንዱን
አንቀፅ ወና ማሳሰቢያ ለይችሉ አውጭ:: ወና ማሳሰቢ
በረከትና አገልግሎት አበራርታችሁ የሩ:: ተገበውን ስርዓት
ነጥበ
2. በበኩን በመሆን በእካባቢያችሁ ወደሚገኘ አንድ የልብስ
መሽጭ በመሆኑ የቅር ነርክር መይችሁ በገባ ይፈቻቸው
በመምጣት ለመምህራችሁ አሳይ::

ከፍል አምስት፡- ስዋስው

ተግባር አንድ፡- አያያዝና መለያት

1. በመሆኑ በአንቀጽ የቅር ነርክር መይችሁ
አስተዳደር አንድ አያያዝና መለያት ይፈቻቸው::

አስተዳደር መለያ::

1. አከላቸ እሱዳ ወይም ስሞ ታመጣለች::
2. ከባድ ከናብ እየጠለ በመንም ታምህርት በት መሆኑ
አለበት::
3. ገዢ የሚደካት የዓመት በዓል ይሆ ለገዛ አንድ ለብስ
ለመግባት አይደለም::
4. ከሬ ፊርማ መሆኑ ለማየት እኔዳለሁ:: ለስዴሁ ሲሆኖን በጋዘ
መጨረሻ አለበት::
5. ፊርማ እኔዳለሁ ሲሆምና ሁሉምንም መጥናት የኖርብናል::

ለ. ከዚህ በፊት በቀድሞት ምዕራፍ ያነሳቸውን የቃል ክፍሎች ለማስታወሻ ጥናሩ:: ከዚህ በታች ስም፡ የሰም ገለጻች፡ ግስ፡ የግብ ገለጻችና መስተዋድድች ተደባለው ቁርበዋል:: እያንዳንዱችን በየምድባችው ለይችሁ ዘሩ::

ወደ፡ ክፋ፡ ቁጥር፡ ገብ፡ ምንኛ፡ ዓቶል፡ ጥብርና፡ ቅሉ፡ አጠገብ፡ አስተዋል፡ ሁብት፡ ያሸት፡ ገና፡ ስለ፡ ገመት፡ እስከ፡ ጉኑዋ፡ ክፋና፡ የዋህ፡ አሁን፡ ሌይ፡ ነበዘ...

1. ስም _____
2. የሰም ገለጻ _____
3. ግስ _____
4. የግብ ገለጻ _____
5. መስተዋድድ _____

ሐ. የሚከተሉትን ያልተማለ አረፍተ ነገቶች በተጠቀው ቅል አማካል::

አነበበ፡ ስለ፡ እስከ፡ ገቦ፡ አንበበ፡ ነበዘ፡
ጥቃር፡ በፍጥነት

1. _____ የተለያየ ነገቶች የሚሰጠበት በታ ነው::
2. አየለች ካበት _____ ወጣች
3. በመማሪያ መቆጣና ሌይ ያለውን ምንባቢ በየማለችሁ _____
4. _____ ነገሮ በመሆኑ ተልቅ ያረጃ ሌይ ያረሰ::
5. ካበታችን _____ ተምህርበት በት ያረስ በእግዚ መጠሆ::

መ. የሚከተሉትን አያያዝ ቅልት ወይም ሁሉታት በመጠቀም አረፍተ ነገር መሰረቱ::

1. ሆኖም
2. ነገር ግን
3. ይህን እንደ
4. ወይም
5. እና

የክለሳ ተያወች

1. የህሳዊና አመናዊ የግብረት ስርዓትን በተመለከተ
በኤሌክትሪክ የሚተላለፈ አገባውችን አድጻጣችሁ
በማስታወሻዎች በመያዝ ለከፍል ጉዳቶችችሁ በቁል
ተርከለዋች::
2. ስለሽጭና ጉኑ የሚያነሰ ቶሔራቸን ፈልጋቸሁ አንብቤ::
ይነበባቸትን ቶሔራዊ ወኩ ሁኔታ በማስታወሻ ያለተረጋቸሁ
በመግኘት ለከፍል ጉዳቶችችሁ አንብቤለዋች::
3. የሚከተሉት ቅዱት ተመሳሳይ ፍቃ ስጠ::
 a. ወጥረት
 b. መጠንያ
 c. እንዳለብ
 d. ባለጠር
4. የሚከተሉትን ቅዱት በመጠቀም ደርጊ እረፍት ነገሮች
መስረቱ::
 a. በሆኗም
 b. ስለሆኗም
5. የሚከተሉትን አያያዝች በመጠቀም እረፍት ነገሮች
መስረቱ::
 a. ገን
 b. ወይስ
 c. ከዘመም

የቁለት ፍቃ

፩፻	፭፻
ሁያል	ጠንካራ፡ የሚይሰነኝ፡ በርቱ፡ ህይልና
ሁኔታ ስው-	ታማኝ፡ ህቀኝ፡ ተስማማማ
ሁመም	በሽታ፡ ደዊ፡ መና ማጣት
ሁበረት	መረዳደሩት፡ መተባበር፡ መተጋገዘ
ለማ	በለዥ፡ ለመለመ
መለንሰ	መለንሰ፡ መቶር፡ መከበት
መሂድ	መሂመድ፡ መገለጠስ
መሳ	ዘዴ፡ በልሄት፡ ማስተዋል
መመኞት	መከኝል፡ መሻት
መሰማማት	መዋሪድ፡ ማዋዋል፡ ማደራደር
ርህራዊ	አዘኔታ፡ ቅርንት፡ ደግነት፡ መራራት
ሰቦብ	ሳቦም፡ የመዝገበ፡ መንሰኬ
ሰነ-ጥቦብ	ሰዕል፡ ቁርግ ቁርዕ፡ መዘዥ፡ ሰነ ተሆና
ቁረብ	ተጠጋ፡ ለመድረሰ ችግሮች ቁረው
ቀየረ	ለወጪ፡ ተካ፡ አካወል፡
በልሽ	የሚይረባ፡ የሚይጠቅም
ባህል	ልማድ፡ ወግ
ተመቶ	ደላ፡ ተስማማ፡ የወቃ፡ ሆነ
ተስናገ	ተስማማ፡ ተገጣጠመ
ተቀና	ደረሰ፡ አሰቦ
አመለከተ	አሰቦ፡ አሰረዳ፡ ጠቀመ
አስተኞገድ	ተቀበለ፡ አበለ፡ አጠጣ፡ ዘበዘ
ከመረ	ቆሰለ፡ ደረጃ፡ አነባበረ
ከረከመ	አሳጠረ፡ አስተካከለ፡ ቁረጋል
ወብት	ቆንፈ፡ ያማረ፡ ደሞግባት
ወድድር	ፋክክር፡ ክርክር፡ ወርርድ
መመሙ	ጠመዝዘ፡ አንጠራጠል
ዕጋ	ሁበት፡ ለጠቃ፡ ሌሎችት
ኤ.ዕጋ	ጨይረሰ፡ አጠናቀቀ፡ ሲሆ፡ አደረገ

ዋጋ የአገልግሎት

**ቅድስት ማርያም የኢትዮጵያ (1995):: ስነ ቅል:: አዲስ አበባ:
የልደተቻቸው::**

**በለይናንስ የኩስ እና ቤትዎች ታሪክ:: (2010):: አማርኛ 3ኛና 4ኛ
ከፍል:: አዲስ አበባ አስተር ነው አሳተሚ ደርጅት::**

**በሁሉ ወ ቁጥጥር:: (2008) አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ማህልና
ቁጥጥር ቤት ቁጥር 7:: ቁጥር 12:: 7-8::**

**በሁኔታ ኮርፖር (2010) ኮርፖር መለሰተኛ መርጃ መዝግበ ቅልት
(2ተኛ እትም):: አዲስ አበባ ሚኒስቴር አታማዎች**

**በየ ይመጣ:: (2004):: አማርኛ ቅል የአማርኛ ስዋስው:: አዲስ
አበባ:: አልፏ. ጥሩንተር::**

ተስፋ. ገብረኤሌ(ቀጥታ ያልቻቸው) የአማርኛ ፈደል ገበታ::

**አለምሬው ገብረ ማርያም (2002) አማርኛ መማሪያ መዕለፍ
1-4ኛ ከፍል:: አዲስ አበባ አልታ ማተሚያ ቤት::**

**አለምሬት በስራት (2013) የሃሳብ አበባውች የነገ ፍልዎች:: አዲስ
ዘመን ምዴጥ:: ወብዳቤት አካይ የተወሰድ::**

**አበበ አንዳኛው (ቀጥታ ያልቻቸው) እትምናስ ቁጥር 2
አዲስ ዘመን (2013) የእትምናስ ቤት ደርጅት::**

**ከበደ ማካኤል (1999) ታሪክና ምሳሌ ::1ኛ መዕለፍ:: አዲስ
አበባ:: ማር አሳተሚ ደርጅት::**

**ፈልጋዕስ ታሪክና ምሳሌ ታሪክና ምሳሌ
(2011) የተታማ ቤት በተሻሻ የመንገድ ታራፊ ደህንነት
ከበደ አድራሻዎችና አስራር:: ገዢ ቤት ማተሚያ ቤት::**

**ዶ/ር ለ/ገዢር (2005) ስነ የአማርኛ መዝግበ ቅልት ስናትና
እትም አዲስ አበባ አስተር ነው አሳተሚ ደርጅት::**

**(2011) የተማኑት እሁት ማማቂያዎች:: አዲስ አበባ::
USAID- READ II PROJECT::**

ዶንኤል ወርቅ (2011) የሃሳብ መለት ማን ነው:: አዲስ አበባ::

USAID- READ II PROJECT USAID (2019) የህና ገዢ

አጠቃቀም:: አዲስ አበባ:: READ II PROJECT::

USAID (2019) የመንግሥት አይነቶች :: አዲስ አበባ:: READ II

PROJECT::

USAID (2019) የቅድስት ወልደ አገባ:: አዲስ አበባ:: READ II

PROJECT::

የፋይል ገበያ

ግዢዣ	ከፍተ	አፈሰ	ራብዴ	ቃምስ	አደሰ	ሳብዴ
ሀ	ሁ	ሂ	ሁ	ሁ	ሁ	ሁ
ለ	ለ	ለ	ለ	ለ	ለ	ለ
ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ	ሐ
መ	መ	መ	መ	መ	መ	መ
ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ
ሮ	ሮ	ሮ	ሮ	ሮ	ሮ	ሮ
ሱ	ሱ	ሱ	ሱ	ሱ	ሱ	ሱ
ሷ	ሷ	ሷ	ሷ	ሷ	ሷ	ሷ
ቁ	ቁ	ቁ	ቁ	ቁ	ቁ	ቁ
ብ	ብ	ብ	ብ	ብ	ብ	ብ
ተ	ተ	ተ	ተ	ተ	ተ	ተ
ቻ	ቻ	ቻ	ቻ	ቻ	ቻ	ቻ
ኑ	ኑ	ኑ	ኑ	ኑ	ኑ	ኑ
ኑ	ኑ	ኑ	ኑ	ኑ	ኑ	ኑ
ና	ና	ና	ና	ና	ና	ና
ኩ	ኩ	ኩ	ኩ	ኩ	ኩ	ኩ
ኩ	ኩ	ኩ	ኩ	ኩ	ኩ	ኩ
ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ	ወ
ዕ	ዕ	ዕ	ዕ	ዕ	ዕ	ዕ
ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ	ዘ
ሪ	ሪ	ሪ	ሪ	ሪ	ሪ	ሪ
ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ	ደ
ኝ	ኝ	ኝ	ኝ	ኝ	ኝ	ኝ
ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ	ገ

በ	ወ	ሮ	ጥ	ወ	ጥ	ሮ
ወ	ወ	ወ	ጥ	ወ	ጥ	ሮ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ
ሱ	ሱ	ሱ	ሱ	ሱ	ሱ	ሱ
ሶ	ሶ	ሶ	ሶ	ሶ	ሶ	ሶ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ
ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ	ሸ

የፊደል ቅድም ተከተል

ሁ የመጀመሪያ ፊደል = ገዢዢ

ሁ ሁለተኛ ፊደል = ካዢብ

ሂ ለሰተኛ ፊደል = ለሰስ

ሂ አምስተኛ ፊደል = አምስ

ሁ ለደሰተኛ ፊደል = ለሰዕ

የኢትዮጵያ ቁጥር
h1 እስከ 10

የኢትዮጵያ ቁጥር	የአንቀጽ ቁጥር
፩	1
፪	2
፫	3
፬	4
፭	5
፮	6
፯	7
፰	8
፱	9
፲	10

h11 እስከ 20

የኢትዮጵያ ቁጥር	የአንቀጽ ቁጥር
፪፩	11
፪፪	12
፪፫	13
፪፬	14
፪፭	15
፪፮	16
፪፯	17
፪፰	18
፪፱	19
፪፲	20

h20 እስከ 100

የኢትዮጵያ ቁጥር	የአዲስ ቁጥር
፩	20
፪	30
፫	40
፬	50
፭	60
፮	70
፯	80
፱	90
፲	100

h100 እስከ 1000

የኢትዮጵያ ቁጥር	የአዲስ ቁጥር
፩	100
፪	200
፫	300
፬	400
፭	500
፮	600
፯	700
፱	800
፲	900
፳	1000

ብር2000 እስከ 10000	
የኢትዮጵያ ቁጥር	የአሜሪካን ቁጥር
፲፻፰	2000
፲፻፱	3000
፲፻፲	4000
፲፻፳	5000
፲፻፴	6000
፲፻፵	7000
፲፻፶	8000
፲፻፷	9000
፲፻፸	10000

አማርኛ

እንደ መቂመራለ ቁንቃ
የተማሪ መጽሐፍ
ይናስ ክፍል

